

J. H. ERKKO.
Valokuvan mukaan vuodelta 1877.

J. H. ERKKO

KOOTUT TEOKSET

J. H. ERKKO

KOOTUT TEOKSET

II

RUNOELMIA

JÄLKIMÄINEN OSA

J. H. ERKKO

RUNOELMIA

JÄLKIMÄINEN OSA

1886—1906

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVAN
KIRJAPAINO, HELSINGISSÄ, 1910

VUOSI 1886.

HAVAITTUANI.

MALTU, MIELENI.

Maltu, mieleni!
Taltu tasaiseen,
Niin voit airoella aukealle.
— Airot särryt on
Kiihko Kullervon. —
Hilli luontosi,
Lennä vakaiseen,
Niin voit sinkoella loitommalle.
— Louhi raivossaan
Katkoi sormiaan. —
Totta puuhaat, etsit oikeata
Lemmen voimin.
Käytä mielenvartta vakavata
Töin ja toimin.
Suojaa intoasi lemmenlasta,
Lemmonlasta hurjaa torjuen
Tahdon ohjaksia tempomasta,
Hengen valtasuuntaa häiriten.
Missä kiihko, kiivaus,

Mielen-ärty, riivaus,
Siinä kohtaa kompastus,
Palkka mielten ylpeitten.
Vakaa Luojan kokko vasta
Merest' auttoi hukkumasta
Väinämöisen, henkimahdin,
Valon vahdin.
Tartut maailman
Rattaaseen,
Tunnet kulkevan
Verkalleen,
Survaltaa sen tahdot vauhtihin —
Huomaatkin
Kuin se vyöryy vakavasti,
Survaisee sun helpommasti.
Joll'et seuraa, se sun survaiskaan!
Paras muisto maailmalle,
Paras palkka: aikanaan
Musertua edistyksen vauhtipyörän ale.

Viipuri $^{13}/_{4}$

TOINEN AIKA.

Aika lakata on valamasta
Kiiltokulkusia onttoja,
Aika kieltää suita soittamasta
Hengetöntä sananhelinää;
Kauppimasta kissankultia,
Kuoritotta pettävää,
Taikka säkittäisin helpeitä,
Joiss' on hyppyistäysi jyviä.

Aika lakata on laittamasta
Kirjapainoksia paksuja,
Joista mielehen jää tyhjä muoto,
Autio kuin louhipohja luoto.

Aika mieltyä on soitelmiin,
Joissa henki liittyy säveliin;
Aika kuulla kullanhuuhtojaa,
Vaikka köyhä onkin Lapinmaa,
Elämän ei virta kullaton,
Helmiäkin puhtait' on.
Miksi korjaella hallanviljaa
Mehutonta?
Salolammen luona kypsyy hiljaa
Sarkaa monta,
Joissa terve suurus rehottaa,
Hengen suurus, hengen maa.

Aika uimahan on oppia,
Elämässä uimaan uppoomatta,
Sukeltamaan haahten aarteita
Syväst', elävästä virrasta
Uupumatta.
Sukeltamaan ennen särkyneet
Ihmishengen onnenpirstaleet,
Rakenteeksi ehjän aikajakson,
Jossa yhtyy kansain säveleet,
Kurjain huuto vaikenee,
Sorretut saa sovituksen, makson,
Edistyksen suunta selkenee.

14/7

HÄKKILINTU.

Linda äsken pääsi koulusta,
Hoitelee nyt häkkilintua.
Lintu pyrähtelee häkissään,
Tekis mieli ulos lentämään.
Rautalangat lausuu: „Vaarallista!
Eksyt, hukut! — tääll' on turvallista."

Lintu pyrähtelee yhtenään.
— No, jos koetteeksi päästetään —
Vapaus! ah, tuntuu hyvältä!
Oikein tekis mieli etemmä,
Tekis mieli laulaa vuorimailla,
Joss' on salit seiniäkin vailla.

Siell' ois nähdä maat ja taivahat,
Tunnustella tuulet vapahat,
Kuuluis ehkä laulu loitompaa,
Voisi kilpausta koettaa. —
Tuoss' on auki akkuna — he heijaa!
Siitä lintu ulko-ilmaan leijaa.

Linda itkee: „Nyt sen surma vie!"
Lintu laulaa: „Tääll' on auki tie!
Vaivun varhemmin tai myöhemmin,
Lauluni on vapaa kuitenkin."
Linda tuntee jotain kaipausta,
Kaipausta, rinnan ahdistusta.

„Siivet kun on lentokuntoiset,
Vapahina leijaa lintuset.

„Vaarallista!“ mulle huudetaan,
Itse kun vaan ajattelenkaan.
Tuhat veruketta, pahaa paulaa
Turhan luulon rautalangat laulaa.“

Antrea 9/6

VAPAUTTA.

Linda, linnun vapahan
Saaos hengen siipyet!
Vapahina taivahan
Menestyvät lintuset,
Vapaast' ajatella voivat,
Vapaat säveleensä soivat.

Vapaan ilman hengitys
Autuus kukkamaailman,
Kevään uusisyntymys
Työ on poven vapahan.
Luonto tuoss' on ulkonamme
Kuva sisämaailmamme.

Ahdas henki, maho maa,
Orja vuoden mennehen.
Vapaa henki, viljamaa,
Kohtu uutten satojen.
Hengi rintaas vapautta,
Kahleiksi vaan — rakkautta!

13/4

IHMISYYS.

Yhteiskunt' ois mantteliko vanha puhki palvellut?
Korjatkaa se! Paikatkaa!
Voitte poiskin viskata,
Mutta uusi ommelkaa!
Ihmiskunta oisko vaan kuin patarani rikkunut?
Uudestaan se valakaa,
Tehkää kello sointuva,
Jonka kunniasta maa
Kajahtaa!

* * *

Hyv' on huutaa, valvoa,
Mutta pelko pois!
Vaikka puhki katuja,
Talot raunioina ois:
Katu kasvaa umpehen,
Uusiakin aukee teitä,
Talot kilpaa kohoten
Kotinamme suojaa meitä.
Elämä luo muotoja,
Vanhat hylkää, uusiin vaihtaa,
Edistyksen sulkuja
Tieltään työntää, väistää, kaihtaa.

Vaikka eksyy ihmisyys
Toisinaan,
Usein käypi kestävyys
Uupumaan,
Elämää maass' aina asustaa,
Joka aikanaan taas puhkeaa,

Usein ottaa aimo pohdin,
Ryntää tarkoitusta kohdin
Koskenaan.

* * *

Elämä
Ihmistä
Johtaa vallassaan.
Elämä
Hänessä
Toteuttaa tahtoaan.
Elämän
Liekkivän
Näet rakkaudessa —
Elämä on Jumala.

Ihmiskunta elävä on puu,
Vuosituhannet se kukoistuu,
Kantaa hedelmää,
Siittää elämää.
Kuivuu oksia,
Monta haaraa lahoaa,
Mut taas uusia
Uhkeoita puhkeaa.
Vaikka moni verho lankeaa,
Kevät uutta vaippaa valmistaa,
Sillä sisällä
Asuu elämä.

* * *

Eikö kodissa
Äiti rakasta,
Koska tarvitsee hän rakastaa?
Pikku sisko hoitaa siskojaan

Mielihalust', aivan luonnostaan,
Siit' ett' oikein posket punoittaa.
Hyve salassa
Kukkii kainona,
Tuntee palkakseen,
Kun saa elääkseen.
Uhrauksen innostusta
Viel' on ihmiskunnassa,
Aatevaltain lumousta
Hehkuu nuorukaisissa:
Henkivirrat heitä tempaa
Aikakautta johtamaan,
Yhteishyöty alhaisempaa,
Sorrettua nostamaan.

* * *

Suotta ennustaa
Huuhkat kuolemaa:
Ydin ihmisyydessä
Terves on ja elävä;
Vaikka vanhat verhot lankeaa,
Uudet aatokset,
Voimat, nestehet
Kansoja taas kirkastaa.
Sinnes kuin maa muotoaan
Aina pukee uudestaan,
Uumenistaan voimaa uhkuen,
Sinnes pienoismaailma,
Suurin pienist', ihminen,
Uudestaan on versova,
Sillä sisällä
Asuu elämä.

Leppävirta, Tanssikallio 28/8

POIS EPÄILYS.

Maa yöhön synkeäänkö uppoais? —
Se usein näyttää niin,
Kuin päivä kuolis, kesä haudattais
Yön, hangen peitoksiin
Ja ihmishenki sortuis syvyyksiin.

Niin näyttää kuoltavan kuin synnytään,
Kosk' yht' on molemmat:
Pois kuollen vanhast', uuteen herätään,
Niin vaihtuu maailmat,
Niin uudet aamut, keväät koituvat.

Tääll' elän päiväni, niin haudan yö
Taas päivään synnyttää,
Ei auringolta puutu päivätyö,
Ei hengelt' elämää,
Yö sammuttaa, mut aamu sytyttää.

Ei syksyihinsä sorru ihmisyys,
Ei talven tainnoksiin:
Uus voima nousee, uusi henkevyys,
Kuin luonnon ytimiin.
Lait luonnon ylttyy hengen ongelmiin.

Ei kuole lapsi luonnon siittämä,
Jumalan ihminen,
Hän kasvaa, versoo verraks isänsä,
Eteenpäin pyrkien,
Vaikk' käykin tie kautt' yön ja varjojen.

Eteenpäin riento, kaiken tarkoitus,
Tie ihmiskunnan on
Ja kaiken liikevoima rakkaus
Vie voitost' voittohon.
Pois epäilys, jos syys tai kevät on!

Antrea 7/6

KEVÄÄLLÄ.

Yökynttilänne pankaa pois!
Jo päivä täyttää loukot,
Maailman valtaa valkeus,
Elämä johtaa joukot.
Se luodut henkiin nostattaa,
Jäät sydämmistä sulattaa.

Miss' ennen hohti kylmä jää,
Siin' nousee lämmön asteet,
Jumala ilmaan hengittää,
Luo pilvet, kaataa kasteet:
Elämän virrat lonsiaa
Ja viljavoituu hengenmaa.

Maa pohjan vaihtuu etelään,
Ikuisen kesän maaksi,
Ja hetki lietsoo lempeään,
Luo kansan autuaaksi:
Yks toistaan tuntee veljekseen,
Elämän armaaks isäkseen.

Jumalan, joka lapsissaan
Itsensä ilmi antaa,
Kuin kotka siipipankoillaan
Kaikk' ihmisheimot kantaa,
Heit' tekee verraks toisilleen
Ja omaisiksi itselleen.

Heit' yhdistää kuin perhettä,
Joll' yhteiset on juuret,
On tarkoitukset ylhäällä
Ja perimykset suuret:
Maa aina valmis hedelmiin
Ja uusiin kevätkukkasiin.

Antrea 8/6

TYYNELLÄ JÄRVELLÄ.

Nuo taivaan hopeavuoret
Ja kultaiset kunnahat
Syvyyden kirkkaudesta
Niin tyyninä loistavat.

Ja syvyys rantojen paltaat
Niin kauniisti kuvastaa,
Ett' aivan henkeä hurmaa
Tää armas aaltojen maa.

Tuon tahtoisi kaiken kauniin
Mun sieluni omistaa
Ja unhotuksien aaltoon
Maan kurjuuden painaltaa.

Vaan noin sulorunsas rauha,
Kuin järvikin heijastaa,
Se taisteluiden on tuoma,
Sit' ilmaiseksi ei saa.

Kallavedellä 26/7

HAVAITTUANI.

Jo olin vapaa syntyjään,
Miks orjan mieltä yhtenään,
Kuin perintöä, kannoin?
Jumalan aatos alussa
Mun siittänyt on vapaana,
Miks aarteeni pois annoin?

Miks eksyin Herrast', uskomaan,
Ett' orjina hän omiaan
Vaan pitää pelvon alla;
Kuin itämainen valtias,
On heille julma, oikukas,
Lyö rautavaltikalla.

Hän suuttuneena omansa
Pois sulkisiko luotansa
Ikuisen tuskan yöhön;
Hän leppyisikö lahjuksiin
Ja mieltyneenä muutamiin
Ne ottais päivätyöhön.

Ne ryömijät ja lahjojat
Ja teurashärkäin uhraajat
Hän kutsuis pitoihinsa,
Muut jättäis ulos parkumaan
Ja hammastansa puremaan
Ikuisiin tuskihinsa.

Ja pojastansa parhaasta,
Kun hänet näkis uhrina
Ihastuis isä vasta,
Ja sitten hänen kauttansa
Vaan vapahtuisi muutama
Iäksi hukkumasta.

Mik' isä, vaikka maallinen
Ja kuinka julmaluontoinen,
Noin ankara tok' oisi?
Vaikk' kuinka lastaan kurittais
Ja tuskain kautta paimentais,
Ei ikiorjaks soisi.

Niin yksityist' ei ainoaa
Tää Isämme voi unhottaa,
Vaan tahtoo tasallensa:
Meit' edistykseen ainaiseen
Hän vihkinyt on vierelleen
Kuin oman Kristuksensa.

Ei yhtä suosi liiemmin,
On yhtä rakas kaikkihin,
Jokaista tahtoo nostaa;

Ken orja on ja pakenee
Hänt' omat työnsä rankaisee,
Työt pahat pahan kostaa.

Siis auki hengen kahlehet,
Vapaaksi pääskää sydämmet,
Jumalan kevät koittaa!
On totuus vapahduksemme
Ja rakkaus on voimamme, —
Tää usko kaikki voittaa.

Tää ihmislapset nousemaan
Saa halvast' orjantilastaan
Jumalan ihmisiksi.
Niin Herra maata valloittaa
Ja rakkaus kaikki kirkastaa
Entistä ehommiksi.

Ja kansat, suurta sukuaan
Kun tuntee, syntyy uudestaan,
Häveten halpaa työtä.
Taas Isä ilmi elävin
Lihaksi syntyy lapsihin
Ja poistaa pelvon yötä.

15/6

KUMMITUS-AIKA.

Min' olin pelvon jo perinyt
Ja vavistuksen vanhemmilta,
Vereeni lasna jo imenyt
Kamalat kummat suuremmilta.

Join peikkomyrkkyä kotona
Ihanat puhteet istuessa,
Ja kuulin helvetin tuskia
Pyhänä Herran huonehessa.

Siit' öillä valvoin ja vapisin,
Nuo kummitukset silmissäni.
„Rukoile, lapsi!" Ma rukoilin,
Vaan haahmot kiehtoi henkeäni.

Kun äiti otti mun vierelleen,
Sain unenkultaa rauhaisata.
Jos tiesin hänenkin peljänneen,
Ois ollut tuskani kauheata.

Niin kasvoi heikoksi varteni,
Päänpakkoa sain sairastella,
Ja eukot kuoloa ennusti,
Ma koetin vastaan hangotella.

Tein syyksi: „Annahan, Jumala,
Mun ensin hyödyks elää täällä!"
Se auttoi; viel' olen elossa,
Vaan hyödyst' ollaan eri päällä.

Niin kauan pelkäsin Jumalaa,
Kuin ryöstömiestä ankarata,
Jok' armahtaa vaan lahjojaa
Ja poikiensa tuttavata.

Tok' uhkamielisnä yhtenään
Ma rikoin itse Herraa vasten:
En tuntenut Hänen lämmintään,
En oikeutta kaikkein lasten.

Vaan tuntui tuo salakaipaus:
Jos äidin armautta saisin,
Niin katoaisi yökummitus
Ja rauhan unta uinahtaisin.

LAPSESI.

Sun perhees ihmiskunta on,
Me kaikki lapsiasi.
Jos ken on kurja, onneton,
Se painaa tuntoasi.
Sun isänsydämmes ei sois
Yht' ainokaista luotaan pois.

Et pety tarkoituksissas,
Kuin pettyy ihmiskäsi,
Vaan sinnes jatkat keinojas
Kuin laps' on sylissäsi.
Niin meitä kanssas nousemaan
Viet kunniasta kunniaan.

Kuink' isä toisin tehdä vois?
Jos luotaan luovuttaisi,
Kuin hylkylapsen heittäis pois —
Ken häntä rakastaisi?
Ken nauttii, Herra, armostas,
Jos joukot kärsii kostoas!

Sä Isämme, me lapses myös,
Tee meitä verraksesi,
Tee suurin rakkaudentyös
Ja nosta rinnallesi!
Ilmesty meissä lihaksi,
Niin tapahtuu Sun tahtosi!

Niin työmme on sun töitäsi.
Tää maa Sun valtamaasi,
On henkemme Sun henkesi,
Maa kukkii kunniaasi.
Niin keskelläkin pauhinaa
Tää maa on meille rauhan maa.

Maa, jossa Herra, rakkaus,
Kuin päivä, lämmön valaa,
Ja totuus, pyhä valkeus
Kuin sähköliekki palaa,
Ja totuutehen rakkaus
On kuolemasta vapahdus.

Suovu 11/7

HALUNI.

Jos ken, niin minä olen syntinen,
Jos ken, niin minä armos tarvitsen,
Jumala, pyhä ykseys!
Sinussa syntieni sovitus,
Sinussa armon lähde, rakkaus,
Mun puuttehesi täyttämys.

Minuhun rakkautes vuodata,
Anteeksi antamahan opeta,
Minusta hukkaa katkeruus.
Anteeksi antaville anteeks suot,
Ja heihin henkes majan luot;
Minuhun tee siis templis uus!

Tee minust' asuntos, se valaise,
Sun totuudellas kirkastuta se,
Mun totuus vaan voi vapahtaa:
Siis toteuta minuss' itsesi,
Niin kirkastan sun maailmassasi,
Ja nostan luokses maailmaa.

Kun janon loit, myös annoit juomia,
Isoovan nälkä taukoo ruuasta,
Niin kaipuun täyttää tyydytys:
Iäti Sinuss' elää haluan,
Iäti kanssas kasvaa rakastan,
Se halu oisko pettymys?

Kun petosta et, Herra, rakasta,
Et ihmiseesi luonut janoa,
Jot' et vois itse sammuttaa.

Ei Isä poista lasta luotansa,
Et kättä hylkää ojennettua,
Jonk' oma lapses tarjoaa.

Sua rakkautes vaatii tarttumaan
Ja rinnoillesi minut nostamaan,
Sä itse voit mun puhdistaa.
Mun riistä synneistäni irralleen,
Luo tahtos, tarmos mulle sydämmeen,
Aut', että voin Sua rakastaa!

Ja ihmiskuntaa Sinun kauttasi,
Ett' ynnä Isässään se kasvaisi
Sun totuuksias tuntemaan;
Ett' ihmisistä maasi kaunistuis
Ja rauhan valtakunta rakentuis
Sun oikeuttas noutamaan.

Ei voitonhimo mua kiihota,
En yksinäni luokses halaja,
Meit' ota, Herra, kaikkia!
Mun kansani ja kansat suuremmat
Niin laita, että luokses nousevat,
Sun omas on jok'ainoa.

Sen teet ja luotkin meidät uudestaan.
Kun Isäkseen ken tuntee Sinut vaan,
Ei *hirmuherraks orjien*:
Hän sisältänsä kasvaa, uudistuu,
Hän tuortuu, nuortuu, vaikka vanhentuu,
Sun kanssas, Herra, halliten.

Suovu $^{29}/_{7}$

KASTEVIRSI.

Tään lapsen, Herra, tuomme sylihesi,
Hän Sinust' on, Sinuhun palajaa.
Hänt' auta, että pyhä siemenesi
Oraasen, putkeen, tähkään puhkeaa.
Hänt' estä saastumuksen halloista,
Sun aittaas hengenvilja tallenna.

Hän, lapseksesi siinnyt hengestäsi,
Nyt puhtauden kansaks siunataan.
Hänt' ohjaele, hoida kädelläsi
Ja auta Sinuss' aina kasvamaan.
On tulta kastehesi, rakkaus,
Siit' elämän on kasvu, uudistus.

Kenelle aukee rakkautes povi,
Hän halulla Sun töitäs toimittaa.
Ken omas on, ei sille synti sovi,
Hän sukuansa muistaa korkeaa.
Kun häness' asut, Herra, henkenä,
Sun tahdolles hän uhraa verensä.

Hänt' itsekaltaisekses kasvattele,
Kuin sopii rakkautes luontohon,
Totuuden valkeuteen valvattele
Ja auta oikeuden voittohon.
Hän neuvo maailmaa niin käyttämään,
Ett' edistyy hän Sinuss' yhtenään.

Paranna, kasvata ja puhdistuta,
Jos lankeaa, niin nosta uudestaan!
Et hänest' armoasi poikkeuta,

Jos kuritatkin usein ankaraan.
Suo hälle Sinuhun vaan uskallus:
On rakkautes uusi nousemus.

Sylisi ain' on lämmin lapsillesi
Ja katuville armost' anteeks suot,
Jokaisen tahdot painaa povellesi,
Kotihin viimein kaiken laumas tuot.
Kuin kulkeneekin lapses elintiet,
Kun hänet viimein kotihin vaan viet.

Vaan rakkauteen kasvattaakses meitä
Soit seurahamme omas pienosen,
Hänt' et tok' yksin ihmishoitoon heitä,
Sä kasvattaja keskenkasvuisten.
Me kaikki Sinun, Sinä meidän myös,
Siis meissä täytä suuri hengentyös!

On parannuksen merkki kasteen vesi,
Se lapsen ohjaa puhdistuksehen,
Vaan rakkauden sana, hengen mesi,
Luo voimaa elämähän uutehen.
Siis ilmestytä itses lapsessa,
Niin lapsi löytää kasteen Sinussa.

Hän kasvaa kautt' elämän myrskysäitten
Ja henkeäsi huokuu maailmaan,
Ei väisty tieltä vihan vaahtopäitten,
On valmis kärsimään ja kuolemaan.
Kun häness' asut, Herra, elämä,
Ei kuolemassakaan hän häviä.

27/7

EN ITSE.

Vast' äsken nostit mun rinnoilles,
Ja painoit povellesi.
Jo tunsin tykkivän sydämmes,
Hyvyytes, autuutesi.
Jo vapauttasi hengitin,
Jo uskoin, toivoin ja rakastin.

Sä laskit lapsesi astumaan,
Pois juoksin johdostasi,
Niin lankesin yhä uudestaan
Ja rikoin neuvojasi:
Nyt kärsin töitteni tuloksen,
Nyt olen arka ja epäilen.

On, Herra, kasvosi pilvessä,
Mun tukkehessa tieni.
Suur' olin Isäni sylissä,
Nyt poistuneena pieni.
Mun tempaa luoksesi uudestaan,
Taas ala tietäni aukomaan!

Jok' askeleella käy kanssani,
Sun korkuiseks asti.
Kun omakseni teet henkesi,
Teen tahtos nuorteasti.
Jään muuten orjaksi ainiaan,
Jos isänkättäs et anna vaan.

En orja, vaan Sinun sukuas,
Sun leimaas tahdon kantaa;
Sun täytyy mulle siis johtoas

Ja voimanhenkes antaa.
Jos rikkoi ihminen minussa,
Jumala minuss' ei lankea.

Hän vapahaksi mun uudistaa,
Sen tunnen hengessäni:
Kosk' uskon, toivon, voin rakastaa,
On Herra ystäväni.
En itse, vaan Isä minussa
On hyvän alkuna, voittona.

Kuopio, Suovu 1—2/8

PALAUS.

Jumalani, Herrani!
Hylkäisitkö lapsesi?
Luotasko mun luovuttaisit
Siks ett' olen syntinen,
Kodistasko karkoittaisit
Lapses tuhattuskaisen?
Mistä armo ammentuis,
Jos Sun sylis sulkeuis?

Näin kuin olen, luokses käyn,
Katso, Herra, miltä näyn.
Puhdista ja tee mun siksi
Miksi mieles halajaa,
Kaikki käy sen parahiksi,
Joka sinuun uskaltaa.
Muu on apu pettävä,
Herra, Sinuss' elämä.

Olen ilman puoltajaa,
Joll'ei Sinuss' auttajaa.
En voi muiden hartialle
Syntejäni lastata.
Pojallesi tuhlaajalle
Armosylis avaja!
Syleilysi voimasta
Elän Sinuss' uutena.

Anteeksi suon kaikille,
Anteeks, Isä, minulle!
Mieli uus luo henkeheni,
Oma mieles minuhun;
Istuta mun ihmiseni
Jumalaani, Sinuhun!
Niin Sun valtakunnassas
Olen altis palvelijas.

11/8

PYHÄNÄ.

Jumala, Sinun päiväsi
Maan päivistä on vapain,
Kun emme vaipuis orjiksi
Vaan tuhmain ihmistapain.
Sun tahtosi on: rakkaus
Ja pakkotöistä vapaus.

Oi päivää, jonka rakkaus
Noin vihkii vapahaksi.
Tee, Herra, täällä vaellus

Vaan pyhäks ainoaksi:
Luo meihin työhön mieltymys,
Työn kautta mielen ylennys!

Pyhänä kukin omans' on,
Jokainen oma Herran;
Tee meille toimet arkion
Myös vapahiksi kerran,
Ett' orjamieli katoais
Ja väkivalta haudattais.

Pyhänä kutsuu temppeli
Ja Herran helma, luonto,
Vaan pakkoa ei sietäisi
Jumalan hyvänsuonto:
Hänelle pakkorukous
Ja pakkotyö on kauhistus.

Tee mitä mieles halajaa,
Vaan seuraukset kestä.
Jumala hurjan kuolemaa
Ei väkivalloin estä.
Hän tietää: Herran tahto vaan
Tapahtuu meissä aikanaan.

Elämän saarnakirjasta
Se oppi selv' on meille:
Se rikkoo Herran tahtoa,
Ken eksyy orjan teille,
Ja luonnon lain tallaaja
On ihmis-onnen sortaja.

Sun vapautes ilmassa
Totuuden kukkaa kantaa,
On hyve siellä luontoa,
Se runsaan sadon antaa.
Vaan pakkovallan orjissa
Käy petos ulkokullassa.

Pyhitä meissä päiväsi,
Jumala, johtajamme!
Tee tahtos meissä luonnoksi,
Sen että oivallamme.
Niin luontohonkin juurtuen
Tok' yllätymme taivaasen.

Niin maasi kauneuksillaan
Tääll' evästelee meitä
Pyhyyden vapaavalkamaan,
Totuuden viittateitä.
Niin löytää kansas pyhän maan
Vapaana, uunna, loistossaan.

Suovu 8—9/8

SINUN ME.

Kaikk' ihmisesi, Herra, me
Sun pappikuntas olemme,
Luo meihin valkeutta.
Totuuden tulkit meistä tee,
Ett' ilki vääryys pakenee
Sun valtaas, oikeutta.

Tee meistä uhripappeja,
Ett elämämme altisna
Ain' ois Sun tahdollesi;
Niin vakauta mielemme,
Ett' ois myös altis henkemme,
Kun vaatii totuutesi.

Sun aatelisi, Herra, me
Sun sotaväkes olemme,
Tee meistä urhokkaita!
Tee kestäviksi jalossa
Sun ihmiskuntas sodassa,
Kun hyvyys valtaa maita.

Me lapset suuren kuninkaan,
Jumalan kaikkivaltiaan,
Ei sovi halpuus meille.
Kun muistamme Sun, Isämme,
Niin totuus valtaa veremme
Ja viittaa käskyis teille.

Ken sukuas on korkeaa,
Hän tahtoasi rakastaa
Ja pyrkii pyhyytehen.
Kuin lapsi äidin rinnoista,
Niin vahvistuu hän Sinusta
Ja kasvaa hyvyytehen.

Min hyvää, pyhää, oikeaa,
Sen lapset Isäst' ammentaa,
Hän yksin nostaa meitä.

Hän korjaa vajavuutemme,
Hän täyttää varrenmittamme,
Ei kesken työtään heitä.

Oi, Herra, suurin kuningas,
Suot meille voimas, kunnias,
Suot armost' autuutesi!
Ken Sinua ei rakastais,
Ken mainettas ei kuuluttais
Ja rientäis rinnoillesi!

Leppävirta, Tanssikallio 26/8

LOPPUHYMNI.

Sun olemukses täyttää avaruuden,
Ikäsi kaiken iankaikkisuuden.
Tuoll' ylähällä Sinä asustat
Ja maassa pienimmänkin paimennat.

Sun neuvos ohjaa koko maailmata,
Maan kansakuntaa myös jok' ainoata:
Siis meidän kansaa myös et unhota,
Vaan asut meissä tahtos voimalla.

Kumoa täällä hengen orjavallat,
Pois perkaa saastan suot, yöhuurut, hallat,
Ett' ylentyisi touot tohisten
Ja sato kasvais satakertainen.

Ett' aina uutta viljaa versoaisi,
Niin kansas hengen luonne puhkeaisi

Ja kasvais kypsi, täysi tähkäpää,
Se tähkä, jota kaipaa kansa tää.

Se siemen, joka ihmishengen antaa
Totuuden voimallista viljaa kantaa:
Siit' on Sun vapautes valossa
Uus elon-aika kerran koituva.

Niin asut, Herra, meissä valtiaana
Ja koko maa on Sulle viljamaana.
Vaan tuulten arka, päivän pelkääjä
Ei istuintasi tohdi lähetä.

VUODET 1887—1890.

HELMENI PUOLESTA.

„Hän on julma Antikristus,
Suuri syntinen;
Vältä hänen ystävyyttään,
Kunnon ihminen.

Hän ei usko niinkuin uskoo
Kansa kristitty:
Kieltää pirut, pyhimykset,
Hän on villitty.

Kieltää, ett'ei Jumala ois
Verenhimoinen, —
Vaikka Brutus konsulikin
Oli semmoinen."

Niin ne kuiskaa siellä, täällä.
Onpa ihme vaan:
Ympärilläni on kansa
Tyynnä, rauhassaan!

Puolueeton on se, näkee
Pelkän ihmisen;
Mua suosivi ja multa
Viepi sydämmen.

Vaan jos kuulis papin huudon:
„Väärän uskon mies!“
Kansan uskovaisen viha
Polttais mun kenties.

Suloiset ois polttohaavat
Tunnonrauhassa. —
Tok' ei moista onnentuskaa
Enään ansaita.

Terve, syytöksien keihäät,
Teitä syleilen!
Ystävinä rintahani
Painan jokaisen.

Vaikk'ei muut kuin surma yksin
Ystäväni ois,
Vakuutuksen helmeäni
Tok' en vaihtais pois.

$^{29}/_{3}$ 1887

LINNUNPOIKASET.

Kun linnunpoikaset pesästään
Kesällä kypsyvät elämään,
Viel' eivät taida ne laulella,

„Tiutiu, tiu tiu“ vaan tiukkua.
Sen verran oppivat äidiltään.

Suo heidän kulkea maailmaa,
Kokea, kärsiä, oivaltaa,
Niin ensi kevähän tultua
On syvä, sointuva laulunsa
Ja sydämmiin se jo vaikuttaa.

Pain. $^{3}/_{12}$ 1887

HAAVEITA.

Olenko vaan yksi noista
Miljonista elukoista,
Jotka hetken hengittää?
Yksi noista tuhansista
Kuolevista kukkasista,
Jotka jälleen häviää?

Häviää kuin rakkulainen,
Niinkuin liekki sammuvainen,
Jok' ei tiedä itsestään.
Miksi synnyin tietäväksi,
Kaipaavaksi, etsiväksi,
Miksi toivon yhtenään?

Miksi aavistuksen sarven
Tungen yli tähtiparven,
Yli äärimaailmain?
Elämä jos loppuu tähän,
Miksi synnyin etsimähän?
Luomistyö ois petos vain!

Pettää voivat kangastukset,
Toki silmän huomaukset
Tosi luonto synnyttää.
Saari, jonka näen tuolla,
Onkin ehkä vastapuolla,
Kerran voin sen yllättää.

Kerran, jossain hienommassa
Suuren luonnon saarelmassa
Itseni voin saavuttaa.
Saavuttaa tuon korkeamman,
Puhtahamman, ihanamman,
Jota henki aavistaa.

$^{16}/_{4}$ 1888

TUMMA JA VAALEA.

Leski-äidillä
Kaksi tytärtä
Oli: tumma ja vaalea.
Tytär tumma se
Koko kunnalle
Tuli kuuluksi kauneinna.

Tytär vaalea
Kävi kirkossa
Sekä seuroissa uskovain.
Väki vanha sen
Näki kiitellen,
Kylän nuoriso naurahtain.

Tytär tumma se
Pojat ymmälle
Pani luonteenhehkullaan.
Monen liekistään
Saatti syttymään,
Monen herätti toivomaan.

Tytär vaalea
Yhä ankara,
Yhä vakavan muotoinen.
Sulon hymysuu,
Ilonliike muu
Oli outoa hänellen.

Tytön tumman sen
Joka poikanen
Olis tanssihin tahtonut.
Ja hän naurusuin,
Yhä innostuin
Monet yöt oli tanssinut.

Tytär vaalea
Rukouksissa
Yhä valvoi hartaammin,
Ja hän haaveissaan
Kävi kuihtumaan,
Kävi silmät jo kuoppihin.

Äiti vaaleaan
Toki luottaa vaan:
Hänen tiensä vie taivaasen.
Mutta tummasta
Hän on murheisna:
„Heitä maailma, lapsonen!“

„Ennen kuolisin
Kuin ma hylkäisin
Ilot ihanan nuoruuden.“
Tumma lausui niin
Ja hän temmattiin
Kylän tanhujen pyörteesen.

Meni yö ja kaks,
Kovin vaaleaks
Kävi tummikot poskuet.
Veri aamulla
Tuli rinnasta
Sekä silmistä kyynelet.

Tytär vaalea
Rukouksissa
Päin käänsihen Jumalaan:
„Sun on kunnia,
Että siskoa
Olet alkanut kutsumaan!“

Veri nuoruuden
Pian terveyden
Tuotti tummahan tyttöseen:
Sydän entistään
Tunsi liekkiään
Paloi tanssihin uudelleen.

Meni yö ja kaks,
Kovin vaaleaks
Kävi tummikot poskuet.
Jopa tanssissa
Yönä kolmanna
Veri ruskosi vaattehet.

Veren purppura
Pursui rinnasta,
Kaasi kalmahan tyttösen.
Kaasi päivikseen,
Ettei uudelleen
Noussut tummikko tanssillen.

Tytär vaalea
Rukouksissa
Taas käänsihen Jumalaan:
„Hyvin, Herra, teit,
Että siskon veit —
Hän ei totellut kuitenkaan!“

Kellot soivatten,
Nuorten kantaen
Tummaa tyttöä hautahan.
Mutta vaalea
Äiti raukalta
Vietiin — hourujen hoivalaan.

26/10 1888

VELDESLAAKSO

Yli-Krainissa, Itävallassa.

Komeat on Karavankivuoret,
Juliset on alpit uhkeat.
Ne ne Veldesjärven laaksomailta
Myrskyn tuhotöitä torjuvat.

Paljon aurinko suo paistettansa
Soman Veldeslaakson lapsillen,
Kansaa pulskeata kasvatellen,
Hedelmiä maasta kansallen.

Vapauden hedelmää ei vielä
Kasva toki Veldeslaaksossa,
Vaikka siellä vuorituulet huokuu,
Ilma puhdast' on ja raitista.

Vaikka raikkahasti iltasilla
Kansa joskus juo ja kirkuaa,
Hengen kielet sen on soinnutonna,
Luonto ääniään vaan irroittaa.

Vaikka laakson kymmenkunnat kirkot
Soittelevat kilvan kellojaan,
Soittavat öin, päivin, illoin, aamuin,
Kansaa eivät nosta kuitenkaan.

Soittakaatte, kirkot, kellojanne,
Pois ne kansan työstä nukuttaa:
Velttona vaan taivas-armoon luottaa,
Mutta taistelunsa unhottaa.

„Toivonkirkko“ tuolla sinivehreen
Veldesjärven saaress' uskottaa:
Kuka vaan sen kellonnuoraan tarttuu,
Hän sen voittaa, minkä toivottaa.

Petosta ja kansan peijausta!
Toivonkello kunkin rinnass' on.

Jokaisen on sitä helppo soittaa,
Mutta työ vaan viepi voittohon.

Veldeslaakson kansa nukkuu vielä,
Omia ei tunne kellojaan:
Maa on herrain, kansa kirkon orja,
Kumpikin on jäykkä vallassaan.

Terveyttä vuorituulet huokuu,
Vapahina virrat kohajaa:
Mukahanne, vapauden virrat,
Veldeslaakson kansa temmatkaa!

$^{28}/_{10}$ 1888

SYYSLAULU.

Niin synkkä, kylm' on päivä,
On syys jo Suomessa.
Kun säilyis toivontuike
Sydämmen pohjassa!

Pois väistyi laululinnut
Niin kauas Suomesta.
Kun säilyis laulunhenki
Sydämmen pohjassa!

Ei kukka päätään nosta,
Se vaipui turpeesen.
Kun nousis raitis mieli,
Sydämmen kukkanen!

Palaa ne linnut vielä,
Kohoo ne kukkaset,
Elämä vaan kun valtaa
Sydämmen syvyydet.

Viel' armas päivä nousee,
Valaisten Suomea,
Kun säilyy valo ja lämmin
Sydämmen pohjassa.

$^{14}/_{11}$ 1888

KÄYNTI KOTIKYLÄSSÄ.

Kun kuljin kotilaaksoon,
Sit' tuskin tunsinkaan.
Siell' oli kaikki toisin
Ja uutta kerrassaan.

En vanhaa nähnyt muuta
Kuin kuun ja päivyen
Ja vanhat valtatuulet
Ja virran savisen.

Maa, pohjaltansa vanha,
Myös näytti muuttuneen:
Nyt suurusviljan antaa,
Mut ennen ohdakkeen.

Se mökki, jossa synnyin,
Matala, ränstynyt,
Se uuden uljaan tieltä
Jo pois on väistynyt.

Ja naapuritkin vanhat,
Nyt nuoren näköiset,
Ei niinkuin ennen juopot,
Vaan selvät, puhtoiset.

Kapakkarähjän kohtaan
On koulu noussunna:
Ei kuulu rekivirret,
Vaan laulu sointuisa.

Myös kirkko, „koulun äiti“,
On uusi seiniltään.
Mut ken se siellä nyyhkii
Ja itkee yhtenään?

Kaikk' uudistuu ja nuortuu,
Siis miksi huudellaan,
Ett' uusi polvi kaataa
Kumohon kaikki vaan?

Jos ränstyneet se kaataa,
Niin uutta rakentaa.
Myös sen työt aikanansa
Uus suku uudistaa.

$^{20}/_{11}$ 1888

ELIAS ERKKO.

Syntyi 18 $^{12}/_{4}$ 63, kuoli Meranissa Tiroolissa 18 $^{21}/_{11}$ 88.

Täällä kirjoist', elämästä etsit
Totta, kaunista ja oikeaa.
Suuntia loit tehtävihin suuriin,
Että iloinnut ois isänmaa.

Kultalankaa mieles kehräeli,
Kertorunon kerran luodakseen
Suomen herännästä, nousennasta,
Suomen vyölle siitä kaunisteen.

Suomen edistys ja Suomen nousu,
Koko kansan hengen kasvanta,
Mieltäsi ne lämmitti ja loisti
Köyhyydessäkin ja sairasna.

Joudutella halusit tuot' aikaa,
Jolloin kansa luontaisvoimistaan
Suomalaisen hengen värit painaa
Sivistyksen joka tuotelmaan.

Niinpä hautui mielessäsi suurta,
Aattehesi pyrki elämään,
Mutta surma armotonpa särki
Parhaat hankkehesi yhtenään.

Särki niinkuin myrsky puuta pirstoo,
Kunnes kaikki oksat irroittaa,
Sitten rungon lehvättömän luhtoo,
Suojattoman varren kukistaa.

Niin sun nuori elämäsi riutui,
Aattehesi kuihtui nupussaan.
Väärin sulle, väärin Suomellemme,
Jollei toivos toteuisikaan.

Sulle siellä, täällä Suomellemme
Puhkee kukka, kasvaa hedelmä;
Sulle siellä, täällä Suomellemme
Myrskyn jälkeen päivä selkeä.

15/12 1888

JOULUHYMNI.

Jumala valkeus maailman,
Jumala kirkkaus taivahan,
Jumala kaiken alkujuuri,
Jumala elämän voima suuri,
Sinulle kiitos ja kunnia,
Sinulle valtakunta meissä!
Kuin kätes ohjaa taivaita,
Kuin tahtos johtaa tähtyeissä,
Niin meitä ohjaa, johdata,
Totuuttas meissä soinnuta,
Asusta, Herra, itse meissä!

19/12 1888

JOHANNES TAKASEN KOHTALOSTA.

Tää kansa ulkokullattu
Sun haudallasi itki;
Sen päälle kylvi kukkia
Ja ohdakkeet pois kitki.

Se nosti kiven kaunihin
Sun hautakummullesi
Ja hurskaat virret veisaten
Se kätösensä pesi.

Mut eläessäs ahkeraan
Sait veistää nälissäsi,
Sait sairastaa ja kuollakin —
Ei auta kansas käsi.

Tää hetken kansa tuhlaten
Jos hylkii parhaitansa,
Sen hengen viljat halla vie
Ja mierost' elää kansa.

Se muilta aina lainaten
Ei muille mitään maksa;
Ei miehen varren mitallen
Se koskaan nousta jaksa.

13/4 1889

SURUN KEVÄTLAULU.

Kevähällä käyskelen
Hautakumpuin päällä:
Etsin velivainajaa —
Hän ei nuku täällä.

Nukkuu hänkin, nukkuu vaan
Kaukan' etelässä.
En voi hänen haudallaan
Käydä itkemässä.

Syksy hänet hautasi,
Kevät vaan ei nosta.
Miks et, Herra elämän,
Kuolemalle kosta?

Joka kevät kukkia
Uudestaan voit luoda,
Miks et veljyt armasta
Takaisin voi tuoda?

Ruoho maasta puhkeaa,
Noustaksensa kukkaan,
Hedelmäänkin — veljeni,
Hänkö sortui hukkaan?

Hänessäkin kauneus
Pyrki puhjetakseen.
Pyrki Suomen kunniaa
Hänkin kukkiakseen.

Kevät hänen rinnassaan,
Niinkuin lintusella.
Lintu laulaa, hän ei vaan
Saanut lauleskella.

Kevät, jospa noutaisit
Veljyt kultaseni!
Maani toivot maksaisit,
Surut sydämmeni!

16/4 1889

KEVÄTRUNO

Suomen laulujuhlaan Viipurissa 18 p. kesäkuuta 1889.

I.

Valon, päivän pojan, sydämmessä
Syvä lempi paisui polttavaksi.
Läksi kultalinnastaan hän maahan,
Kosimahan maata morsiokseen.

Missä liikkui, kylvi kultiansa,
Luonnon suurisyntyisen tavalla,
Elämäksi kaiken luomakunnan.

Suomi vartoi armast' auttajakseen
Yön ja kylmän orjakahlehista;
Monen kovan takatalven kesti,
Idän irnut, pohjan puuskaukset,
Kevähän tok' uskoi koittavaksi.

Taivaan seitsenkaarta kulkiessaan
Valo näki Suomi-neiden, mieltyi
Kaunihimpaan sinisilmäisistä.
Seitsenkaarelt' astui kukkulalle,
Siitä hongan latvahan laseiksen,
Alentiiksen koivun, pihlajan ja
Pajupuun ja lepän, tuomen oksiin —
Huutehessa hohti metsän hapset. —
Siitä laski immen poven päälle,
Mutta vaippa valkoinen sen peitti,
Valkovaipan alla nukkui Suomi,
Rinnassa vaan heikko toivo tykki.

Valo luonnonsyntyinen ei säiky:
Poven lämmitti, niin sydän sykki,
Vaippa valui immen ryntähiltä,
Hymy vieno värjyi poskipäillä,
Mut on silmä himmeä ja kylmä.

Valo luonnonsyntyinen ei säiky:
Lämpimillä lemmensuudelmilla
Vapautti immen sinisilmät
Sokeudesta, jäisen kaihen alta.

Nyt ne loistaa päivän päilyessä,
Kuvastavat kaiken luomakunnan.
Saimaa, Päijänne ja Roine läikkyy,
Välkkyy etelän ja pohjan virrat
Niinkuin Suomenlahden lainehetkin —
Talvell' ei kuin koskipäät vaan kuohui.
Nyt ne välkkyvät kuin hohtohelmet
Morsiamen kaulan kaunisteena.
Mut häävaattehit' on impi vailla.

Valo suurisyntyinen ei säiky:
Kutoi armahansa kukkasihin,
Tuorehisin, luonnonsyntyisihin,
Teki tukkametsät tuuheoiksi,
Vehreöiksi painoi hienot helmat,
Että kuohahteli immen rinta,
Kevät-tuntehet kun siellä tulvi.
Valollen jo sykki Suomen sydän,
Lämpimästi lainehteli mieli.
Mut on soitto vielä suorimatta,
Riemunkielet kesken jännitystä.

Valo luonnonsyntyinen ei säiky:
Etelästä kutsui päivän poika
Linnut tänne, täällä syntynehet,
Kutsui soittajoiksi valon häihin.
Sytytti ne linnut sätehillä,
Sätehetpä muuttui säveliksi,
Että kaikui kaikki ilmanrannat,
Ilontiusketta kun piti peippo
Leivon, sirkun, kerttusien kanssa.
Nousi riemu runsahimmillensa,

Satakielisen kun soitto helskyi.
Ylimmilleen yltyi juhlahenki,
Käki valon kunniaa kun kukkui.
Niin ne juhlalaulut lainehteli
Yli järven, niittyjen ja pellon,
Kylän kautta kallionkin rintaan,
Josta kaiku vastasi ja kertoi,
Että vuori ihastuksest' itki,
Kuullessansa valon vihkivirttä.
Säveliä tuore tuuli kantoi
Joka kukkasenkin kuulustella:
Eri nuotti eri lintusella,
Eri kukkasella eri tuoksu.
Yhtehen ne sointuivat tok' kaikki,
Suomen linnut, Suomen kukkasetkin:
Sytyttihän sama valo heidät.

Niin kun kaikui valon vihkivirsi
Suomen laululintusien suusta,
Vapautti paimenen ja lauman
Rikkahille luonnon laitumille;
Säikkyi halla, karsas luonnon impi,
Kietasiiksen usvavaippahansa,
Nousi suolta, läksi liikkehelle,
Pimeässä rauhatonna piili,
Kunnes, kevätkielten sointuessa,
Itse yökin poistui pohjolasta —
Halla hukkui valon valtakuntaan.
Valonvirttä, kevätkieltä kuullen,
Suomen suuri toukoaika alkoi:
Höyryt vinkuivat ja lastilaivat
Suomen sinivettä viilteleivät.

Toiset mailta vierahilta toivat
Seitsemiä touonsiemeniä,
Koetteeksi kodistuuko täällä
Suomen oman siemenen ohessa
Ulkomaitten uusi toukovilja.
Suomen suuri toukoaika alkoi,
Kävi kuokka, uudenmoinen aura,
Vanha pelto siementä sai uutta,
Elämän loi siemenehen valo.

Niin se valo Suomi-neiden voitti,
Että immen kasvot kirkastuivat.
Niin se paloi rakkautta Suomi,
Että taivas tulta soilehteli.
Niin se kaikui Suomen kevätlaulu,
Että syttyi koko Suomen sydän,
Yhtyi kansa valon vihkivirteen.

II.

Tiedonvalo ennen loisti
Opinkukkuloille vaan.
Harva saavutti sen sieltä,
Käytti kohta valtanaan.

Joukko valonjanoisena
Kuihtui hengenköyhyyteen.
Joskus tiedonsirun löysi,
Niinkuin lasinsirpaleen.

Sirut voivat vahingoittaa,
Mutta huolin hoivaten

Taito niistäkin voi laittaa
Mökin seinään ruutusen.

Siitä valonsäde tuikki
Laakson mökki huonohon.
Vaan ken sätehen on nähnyt,
Pyrkii päivän valohon.

Valonjano juurtui, suurtui,
Henki alkoi viljomaan.
Valon arvon kautta kansa
Tunsi omaa arvoaan.

Tunsi, etsi oikeuttaan,
Suurempata soihtua.
Noustiin opinkukkuloille,
Huudettihin: „Tietoa!"

Vihdoin tiedon teljet särkyi,
Valo vyöryi virtanaan,
Pyrki päästä joka laaksoon —
Siellä täällä torjutaan!

Valo nosti puoltajoikseen
Pojat päivärintaiset,
Alkoi Suomen kevätkesä,
Kuohui kaikki sydämmet.

Naiset nousivat kuin miehet,
Valo, valo huulillaan.
Sydänmaankin syvät joukot
Läksi valon noudantaan.

Läksivät kuin paimenetkin
Muinen valon kehdollen,
Sieltä kantoi kallihinta
Kotihinsa jokainen.

Hengen hedelmät ne nousi,
Nousevat nyt yhtenään:
Valon, vapauden joukko
Nuorisossa näytetään.

Aika huutaa: Päästäkäätte
Valo kaiken kansan luo!
Valtava kuin kevätvalo,
Joka uudistusta tuo.

III.

Pois raunioilta laulamasta
Ja jumaloimast' entis-aikaa!
Kun vanhain kunto johtaa lasta,
Niin uudet laulut suusta raikaa.

Apina luotiin matkijaksi,
Mut ihminen ain' uutta luomaan:
Meit' etehen vie jalkaa kaksi,
Ain' uutta työtä valmiit tuomaan.

Mit' entisess' on oivanlaista,
Se luonnostaan on perustamme,
Mut mekin jotain kelpaavaista
Myös jälkeisille rakennamme.

Siis eteenpäin, työ johtajamme
Ja silmät kauas aikaan luomme!
Me uuden jakson aloitamme,
Mut jälkeistenkin alkaa suomme.

Elämä juoksee jaksoellen,
Puu kasvaa kerkin vuodessansa,
Niin korkeuteen päin vähitellen
Myös kasvi pyrkii — samoin kansa.

Ja noustessaan soi luonnon kielet,
Sen huomaa parhain leivosista.
Soi Suomikin, sen reippaat mielet
Ne kaikuu kevätlaulelmista.

Soi, Suomen laulu, nyt kuin ennen,
Ett' yön ja sorron vallat nukkuu!
Ei herätäksensä kuin ennen,
Vaan niin, ett' ainiaaks ne hukkuu.

Soi, Suomen laulu, nyt kuin ennen,
Ett' aina valvehill' on kansa!
Ei velttoon horroksehen mennen,
Vaan vartioiden soihtuansa.

Soi, laulu, nuorna, tuorehena,
Totellen omaa luontoasi!
Vapaana valon kukkasena
Myös vapaa olkoon maailmasi.

Niin laulu aikain vaihtuessa
Keväimet jälleen palauttaa
Ja maailmankin vanhetessa
Se kansan hengen nuorennuttaa.

ANARKISTI.

Mies näki niin paljon rikkaita,
Ne näyttivät onnellisilta.
Mut köyhä raukka hän kerjäsi
Ja usein vilussa värjätti.
Mies näki niin paljon rikkaita,
Mut itse hän kerjäsi.

Hän kerjuhun eksyi tehtaasta,
Kun siell' oli murtanut jalkansa.
Siit' asti köyhtyi ja vaimo läks
Luo naapurin, rikkaan ystäväks.
Hän kerjuhun eksyi tehtaasta,
Lapsjoukko jäi leivättömäks.

Ja katuja lapset kuljeksi.
Mut vanhinpa heistä kelpasi.
Se oli niin kaunis tyttönen,
Senvuoks se kelpasi valloillen.
Muut neljä katuja kuljeksi,
Yks kelpasi valloillen.

Nyt isä on aivan raivossaan.
Lie tuskin terve hän aivoiltaan.
Hän kulkee noituen valtoja.
Muut pitävät häntä hulluna.
Ja kyllä hän onkin raivossaan,
Mikä liekin aivoissa.

19/5 1890.

TÄHÄN AIKAAN.

Totta se mahtaa maailma olla
Hullu ja kurja sentään,
Koska ne toinen toistaan syövät,
Onnea etsien sentään.

Pienempiään syö suuret kansat,
Rikkaat köyhempiänsä,
Särkevät lemmen, luottamuksen,
Polkevat ystävänsä.

Syöväthän raa'at Afrikassa,
Nekin syö toisiansa.
Sieltäkö lie ne suuret rikkaat
Etsineet esikuvansa.

9/6 1890.

VIISAUDEN PAIKKA.

Hän ennen näytti kuin kerjäläinen,
Oli arka, raukka ja tyhjäpäinen.
Mikä lie tehnyt sen?
Nyt hän on reipas, rohkea,
Kuin valtakunnan vartija.
Mikä sen siksi sai?
On viisas, voipa, mahdikas
Kuin vanha virkavaltias.
Mikä sen siksi sai?
Voi kuinka on tuhma maailma,

Kun syitä ne eivät oivalla:
Hän syödäkseen kuin sai!

No niin, nyt ymmärrämme sen,
Mies köyhä on neuvoton,
On tyhmä, arka nälkäinen,
Vaan vatsassa viisaus on.
Siis iloitkaamme, riemuitkaamme,
Kun vatsassa viisaus on!

1890.

TOTTUNUT.

Papukaija kartanolla
Oli aivan valloillaan,
Kuitenkin kuin sidottuna
Seinän luokse napukkaan.

Siit' ei liikkunut hän kauas,
Päivät päästään pakisi,
Samat jutut mitkä muinen
Talon tytär opetti.

Kerran siinä istuttaissa,
Juodessani kahvia,
Kysyin: „Siivet sull' on, lintu,
Mikset lennä ulomma?“

Lintu päätään kallisteli,
Näytti kuin ois tuuminut.
Sitte luulin lausuneen sen:
„Olen tähän tottunut.“

NUOT JA ME.

Nuo luulevat itsensä oppineiksi,
Jotk' eivät usko kuin vaan näitä
Täänpäiväisiä tähkäpäitä.
He eivät tahtoisi muuttua meiksi,
Jotk' uskomme myös vanhaa viljaa
Ja uutta omistamme hiljaa.
He ovat uuden päivän narrit,
Me edistyksen rattaan jarrit.
He eteenpäin muka tahtovat viedä —
Mut sit' emme, suoraan sanoen, siedä.

ENTINEN JUOKSIJA.

Niin kaunis oli se nuorena,
Niin uljahasti se juoksi,
Ett' aika harva sen ohasi
Ja harva ennätti luoksi.

Sit' ylistettiin ja ihailtiin
Ja voitti se palkinnoita
Ja päivälehdissä mainittiin
Sen suuria ansioita.

Mut köyhän miehenpä tallissa
Se laihtui nälkiä nähden.
Se kiskoi raskaita kuormia
Vaan elatuksensa tähden.

Niin synnyltään jalo juoksija
Kävi ahdasrintahiseksi,
Sai pattijalkana ontua
Ja joutui hylkiömeksi.

Niin Polle kuihtui ja kuoli pois,
Se haudattiin tässä tuonaan.
Mut kenties taivas nyt kohtelee
Hänt' armollisemmin luonaan.

ST. DENISSÄ.

St. Denissä, liki Pariisia, on vanhassa tuomiokirkossa Ranskan ruhtinassukujen hautaholvit.

Näinkö ahtaat hautaholvit
On se valtakunta,
Jossa Ranskan ruhtinaat nyt
Vetää pitkää unta?
Iäkseenkö itsevalta
Tänne vaipui maailmalta?

Ennen takkikin ja tukka
Tottelivat heitä;
Noudatteli puu ja kukka
Heidän kätyreitä.
Kansaa painoi heidän eljet,
Puissa viel' on saksen jäljet.

Vaan nyt ahdingotta kansa
Versoo vapahasti.
Puu ja kukka voivat nousta

Vaikka pilviin asti.
Miss' on valta jälkeistenne,
Missä sukusuuruutenne?

Kysyin. Vastasiko kaiku
Vaiko joku haamu:
„Meidän vallan maassa murti
Tieto, opin aamu.
Kansa kasvoi suuremmaksi,
Nousi itse valtiaksi.“

Mutta jälkeisenne, mitä,
Mitä niist' on tullut? —
„Muiden vertaisia taikka
Ovat suuruushullut.“ —
Eikö siitä pelastusta? —
„Kyllä — laittakaa yö musta!“

Lausuin: Tok' on kirkossa nyt
Vielä yksinvalta.
Mahtaa teille tuntua siis
Täällä mieluisalta. —
„Kyllä, kun vaan kestäis tätä
Kirkollista hämärätä.“

SE KOLMAS.

Tiroolin kauniissa vuorimaassa
Se vaunu kiiruhti kulkuaan.
Siin' istui vaunussa kalvas sulho
Ja nuori morsian rinnakkaan,
Ja kolmanten' oli kuolema.

Se vaunu vierisi vuorten halki
Ja halki virtavan laaksomaan.
Niin voimakkaina ne virrat hyökyi
Ja vuoret nostivat huippujaan.
Mut kulki sielläkin kuolema.

Siell' lehdet ilmahan tuuli puisti
Ja kylvi ne virran vietäviin,
Ja surma paineli suukkojansa
Jo kauniin rannikon kukkasiin.
Niin kulki sielläkin kuolema.

Mut vaunu vierisi loitommaksi,
Meranin laaksohon lauhkeaan.
Ja morsian seuras sulhoansa,
Sen sairasvuoteelle, hoitamaan,
Ja kolmanten' oli kuolema.

Ja käsivartensa kietoi neiti
Sen nuorukaisensa kaulahan,
Ja nuorukainen niin kiihkeästi
Se näytti neitoonsa tarttuvan.
Mut kolmas siin' oli kuolema.

Oi auta, rakkaus, kuolemasta,
Mies nuori Suomelle pelasta!
Niin paljon hänestä toivotaan ja
Niin paljon hällä on toivoja.
Mut kolmas siin' oli kuolema.

Se kolmas painalti nuorukaisen
Niin liki luisia ryntäitään:

„On turha kaivata talven maata,
Jää tänne luokseni etelään!“
Se kolmas, se oli kuolema.

Se julma riisti sen nuorukaisen
Ja painoi etelän multahan.
Jäi pohja poikaansa kaipaamahan,
Jäi itkemään polo morsian.
Se julma, se oli kuolema.

MIKSI?

Jo aikaisin, kun olit piennä,
Ihailin sinuss' ihmistä,
Avujen tielle syntynyttä,
Elämään ilman vilppiä.

Se mitä aattehissa etsin,
Sinussa näytti elävän
Ja sinuss' itsekkyyttä vailla
Näin tahdon puhtaan, ylevän.

Se tahto, niinkuin lähteen suoni,
Poreili tyynnä povestas,
Siit' ensi lauluvirtas hertyi,
Lapsuuden aamulaulelmas.

Niin itse iloitsit ja muihin
Loit rakkauden lämpimän,

Mut veljyesi sydän silloin
Se liikkui muita enemmän.

Hän innostui ja aatos lensi:
Tuost' armas Suomi miehen saa,
Kun koulu lahjat kukkasehen
Ja avut tähkään kasvattaa.

Niin kouluun pääsit. Uusi onni
Sukusi täytti toivossaan.
Jokainen askel uusi voitto
Ja huonosti et noussutkaan.

Mut koulun ahdas tunkka-ilma
Söi hennot voimas nuorena.
(Jos tiesin tuon, en pois ois vienyt
Sinua luonnon rinnoilta.)

Jo laulus elpyi — surkastuikin
Taas niinkuin touko kylmyyteen.
Mut koulutunkan jätettyäs
Heristyi henkes uudelleen.

Taas lapsimieles puhdas into
Säteili vapaudessaan,
Ett' ystäväsi tuolla täällä
Sinusta toivoi parhaintaan.

Nyt itselles et rauhaa suonut,
Vaan luonnosta ja kansasta
Ja ajanvirran pyörtehestä
Kokoilit kauniit' aarteita.

Ne niinkuin tähtimaailmasi
Valaisi mieles taivasta
Ja armahalle kansallesi
Ne kerran tahdoit tarjota.

Mut voimas sortui innon alle,
Kuin hento ratsu juoksussaan
Ja aartehias isänmaalle
Et ehtinytkään tarjoomaan.

Niin sorruit niinkuin työmies sortuu,
Aseensa vasta takonut,
Ja työhön nähnyt pystyviksi,
Mut silloin käsi rauennut.

Halusit silloin hartahasti:
„Niin mielelläni eläisin!"
Sukusi rukoili ja itki
Ja morsiames kiihkeimmin.

Mut taipumaton oli taivas
Ja Herran korvat lummessaan:
Hänt' ehkä väärin kiusasimme,
Hän kenties teki parhaintaan.

Niin moni huima hurjaellen
Elänyt harmaapääksi on.
Miks sortui häness' ennen aikaa
Elämä siivo, nuhteeton?

Tai entispolvienko synnit
Hänessä etsi kostoaan,

Nuo synnit, joita harjoitellen
Sovitusvereen luotetaan?

Tai yhteiskunnan yhteistauti
Söi hänet niinkuin hallayö,
Jok' usein uutismailla hiipii
Ja jyvän tähkäpästää syö?

Vai liiaksiko, taivas, annoit
Sun rikkauttas Suomellen,
Kun monen monta toivon tähkää
Noin murrat kesken kukkien?

Nyt tuolla nukkuu nuorukainen
Tiroolin vuorilaaksossa,
Mut morsian itkee, suku itkee
Trääll' isänmaassa kaukana.

SEINEN RANNALLA.

Viinitarhojen rintehellä,
Astuen Seinen rannalla,
Mieleni on niin musta, raskas,
Mieleni kolkko, katkera.

Mikä se vaivaa miehen mieltä,
Mikä se tuottaa murhetta?
Kirkas on ilma, kaunis luonto,
Kaunis on täällä maailma.

Suru se vaivaa, karvas murhe:
Kuollut on kallein ystävä,
Eik' ole armast' ainoata,
Maailma puuttuu lämpöä.

Vielä se kaivaa katkerammin
Suomeni kansan kohtalo.
Pilvi se peittää Suomen taivaan,
Synkempi uhkaa turmio.

Pois suru sairas! Miehen murhe
Työssä se näyttää suuruuttaan.
Työtä se vaatii ystävän muisto,
Työtä kunnia synnyinmaan.

Lemmettömänkin lohdutus työ on,
Siinä hän etsii onnea.
Sairaankin paras onni on työhön,
Mielityöhönsä sortua.

RANSKAN TYTTÖ.

Imi viiniä hän jo äidistään,
Joi janoon sitä ja syödessään.
Niin kasvoi kuutehentoista.
Nyt on hän viiniä puhdasta,
Sitä hehkua enin huulilla.
Moni lie jo juopunut noista.

Niin kuohuu nyt hänen luontonsa
Kuin puhtahin Ranskan sampanja.

Se kirpoaa yli laitain.
Senvuoks' ei siedä hän kahleita,
Ei jähmettyneitä muotoja,
Vaan kapsahtaa yli aitain.

SE TYTTÖ.

Hän yritti lehteä puusta,
Tuo viehkeä tyttönen.
Hän yritti lehteä kauan —
Ei käynyt se kätehen.

Min' aattelin: riemastuttaa
Voin tyttöä — ruhjaisin
Puun lehvän ja hälle annoin.
Hän otti ja kiittikin.

Mut halp' oli hälle lehvä,
Sen lehtoset halvat vaan:
Ne leikkien maahan riipi
Ja tallasi jaloillaan.

PARIISIN KAHVILASSA.

Tyttö kaunis istuu
Tiskin takana,
Viehkeästi kiehtoo,
Hurmaa pakana.

Sinne silmät tähtää
Nuorten herrojen,
Luota olven, viinin,
Kahvitassien.

Punehdu ei neiti:
Posken hipiä
On kuin alabaster
Hieno, hempeä.

Kelle hymyn heittää,
Kelle silmän luo,
Jokainen voi ottaa
Omaksensa nuo.

Kuinka monta yötä
Lie hän hymyillyt,
Kun noin huulten puna
Pois on hälvennyt.

Mut on kauneus kaikki
Yleistavaraa,
Joll' on mieli auki,
Nauttii, nauttikaa!

Tuota nähden juopi
Lasin mielellään,
Käy tääll' useammin,
Lähtee myöhempään.

Kahvila on hetken,
Hetken hauskutus.
Kauemminko kestäis
Tuon tytön rakkaus?

VIETIIN POIS.

Nyt se tyttö viedään pois,
Nyt se viedään pois.
Aivan niinkuin myöty ois,
Nyt se viedään pois.

Rikas sill' on sulhanen,
Kun se viedään pois.
Tyttö tahtoi toisellen —
Kuinka vanhin vois! —

Kuinka vanhin antaa vois
Lastaan köyhällen,
Arvostaan hän eksyis pois,
Eksyis alhaallen.

Rikas mies sen viepi nyt,
Ottaa vaimokseen.
Tyttö köyhän säästänyt
On — rakastajakseen.

Niin se tyttö vietiin pois,
Niin se vietiin pois.

VIERAAT SILMÄT.

Nuo silmät suuret ja ruskeat,
Palavat etelämaiset,
Ne sydämmestäni poistivat
Sinisilmät suomalaiset.

Eteläilmojen aurinko
Nyt taivahallani loistaa.
Kenties sen hehkuvat sätehet
Voi katovuosia poistaa.

Jos sitten etelän runsaus
Minussa puhkeaisi,
Niin Suomi laihon ja hedelmän
Tok' aina korjata saisi.

ILMOJEN MUKAAN.

Kaunihilla ilmall' elän satavuotiseksi.
Rumaksi kun ilma kääntyy,
Muotonikin vääräks vääntyy —
Silloin tuskin eläväni uskon huomiseksi.

JOKA AIKA.

Lämpö seuraa valoa,
Kukka kevät-aikoja,
Tunne ajatuksia,
Rakkauspa nuoruutta.
Minua nuo kaikki kahdeksan
Tunnen joka aika seuraavan.

MATKAN JÄLKEEN.

Matkustaissa hiukan muututaan:
Nyt on mulla housut Pariisista,
Liivi sekä takki Englannista,
Hattu Belgiasta perujaan.
Alusvaattehet on entiset,
Suomen villaa, kotikutoiset.
Mielenikin, juro karttavainen,
Muuttumaton on ja Suomalainen.—
Missä ovat uudet aattehet?

MIELENI.

Kuinka lie niin mieleni
Herkkä kaunihille:
Miellyn joka kukkaseen,
Minkäs teen mä sille!

Miellyn joka rantahan,
Miss' on suloisuutta.
Mietin: tuohon rakennan
Kotiani uutta.

Aion paikan omistaa,
Silloin vasta pula:
Huomaan, että toivoni
Pettymys on sula.

Milloin muut jo hallitsee
Koko seudun yli,

Tai se mulle kylmenee
Niinkuin vieras syli.

Kylmenee. Mut kaunista
Uutta nähdessäni,
Tuntuu niinkuin näkisin
Parhaan ystäväni.

Nähdä saan ja tuntea,
Omistaa en — miksi?
Särkynytkö onni lie
Hetken kuplasiksi.

Olisko vaan kauneus
Pelkkä laulun aine:
Sydämmeeni koskettaa, —
Väistyy niinkuin laine.

Uuden kauneuden suo
Kohdallensa tulla,
Että laulun ainetta
Aina riittäis mulla.

Senkö vuoksi tyttönen
Minut ihastutti?
Laulatutti hetkisen,
Jätti, kutti, kutti!

Lentotähdet, jättäkää!
Viel' on tyttö yksi,
Aurinkoni, tok' ei hän
Saane hyljätyksi.

Hän jos hylkää, sortukoon
Koko luomakunta.
Sitte tiedän elämän
Olleen valheunta.

HELLI.

KEVÄTLINNUILLE ETELÄSSÄ.

Täält' etelästä sinne pohjolaan
Jo kevätlinnut lentää laulamaan.
On sydän heillä Suomen lapsillen
Niin hellä, lämmin — kyllä tunnen sen.

Olette, linnut, täynnä lauluja,
Suloa, rakkautta, sointuja
Ja keväthenkeä — ne kaikki, ne
Myös lahjoittakaa Suomen lapsille.

Ja lasten joukosta hän etsikää,
Jok' uskollinen on ja ymmärtää.
Hänelle tiukuttakaa erikseen
Mun sydämmeni laulut sydämmeen.

²/₄ 1888

HÄN KOTONA.

Hän on kuin rauha, järjestys,
Kuin kevät-aamun henkäys.
Ja hänen pikku kammarinsa,
Sen pöytä, tuolit, kirjasto
Ja lelut — joutilaat nyt jo —
Niin somasti ne sointuu toisihinsa,
Ett' aavistan kuin armahaksi
Hän kerran kodin kaunistaa
Ja kuinka hänen henkeänsä
Jokainen kohta heijastaa.

Kun palajaa hän koulustaan,
Niin kohta muistaa serkkujaan.
Niin itse unhottuu hän heihin
Ja tietämättä palvelee.
Mut aina sentään hallitsee:
Hyvehen valta suur' on meihin,
Kuin valo muovaa kukkasia,
Niin hänkin ympäristöään.
Ah, onnellista aikaa silloin
Kuin valaisee hän perhettään.

7/8 1888.

MATKAVAUNUSSA.

Minä myrskyssä ja pakkasessa
Kuljen kaupunkihin kaukaiseen.
Matka viipyy tuiskun tuprutessa,
Kylmänhenki pyrkii sydämmeen.

Kenties jähmettyisin pakkasehen,
Jollet sydäntäni lämmittäis.
Mieleni nyt siirtyy keväimehen,
Vaikka kuinka nurkat jyskyäis.
Vaikka torkun matkavaunussa,
Vieras kansa ympärilläni,
Mielessäni kotivalkea
Leimuaa, kun muistan silmäsi.

Königsberg 5/3 1888.

YÖLLÄ.

Nuku, armas, siellä kotosella,
Sisko kultasesi kupehella.
Silmiesi sinitaivosen
Kattaa kansi tummaripsinen.
Unelmista
Suloisista
Punehtuvat poskuesi,
Rauha täyttää sydämmesi.
Sydäntaivahasi kirkkahan
Uni verhoo untuvainen.
Sinust' annan kaiken maailman,
Ollessas noin ihanainen.
Mutta yö sun näkee vainen.

Königsberg 4/3 1888.

VÄLTÄN PULAN.

Sinä kullan murunen,
Kullan puhtahimman.
Minä vasken palanen,
Vasken ruosteisimman.
Minä kultahan kun sulan,
Vältän ruostumisen pulan.

21/3 1888.

AURINKONI.

Kuu kiertää maata yhtenään,
Se siit' ei pääse minnekään.
Maa aurinkoa kiertelee,
Siit' elää, siitä riemuitsee.
Ja minun sydämmeni, se
On pyhitetty Hellille:
Hän maani, aurinkoni on
Ja taivahani tahraton.

1888.

HENKENI.

Mun henkenikö vanhettuis?
Ei koskaan, milloinkaan!
Se on kuin taivaan tähtönen
Ikuinen loistossaan.

Se yhtyy tähtein kiertohon
Ja kulkuun auringon,

Maan kaikkein maitten keväimeen
Se yhdistynyt on.

Ja kaikkein kansain innostus
Minussa puhkeaa
Ja kaikkein aikain toivehet
Mun toivomahan saa.

Ja kiihkot kaikkein hurjimmat
Mun nostaa kuohumaan.
Mut sydämmeni kuvastaa
Myös taivaan kirkkainnaan.

Syliini tullos, immyt, siis
Kevääsen ainaiseen!
Sun nuoruutesi kautta taas
Ma liityn nuoruuteen.

Jos sitten tappais minut syys
Ja talvi hautoais,
Niin joka kevät henkeni
Elohon puhkeais.

Ja niinkuin meri virrat maan
Poveensa painaltaa,
Niin suonet kaiken elämän
Minuhun pulppuaa.

15/1 1889.

MUISTELLESSA.

Maailman pauhinassa
Sinutko unhotan?
Sinua muistellessa
Unhotan maailman.

Sinua muistellessa
Mieleni rauhoittuu.
Maailma pauhatkoonkin,
Mieleni rauhoittuu.

Kuvasi sydämmeeni
Suloa ammentaa,
Kuvasi mielestäni
Pahuuden kukistaa.

Sinua muistellessa
Katselen taivaaseen,
Tarkastan kotijärven
Tyynehen syvyyteen.

VILSKEESSÄ.

Joukot vilskuu ohi silmiäni,
Yksin, armas, asut mielessäni.
Istun, syön, juon täällä ulkona —
Aatokseni seuraa sinua.

Katua kun astun valtavata,
Silmissäni huomattavaa sata,

Joukossa tok' etsin sinua,
Silmies ja sielus suloa.

Silmä etsii, joutuu petetyksi:
Yks on Suomi, Hellikin vaan yksi.
Silmää viehättää voi tuhannet,
Yksin sydäntäni hallitset.

Katuvarret kantaa loistavinta
Tavarata kaikkein kallihinta.
Silmiäni kiehtoisivat ne,
Jos ne ostaa voisin Hellille.

Sit' en voi. Ne hylkään hyvillensä.
Köyhä lahjoittaa vaan sydämmensä.
Kaksi uskollista sydäntä
Kaks on rikkauden lähdettä.

MERELLÄ.

I.

Syvästi meri huokaa,
Sen rinta kuohuaa.
Mut rauhallisna taivas
Valoa vuodattaa.

Min' olen meri, minä,
Levoton, aaltoinen.
Sin olet taivahani,
Valoisa, rauhainen.

II.

Jos kanssani laivass' oisit,
Jos ynnä nyt kuljettais,
Niin maailman myrskyt meitä
Ei epäilyksehen sais.

Vaan saaren kaukaisen rantaan
Meit' tuuli tuutien veis.
Siell' ain' olis kevät-ilma
Ja lintuset lauleleis.

Siell' aina on kevät-ilma
Miss' asuvi rakkaus:
Siell' onnellisten on saari
Ja riemujen rikkaus.

III.

Kuvasi, armas, kannan
Nyt vasten rintoain
Ja sinut itses kätken
Syvällä sielussain.

Voi laivan myrsky murtaa
Ja kenties uppoan,
Mut sinut sielussani
Vien aallon pohjahan.

SE.

Ken ei voisi loistoakin voittaa,
Kun sit' elämänsä läpi koittaa?
Ken ei ulkokauneutta saisi,
Kaikkensa jos sille lahjoittaisi?
Rakkautta tuskin ostaa jaksaa,
Myös ei myödä: — lempi lemmen maksaa.
Se on rikkain, jota rakastan,
Kaunihin se, jonka omistan.

UNESSA.

Sinua suutelin unissani.
Niin puhdas oli se kohtaus.
Olin äärettömästi onnellinen.
Niin syvä oli se rakkaus.

Ei himon hiutua karkeata
Viel' yhtynyt siihen suudelmaan,
Vaan murheen sortama mieli siinä
Sammutti onnenjanoaan.

Mut sitten erosimme — sin' itkit
Ja minua vihloi niin haikeaan.
Sen teki aatos, tuo julma aatos,
Ett'emme yhtyisi milloinkaan.

SIITÄ HERÄTTYÄ.

Miks uskonut olen joka solun
Ja joka rahtusen, hiukkasen
Meiss' olleen toisiamme varten?
No miksi houkko nyt uskoin sen!

Kaikk' usko onko vaan pettymystä,
Vaan hetken lievitys sairaallen?
Totuutta varmaa vartoessa
Vaan satu kerrottu lapsellen?

TOTELKOON!

On hulluus järjen silmillen,
Kun Helliä rakastan.
Mut luonnonlait on sydämmen
Ja niitä noudatan.

Ei järki kauan vainottu
Ja vaivaiskasvuinen,
Voi luonnon mieltä ymmärtää —
Totelkoon nöyrtyen!

Tai kasvakoon ja nouskoon se
Sydämmen suuruuteen,
Niin eivät aina riitele,
Vaan käyvät rinnakseen.

Ja sitten — sen jo aavistan —
Ei naura järkikään,
Ett' Helliäni rakastan
Kuin valo lämmintään.

ILOITSE.

Iloitse, Helli, pilvet pois,
Ja nauti elämästä!
Sydämmes auki luonnolle!
Juo reippautta mielelle
Elämän hyörinästä.

Siks on niin kaunis maailma,
Siit' että iloitsemme.
Iloa suosii Jumala,
Vaan murhe pitää nurjana,
Ilo on kiitoksemme.

Iloitsee päivänperhonen,
Iloitsee kevätkukka.
Syy iloita on ihmisen,
Elämä olkoon ikuinen
Tai periköön sen hukka.

Iloa, tyyntä riemua
Siis sydämmeesi päästä.
Ei kevätpäivä valoa
Ja lintuin riemulaulua
Maan asujilta säästä.

Kun joutuu syys, niin silloinkaan
Iloa elä heitä.
Se sydämmeesi rauhaisaan,
Kuin lampun valo varjossaan,
Maan myrskysäiltä peitä.

Kun kuihtuu ruusut nuoruuden,
Keväimen lyhyt laina,
Sydämmen ilo hiljainen,
Elämän puhtaan kukkanen,
Se suojaa, armas, aina!

Kun kohtaat milloin murhetta,
Se kestä uljahana.
Siit' ylene taas puhtoisna,
Kuin valkojoutsen aallosta,
Iloisna, kirkkaampana.

VUOSI 1891.

UUNNA VUONNA.

On vaipunut vanha vuosi.
Ja yöhön se haudattiin.
Ja katkerat muistovirret
Sen haudalla laulettiin.

Se vuotten parvesta painui
Kuin rosvokin joukostaan,
Jok' ahneuskiihkossa ryntää
Työkansahan rauhaisaan.

Viel' uhkaushuudot soivat
Ja kansa on vauhkona —
Uusvuosi, oi tervetullut,
Jo Suomea rauhoita!

Uus aika, oi tervetullut,
Jo viihdytä voimakkaat,
Ett' onnentoukoa tehdä
Voi pienet kansat ja maat.

Mut voima jos raa'ast' uhkaa
Lait polkea pohjiltaan,
Uusvuosi ain' uskollisna
Käy oikeutta puoltamaan!

Vie Suomen kansa kuin ennen
Ohi nielujen, kuilujen,
Vie vierellä kansakuntain,
Läpi turmion tuiskuisen!

Uusvuosi, säilytä miehet,
Ain' alttihit uhraamaan:
Oman voiton, onnen ja hengen,
Kun vaarassa on etu maan.

Uusvuosi, varjele maata,
Elä synnytä pettäjää.
Jos syntyy, sammuta henki,
Ett'ei elinpäivää nää.

Ja syntynyt liekkö jo kurja,
Se painajaisvaivoin lyö!
Ja ruumiinkoi hänen luunsa
Ja hengentarmonsa syö!

Mut uskollismieliset, uljaat,
Uusvuosi, jo siunaa ne!
Ja kunnioin, onnenpäivin,
Uus aika, ne palkitse!

Ja kansa jos missä torkkuu,
Sen korvihin toitota:
Olemustasi vaara uhkaa,
Pysy virkkuna, valveilla!

AHTAISSA OLOISSA.

Korsikossa pörriäinen
yritteli lentoa,
Mutta varvut vaiveroiset
tielle loivat vastusta.
Työnsin sille sauvan pään:
Nousi — läksi lentämään!

Keskeltä tuon törkyjoukon
onkin nousu hankalaa:
Ylös ahdingosta koittaa —
silloin alas tupsahtaa.
Vaivoin, vaikka siivet on,
Siitä pääsee lentohon.

30/6.

KANSANOPISTORUNO.

Hämäläisten kesäjuhlaan Tampereella.

I.

Nouskaa maamme harjanteille, nähkää kaunis Suomenmaa.
Kuinka pellot viljavoivat, vetten rannat kukoistaa,

Kylät kasvaa kaupungeiksi, nousten vetten vieremiin,
Liike liukastuu ja teitä juoksee kolkkiin syrjempiin.

Missä ennen hyinen halla särpi vuoden toivehet,
Siellä nyt on talo kaunis, pellot viljan aaltoiset.
Missä sorsa rauhass' ennen souti — höyry huhkii nyt.
Sitkeästi maata, vettä kansa tää on viljellyt.

Nähkää täällä uuras kansa, juro, jäykkä luonnoltaan,
Mut sen murtumaton tarmo viljellyt on meidän maan.
Vankka tarvittiinkin voima hallaa, nälkää kestämään,
Kestämähän vainovaltaa, sortumatta jänneltään.

Meidän isät, jäykät Jäämit, syvän kynnön kyntäjät,
Kuokkamiehet, aatran urhot, kovan koulun kävivät.
Lännen opit, oikeudet omistivat voimakseen,
Kansan ydintä ei nähty muukalaiseks muuttuneen.

Suomalaisna on se ollut, pysyy suomalaisena.
Omast' itsestään ken luopuu, menettääpi kaikkensa.
Kulkee vieraan varjona ja jättämättä hedelmää,
Vihdoin kesken kevättänsä yöhön, myrskyyn häviää.

Nytkö häviäis tää kansa, nytkö valonpäivinään?
Pimeäst' on päivään päästy, ken nyt pettäis itseään?
Kansansako pettäis, maansa möisi leivän kannikkaan?
Luopuisiko Suomen suku parhaimmasta luonnostaan?

Lännen valta meilt' ei vienyt Suomen mieltä,
kieltäkään!
Idän pilvetkö nyt peittäis Suomen päivän hämärään?

Pimeyden joka pilkku, raakuus — viekää meiltä ne!
Mutta Suomen mieli, kieli — niiss' on meidän
valtamme.

Siin' on Suomalainen pohja, suurin vaivoin viljelty,
Siltä pohjalt' ellös sorru, ellös eksy, hämmenny!
Siitä kasvaa kaikenmoinen jalo, kaunis viljelys,
Siitä Suomen kansan onni, toivo, turva, edistys.

II.

Niin muinen kerran raaka rosvojoukko
Se syrjäkylän viljamaille marssi,
Se pellot polki, ryösti kuhilaat
Ja kylän kansan, itse isännät,
Nuo viljelijät, pellon perkaajat,
Tuon vapautta nauttinehen heimon
Se kytki käskettäviks orjikseen
Ja armottomast' otti heiltä maan.
Ei auttanut, vaikk' uljas kyläkunta,
Kuin sankarit, maatilkkujansa puolti,
Ja moni silloin taistellessaan sortui,
Perintömaataan hurmein kostutellen,
Kun illan rusko kultaa päivän laskun
Siin' uskossa, ett' uusi päivä koittaa,
Jok' auringon taas nostaa taivahalle,
Tuo linnut laaksoon, maille vapauden.
Ei auttanut, vaan joukko suuren suuri
Löi kylän kansan, painoi pakkotöihin
Ja herraks asettui se toisen maalle,
Kuin omin vaivoin viljellyt sen oisi
Tai omat isät panneet perustuksen.

Ei siinä kyllin, että kylän sorti:
Tuo rosvojoukko vielä julkeasti
Ja ylvästellen kertoi maailmalle,
Mink' oli suuren sankar'työn se tehnyt,
Kun suuri joukko pienen heimon voitti
Ja onnelliset onnettomiks painoi.

Mut mennyt on se rosvovallan aika,
Se aika, jolloin huokas ihmissydän,
Kun riutua sai julman voiman alla.
On kylä taaskin kahlehistaan vapaa,
Sen oma henki särki väkivallan,
Sen sankarien työt ne päivän nosti
Ja vapauden linnut kutsui laaksoon.

Mut miksi vielä meidän päivinämme
Suur' kansakunta pientä poljeksii,
Sit' ahdistellen, varsin vainoellen,
Kuin rikkonut ois pieni suurta vastaan?

Pien' edistystä rauhoin, rakkauksin
Vain etsii, noudatellen luonnettaan, —
Ei muita sortaen ja solvaellen,
Ei karsastellen suurten kunnioita —
Tuot' oikeutta itse luonto puoltaa.
Miks tallataan siis luonnon kantalait?

Mut kaikki sorto jäännöstä on noista
Ajoista julmista ja katkeroista.
Viel' luonnon oikeus ja ihmisyyden
Voi häätää vääryyden ja pimeyden.

III.

Tää meille armas Suomen luonto
Se meitä muodostellut on,
Sen ankaruus, sen hyvänsuonto,
Ne vaativat työn, taistelon.
Me korvet täällä viljelimme,
Ne kesytimme, valloitimme —
Ken uhkaa meille turmion?

Meit' ei lie koskaan hemmoteltu,
Siit' ansio on kohtalon;
Vaan koeteltu, kiusaeltu
Meit' usein raskaastikin on.
Kun Luoja myötämatkan antoi,
Niin työmme hedelmiä kantoi,
Siit' aina kiitos soikohon!

Mut väärän vallan myrkkykohtu
Jos maahan sorron synnyttää,
Niin silloinkin on meillä lohtu,
Kun kansa uskolliseks jää:
Kun itseään ei Suomi petä
Ja oikeuden tiet' ei jätä —
Ken voisi meidät hävittää?

Meiss' yksin, meissä itsessämme
Voi olla meidän puoltajat:
Kun mielet, voimat yhdistämme
Niin ylhäiset kuin alhaisat;
Kun tiedon tornit matkallemme
Me rakennamme johdoksemme,
Niin väylät selvät aukeevat.

Kuin rautaverkko yhdistääpi
Maakunnat toisen toiseensa;
Kuin järvet järviin vieriääpi
Maan halki ranta rannalta,
Niin yhtyköön myös Suomen kansa
Ja veren-, hengenvoimallansa
Itselleen olkoon muurina.

Pois kuolkoon vanha heimokiista
Ja ahdas nurkkakuntaisuus!
Meill' yhteinen on hengenriista,
Sam' entisyys, sam' aika uus.
Lait, laitokset meill' ovat samat,
Isien kätten vahvistamat
Ja niihin vakaa luottavuus.

Tät' oikeuden vankkaa pohjaa
Siis Suomi seuraa riennoissaan,
Mut valistus meit' uutta ohjaa
Sen perustalle laittamaan.
Ei jähmetyksen kuolemata,
Vaan edistystä kasvavata
Nuor' etsii Suomi innoissaan.

2/8

ELÄMÄ JA LEPO.

Bismarck lausuu: „Anna maata sen,
Jok' on levollinen, rauhainen.“
Miksi sittenkin
Päivyt aamusin

Nousee taivahalle?
Miks se nostaa maan
Öisest' unestaan,
Elämää luo maailmalle?
Miksei luonnon maata suo
Rauhassa kuin nukkuu nuo
Vaipunehet kirkkonurmen alle?

Jos on valvovien huoli se,
Että nukkuvia tuudimme:
Miksi keväimet,
Nuoret, tuorehet
Tervehtivät meitä?
Miksei karhua
Talvimajassa
Lumi ainaiseksi peitä?
Eläväiset miljoonat,
Kukat, lintuin laulelmat —
Miksi, päivyt, herättelet heitä?

Tytär nukkuu päivän noustessa,
Uinuu neitsehisnä, armasna
Unta autuaan.
Miksi äiti vaan
Nyyhkii viatonta?
„Nouse, huoleton,
Veljes vesill' on,
Päivä tehtävää tuo monta!"
Miksei umpukan
Suoda uinuvan,
Neiden nähdä unta huoletonta?

Suurin, voimallisin elämä!
Mikset mertenkin suo levätä?
Miksi lähetit
Maahan sankarit,
Tapausten luojat!
Itsetuntohon
Kansa noussut on,
Hyljännyt jo unensuojat.
Tuntee onnenaan
Käyttää lahjojaan,
Itsessänsä löytää turvan tuojat.

Bismarck lausuu: „Anna maata sen,
Jok' on levollinen, rauhainen."
Maatkoon vainajat!
Unet rauhaisat!
Emme häiri heitä.
Maatkaa, väsyneet,
Paljon palvelleet,
Mekö moittisimme teitä!
Mutta, luontaiset
Voimat, tuorehet —
Ettekö jo unenhelmaa heitä!

* * *

Näen kuinka soita ja auhtoja
Ketoja muokataan.
Maan luonto nuortuen, tuoretta
Käy viljaa kasvamaan.
Ja järki kättä ja työtä käyttää
Ja koneet ihmisneroa näyttää.

Näen kuinka auringon valkeus
Työn avuks kiiruhtaa,
Ja tieto, kansojen kirkkaus,
Valloittaa maailmaa.
Mut muut' ei luonto voi rauhaa antaa
Kuin minkä toimi ja työmme kantaa.

Ja onni, minkä suo mielityö,
On maassa varminta.
Mut milloin — harvoin se hetki lyö —
Työ löytää omansa?
Se yhtä harvinaista on varmaan
Kuin löytää oikean oman armaan.

Toki levon rauhankin löytää se,
Ken työss' on tunnokas,
Ken vieras ollut on vilpille
Ja muille armias.
Työn sota, riennotkin vaikka pauhaa,
Tää vanha keino ain' antaa rauhaa.

YKSIN.

Yksin istun ja armastelen
Luonnon suurta maailmaa,
En voi kuiskata kullalleni
Mitä tunnenkin ihanaa.

Yksin astelen murhemielin,
Olen matkalla murtua.
Kenen kanssa voin neuvotella,
Kuka tahtoisi kuunnella?

Yksin aattelen lentomielin
Kauas taakse ja eteenpäin,
Syvällenkin ja korkealle —
Mutta yksin, vain yksinäin.

Yksin eksyn ja erhetynkin,
Yksin nousen ja lankean,
Yksin, itseeni luottamalla,
Työni, matkani suunnitan.

Lämmint' etsin tok' ympäriltä,
Rakkautta tok' ikävöin:
Senpä puute on kurjuuteni,
Siitä kärsin mä päivin, öin.

SE NAIKKONEN.

Allegoriia.

On nainen kiehtovan kaunis,
Kuin Vuoksikin niskaltaan;
Sen pyörteeseen kuka eksyy,
On hukkuva kerrassaan.

Se kielin viekkahin kietoo,
Yhä tarjoten kultia,
Donrannan ja Krimin viinaa
Ja tähtien loistoa.

Lupaellen untuvavuoteet,
Maat, mannut ja kartanot,
Mun vapauttani väijyy
Sen naikkosen suutelot.

Hän hekkumoiksensa vaatii,
Ett' itseni unhotan,
Ett' unhotan kansani, maani
Ja kieleni kalleimman.

Hän hekkumoiksensa tahtoo
Mua hallita orjanaan,
Ett' tahrisin kansani maineen
Petosjuonehen kurjimpaan.

Mun onneani ei etsi
Se kiehtovakielinen:
Hän haalii vain himon ruokaa,
Mun toivoni tallaten.

Hän multa nauttisi tenhon
Ja mieleni saastuttais,
Niin katkeruutta, en muuta
Minä palkaksi siitä sais.

Se portto viskaisi viimein
Mun nauruksi lapsilleen:
Te suomalaisen nyt näätte,
Petetyn sekä pettäneen.

Mut tuot' ei sieluni siedä,
Ei Suomeni kunnia:
Valon puolehen kansa kääntyy,
Sielt' etsien voimia.

Ei loisto, hekkuman pyörre
Sit' eksytä aaltoineen,
Jok' aina valkeutt' etsii
Ja oikeutt' ohjakseen.

Jos unhotan sinut, Suomi,
Mun itseni parhaimman,
Suon yöksi päiväni käyvän,
Suon silmäni sammuvan.

Jos unhotan oman kansan,
Mun henkeni hettehen,
Mun hyljätköön kotiranta
Kuin särjetyn ruokosen. —

Naisnaapuri kiehtovan kaunis,
Kuin Vuoksikin niskaltaan,
Sun orjaksesi ei suostu
Mun henkeni kumminkaan.

KOULULINNA.

Nyt sotakäskyn kuulla saatte,
Siis laukku selkään ottakaatte
Ja linnaan astukaa!
Se linna kylässä on tuolla,
Mäen rintehellä, päivän puolla,
Hei, sinne astukaa!

Se Suomen kivist' on ja puista,
Isien töistä siunatuista
Se linna noussut on.
Ei pyssyin pauke, tykkein kauhu
Sielt' uhkaa eikä ruudin sauhu,
Tok' on se pelvoton.

On linnan muoto kirkas, jalo,
Sen ikkunoista paistaa valo
Ja mieli lämpöinen.
On linnan uljas komentaja
Ei kenraali, vaan opettaja, —
On koulu linnanen.

Niin, sotakäskyn kuulla saatte:
Nyt laukku selkään ottakaatte
Ja kaikki tarpehet:
Ne kynät, vihkot, muste, taulut,
Ja kirjat sekä Suomen laulut,
Ja olkaa urhoiset!

Ken kestää linnan harjoitukset,
Hän suuret voiman ilmaukset
Voi kerran osoittaa:
Hän näyttää, ett' on suomalainen,
Jokainen, vankka muuri vainen,
Jot' ei voi kukistaa.

Jokainen oppii aikanansa,
Ett' on myös luotu Suomen kansa
Aseeksi korkeimman.
Ja kukin yksityinen meistä
Ei syntynyt lie turhan eistä,
Vaan syntyi valtahan:

Me itseämme vallitsemme
Edistykseen; mut orjaks emme
Suo Suomen henkeä.

On maassa paljon murtuvaista,
Mut mikä meiss' on suomalaista,
On aina säilyvä.

Siis, kaunis koululinna, loista
Ja hengen velttoutta poista,
Vapaiksi meitä tee!
Kun kukin meistä kohdastansa
On vapaa, silloin koko kansa
Vapaana työskelee.

VALITUS MIEHESTÄ.

Miehet — nehän maailman
Tällaiseksi loivat,
Naissuvulle katkeran
Kärsimyksen toivat,
Itse herrastellakseen
Naisen loivat orjakseen.

Mies on tehnyt raamatut
Varsin väärät, nurjat,
Joiss' on Eevat kuvannut
Sekä Saarat kurjat,
Joilla vaan on huolena
Omenat ja lapsensa.

Senpä vuoksi vielä nyt
Nainen lasta kantaa.
Ruokahuolet, keittelyt

Mies nyt hälle antaa.
Tuskin naisen salliskaan
Pistää päätään maailmaan.

Mies — no kukas sitten muu! —
Naisen pisti häkkiin,
Jossa raukka tuhmentuu,
Jääpi niinkuin säkkiin.
Kureliivit — eikö net
Lie tuon häkin jäännökset.

Ken se neuvoi uskomaan
Miestä naisen pääksi?
Juuri miesi, noustuaan
Oikein itsekkääksi. —
Ikäänkuin ei naisessa
Äly oiskaan hienointa!

Mies, se julma, kylmä pää,
Nytkin ottaa, jättää.
Nainen tuskin hirviää
Tarjotakkaan kättään.
Mies — se hävyttömintä! —
Mont' on yksin jättännä.

Sama mies, se vietävä,
Kaikki vallat johtaa.
Senvuoksi sota verisnä
Maailmaa nyt kohtaa.
Olis nainen vallassa,
Sodat käytäis sanalla!

Olis nainen vallassa
Edes miehen verran,
Silloin totta maailma
Parannettais kerran,
Epäkohtaa tuskin jäis —
Pois ne kaikki pyyhittäis.

Vaan nyt voittoon pyrkien,
Sotaa, sotaa käymme;
Kaikki keinot koitellen
Salaa, julki näymme:
Miehen sydän — ensin se! —
Järjen kyllä voitamme.

Sitten, naisen johdossa
Kun on kaikki mielet,
Maassa saadaan oikeutta,
Soipi sovun kielet.
Mieskin, vanhan tavan vuoks,
Pääsee neuvopöydän luoks.

NAISESTA.

Maankulkijoitten kummana
Käy pyrstötähti taivasta.
Sibillan lailla ennustaa
Se sotaa, nälkää, kuolemaa.
Sit' uskoo taikain uskojat,
Mut järjelliset nauravat:
Tuo kaasutähti ennustais!

Sen arvon sais,
Vaikk' itsetietoista ei sielua
Sen löyhäss' ainehessa asusta.
Mist' äly sille puhkeais?
Inehmo itsetiedoton
Vain luonnon leikkihyrrä on.

Kun usva aamun silmillä
On vailla rajapiirteitä,
Niin aurinko ei armainnaan
Sen läpi pääse loistamaan.
Siks etsii usva muotoja
Ja siittää kultakastetta:
Niin päivyt seitsenvärisnä
Voi päilyä,
Ja kastehelmen kautta kuultaen
On valo mettä luonnon huulillen
Ja luonnon sielu säihkyy helmestä. —
Tät' ennen nainen usvana
On ollut järjen otsalla.

Nyt tiedon päivän noustua
On nainen helmi loistava:
Kun uskon kaaos haaveineen
On saanut järjen rungokseen,
Kun tunteen-usva piirteet saa
Ja taide mieltä kirkastaa,
Niin nainenkin täys-ikäisen
On kasvuinen.
Ja silloin yhtä hyödyllistä on
Mies taikka nainen johtaa taistelon,
Kun ihmiskunt' ei kulje ontuen,

Vaan sukupuolet, ymmärtäin
Tointoistaan, käyvät vierekkäin.

Siis edistyksen vapaus
On meillä yhteiskalleus.
Sen kautta aukee yhteistie,
Jok' eteenpäin meit' ynnä vie.
Siis vapahaksi naisen työ!
Pois naisen hengen tieltä yö!
Pois ahtaat aatekerrokset,
Yön jättehet!
Niin näköpiirit uudet aukeaa
Ja olot täyteläämmät puhkeaa,
Kun kunkin luonto voittaa oikeudet.
Mut nainen tok' ei milloinkaan
Voi luopua naisluonnostaan.

VUOSI 1892.

ILTA TYYNELLÄ JÄRVELLÄ.

Tuoll' alhaalla välkkyvi pilviä,
Siell' aivan siintävi taivas.
Ja siellä, aaltojen kulkija,
Näen riippamastoisen laivas.
Ja eiköpä siellä leijaile
Maailma, jonnekka kuljemme.

Kuu siell' on ja laskeva aurinko,
On metsä, kallioranta.
Mut huiput niillä on hornaan päin
Ja korkeuksissa kanta.
Siell' astuu nauta ja ihminen
Kuin kattolautoja kärpänen.

Maa siellä on aivan nurjin päin,
Mut taivas on taivaanlainen.
Maan oloja järvikö pilkkaa näin,
Niin onko se veitikkamainen?
Tai liekkö sen käännetty maailma
Vain aallon nukkuvan unelma.

YKS.

On maassa monta rientoa,
Mont' uskoa ja toivoa
Kuin metsän latvoja.
Ne rinnan kilpaa kasvakoon,
Ne vievät työhön, taisteloon.
Mut kalleinn', armainna
On sielujemme suvantoon
Tää maamme painunna.

Jos riennot nostaa kiistoja,
Se elämän on luontoa,
Yht' emme unhota:
Taas vaaran, sorron uhaten
Mielt' yht' olemme jokainen
Kuin vuorta harmaata:
Tää Suomi, summa rientojen,
On meidän runkona.

Meit' innostuttaa valistus,
Lain turva, voima, vapaus,
Meit' ohjaa oikeus.
Mut niille työtä tehden, ne
Kun kansan omiks tahdomme,
Meiss' yks on toivomus:
Ett' isänmaalle, Suomelle
Niist' elpyis kukoistus.

Kun toimi, taito, ahkeruus
Ja hyve, kaunis kuntoisuus
Tääll' ilmi puhkeaa;

Kun karttuu riista, rikkaus
Ja viljelyksen vilkkaus —
Nuot meitä innostaa.
Mut intoon liittyy ajatus:
Noin kukkii Suomenmaa!

Ja viljelys kun versoo niin,
Ett' ihmishenki kauneimpiin
Helahtaa kukkasiin;
Kun tiede, taide helmivät
Ja soiton, laulun helkkinät
Kun suoltuu sydämmiin:
Saa Suomi mielet kylmimmät
Ihastuskyyneliin.

Kun kansa kaikin lahjoineen
On hedelmöivä Suomelleen
Kuin pelto viljava,
Niin hallan hammas murretaan,
Ei vihollisen sortokaan
Voi maata turmella.
Ken ihmisyyttä laihossaan
Voi suohon sulloa?

Kuin järvet sadat tuhannet
Ja virrat, kosket kuohuiset
Tät' yhtä kaunistaa,
Niin rikkahimmat rientomme
Ne kuohuvat kaikk' yhdelle:
Se yks on Suomenmaa.
On sydän meille maamme, se
Elomme nuorentaa.

HÄMÄLÄISTEN LAULU.

Uusi laitos.

Suin emme suurentele me,
Tok' arvoamme tunnemme,
Kun meilläkin on työ:
Me viljelyksen vartijat
Ja korven kolkon raatajat.
Ei leikin, jouten, mieroten
Tää kansa leipää syö.

Työ tyyni, jäykkä, kuuluton
Loi viljat meidän peltohon
Ja poisti hallayöt.
Niin savinen kuin liejumaa
Se kasvaa viljaa, pellavaa,
Niin nostaa kylät, kaupungit
Ja kultaa vetten vyöt.

Nää laajat viljelykset me
Ain' uskollisna suojaamme,
Kuin ennen, vasta myös.
Näill' armahilla rannoilla,
Hämeemme kyntökunnailla
Sä, entispolvi ponnekas,
Yöt voitit, synkät yös.

Yöt kestit, sorron, kuoleman,
Myös voitat öistä julmimman,
Sokean hengen yön.
On Häme hidas, moititaan,

Mut valonviljaa korjaamaan
Se ensi miesnä rientänyt
On, tehnyt suuren työn.

Hitaita milloin kiusataan
Meit' itsestämme luopumaan
Ja mit' on kalleinta.
Mut aikanaan myös pontevat:
Kun muut jo rientoon uupuvat
Ja kesken heittäisivät työn,
On meissä tarmoa.

Ja vapauden ytimen
Me tallennamme Suomellen:
Itseisen luontomme.
Vapaana kun tää pohja on,
Niin vilja Hämeen vainion
Myös kattaa kauneudellaan
Ja kypsyy korjuulle.

On Häme pellon, vetten maa,
Työn, toimen, viljelyksen maa
Ihanarantainen.
Kun minkä tänne istutat,
Sen juuret syvään juuttuvat.
Muut laulun tallensivat, me
Totuuden siemenen.

Voi aika muuttaa kuortamme,
Mut sydämmemme luonne se
On Suomen selkäpii.
Kuin harmaat louhivuoremme

Me pettämättä kestämme,
Meiss' ain' on Suomi vankkana,
Muut joskin horjehtii.

Siis nouse, loista, Hämeenmaa,
Ja kanna Suomen kunniaa
Aikoihin vastaisiin.
Kuin honka pulska pilvihin,
Niin nouskoon kirkkain toivoskin,
Mut työsi aina juurtukoon
Sun luontees syvyyksiin.

KAKSI NÄLKÄÄ.

Kamarissa istui koulupoika,
Käsi poskell', itku silmässä.
Poloiselta silt' ei luku luista,
Vaikk' on kirja auki pöydällä.
Vasen käsi kantaa pettupalaa,
Sille silmä kyyneliä valaa.

Poski kalpea, hän istuu siinä,
Neuvotonna kaipaa neuvoa:
Rahaa, ruokaa kodista hän vartoi,
Mutta näytteheks sai pettua,
Mustaa, katkeraa kuin murhe itse,
Joka polttaa, viiltää sydämmitse.

Hyyryt, koulumaksut häntä painaa,
Eväsleipä kaikki lopuss' on.

Kotipuolta köyhyys ahdistaapi,
Täällä hän on outo, turvaton.
Kouluhun miks äiti lastaan laittoi,
Viimeisen ruisleivän hälle taittoi?

Miksi hälle tiedon-into luotiin,
Vaikka koulunkäynti kallis on?
Miks ei oppi ostamatta vuoda,
Niinkuin virtaa säde auringon?
Raha poistaa rikkahitten surun,
Köyhäkin tok' kaipaa tietomurun.

„Viime viljaleivän, poikaseni,
Mukanas sait", äiti kirjoittaa.
„Viime leivän, viime markat annoin,
Nyt en penniäkään irti saa.
Kotona on meillä pettu silkka,
Sille särpimenä maidon tilkka.

Isäsi läks etsimähän työtä,
Rautatielle luulen mennehen.
Mutta kultaa sieltäkään ei kuulu.
Vanhin siskos läksi mierollen.
Nuorin nukkui rinnoilleni vasta,
Taudin tuska kiusannut on lasta.

Lapselta on työläs työhön päästä —
Jospa edes mistä työtä sais! —
Eiköhän ne herrat kaupungissa
Sua, poikaseni, armahtais.
Sitten, kunhan kasvat suuremmaksi,
Voisit nousta maalles maksajaksi."

Poika nousi tuoliltaan. — „Oi, äiti!
Kärsimyksiäs en sietää voi.
Suruttako poikas ruista söisi,
Kun sun mieltäs kurjuus katkeroi?
Avuksesi tahdon työhön rientää,
Kodin kärsimyksiä niin lientää.

Koettaa tahdon enkö toimeen pysty,
Kättäkin kuin kirjaa käyttämään.
Mies se täytyy minustakin tulla,
Eihän kurjuus kestä yhtenään.
Kerran päivä Suomellekin loistaa,
Ruumihin ja hengen nälän poistaa.“

AJATUS JA JULKISUUS.

„Ei uskon asioista saa
Noin julki aatella.
Jos mieles muista eroaa,
Se itse tallenna.“

Jos luonto tuntee rinnassaan
Erikoisen kukkasen,
Se eikö käyttäis oikeuttaan,
Sen tuoden ilmoillen?

Niin saarnatkaatte orjille,
Mut luonto vapaitten
Ei sammu — julki puhkee se,
Valohon aueten.

Lie Sokrateskin luontoa,
Mut vastoin kansaa hän
Julisti uutta uskoa —
Se maksoi elämän.

Ja Galileikin munkeillen
Maan pyöreäksi loi. —
Kun totuus pyrkii ilmoillen
Niin minkäs sille voi!

Niin Lutherit ja Zvinglit — he
Miks eivät vaienneet?
Ois rauha jäänyt kirkolle
Ja kansat uinailleet.

Elämä ei voi vaieta,
Vaan uhkuu uudelleen.
Niin vanhan viljan kuoltua
Uus nousee kukkaseen.

Niin pienillä kuin suurilla
On riemu rinnassaan,
Kun valon nähden puhjeta
He voivat maailmaan.

Valohon, julkisuutehen
Myös aatos kirmahtaaa.
Ken luvan antoi? — Luonto sen
Vapaaksi oikeuttaa.

JULKISUUS.

Se aik' on mennyt menojaan,
Jolloinka munkki yksin luki,
Ja oudon kielen kauhtanaan
Hän kaiken viisautensa puki.
Maat silloin paavi pannasi
Ja pappi sielut kahlitsi
Siteillä hirmuisilla.
Nuo kahleet katkoi aika uus
Ja julkisuus.

Sen hengen aik' on sammua,
Jok' arkaeli julkisuutta
Kuin konna siivo-seuroja.
Ja ken nyt kätkee viisautta
Ja tietoa kuin saituri,
Hän rakkaudetta kuihtuvi
Kuin kellarissa kukka.
Valohon pyrkii aika uus
Ja julkisuus.

Niin ennen valhe petosta
Opasti, kutoi juorujansa
Kuin lukki viekas verkkoja
Ja niihin juoksi tuhma kansa.
Nyt ajan sana julkinen
Kuin päivä paistaa kansoillen,
Tuop' oikeudet ilmi.
Niin kansat ohjaa aika uus
Ja julkisuus.

Niin monta kertaa polkenut
On julkisuutta väkivalta,
Mut oikeus on tempaissut
Taas sanan irti painon alta.
Se sana, lentoon päästyään,
Taas levittääpi siipiään
Ja tuomii painajaiset.
Vapaaksi pyrkii aika uus
Ja julkisuus.

Valittiin ennen harvat, nuo
Sai kuulla julkisuuden kieltä;
Nyt sanat kiitää kaikkein luo
Ja kuulustelee kaikkein mieltä.
Kuin ilma, päivän paiste, niin
Vapaaksi sana aiottiin
Ja omaks ihmisille.
Nyt jokaist' etsii aika uus
Ja julkisuus.

Käy, vääryys, julkisuuteen, käy!
Niin oikeus ryntää sulle vastaan.
Käy, pahe, ilmoillen ja näy! —
Jos pimeys vaan päästää lastaan, —
Niin hyve, kunto voimakas
Ne valoss' on sun voittajas,
Ja mik' on outo, tumma —
Ne kaikki vatvoo aika uus
Ja julkisuus.

VUOSI 1893.

MERIMATKA.

Laiva kotirannassa
Kauan vartoi lastissa,
Vartoi myötätuulta,
Viedäksensä maailmaan
Tavaroita Suomenmaan,
Vartoi myötätuulta.

Tuuli heräsi,
Purjeet kohosi,
Kotiranta jäi ja jäi.

Monet hellät sydämmet
Sinne jäivät — liinaset
Liehuivat vain sieltä
Rakkauden kieltä.
Kotiranta jäi ja jäi.

Oikein oiva vauhtia
Mennään alkumatkassa,
Kautta tuttujen salmien,

Tutun tuulen liekuttaissa,
Laivan mieli ja miehien
Kiitää kaukaisissa maissa.

Mutta mielen lentokuvat
Tosityössä kukistuvat.

Joutuu sitten ilmat kurjat,
Vaihtomieliset ja nurjat,
Tuuli kieppuu siellä täällä
Eikä viihdy millään päällä.
Idät, lännet, pohjat pyörii,
Kaikki ilman kulmat kierii.
Ilmattaret, hurjat naiset
Pitävät kai tanssiaiset.
Kulkee monet virtaukset
Ristiin, rastiin,
Vaan ei mitkään viimahdukset
Viihdy mastiin.
Perällä kun pohja teutoo,
Kokass' etelä jo reutoo,
Kumpikin ne jättää pian
Uuden tuulen tulla sijan.
Moisten henkivirtain kanssa
Lainehet käy kummissansa,
Sinne tänne huikennellen,
Neuvotonna lieksahdellen.
Mielessä on suuntaa sata,
Mut ei yhtään vakavata.
Jotain uutta tuumaa tässä
Harkitaan — lie syntymässä.

Niin akanvihuri äkkipää
Nyt ryöpsähtää.
Sen iilipilvi lennättää.
Se luulee laivat kääntävänsä
Ja luonnonvoimat säntiltänsä
Ja merenpohjat nurin narin,
Sielt' etsivänsä salakarin
Ja siihen ruhjovansa laivat,
Niin päättävänsä matkavaivat.
Se kohisee
Ja tohisee,
Se nostaa meren huomiota
Kuin nousemass' ois suuri sota. —
Kun laivaväki
Sen kumman näki,
Se kietasiikse öljytakkiin
Ja rasvalakkiin,
Niin valvovaksi
Ja hartahaksi. —
Mut iilipilvi vihuroi
Ja räiskää, roiskaa minkä voi.
Se sataa rapsuttaa
Ja laivaa liekuttaa.
Se puskee, pauhaa, pohtaa,
Kuin uhkamieli sukeltaja
Tai ahnas aarteen tavoittaja
Se syvyyksiä kohtaa.
Se väsyy, taukoaa
Ja jälleen ponnistaa,
Mut väsyy aina vaan
Ja vaipuu, pettyneenä voimistaan.

Laivan mielestä ei jää
Matkan pää.
Vaikka venhe väylältään
Joskus poikkeaa,
Se tok' yhtenään
Sinne palajaa.
Noutain hetken tuulten tarkoitusta
Matkustaja voittaa kokemusta.

Vanhan tuulen maininki
Silloin tällöin loiskuvi,
Laivan kylkeen läikähtää,
Hervotonna siihen jää.
Sekin suunta puski aikanaan —
Raukeaa nyt vuorostaan.

Illan tullen tuuli herää,
Aallon henki virkoaa.
Vieno myötätuuli
Purtta tuudittaa.
Laivan saumoiss' ei nyt ruska
Myrskyn tuska,
Mennä vierii verkalleen.
Ei se kieku
Eikä lieku,
Vettä viiltää tasaiseen.
Ilmass' ei nyt kuulu uhkaa,
Ei se vongu, sen kuin suhkaa,
Niinkuin palkeet seppää palvelee.
Yö jo lähenee.
Vilvas tuuli purjeet pullistaa.
Laineet haastelee —

Ken se luonnon kieltä oivaltaa?
Merimies nyt harrasna
Seisoo laivan kannella.
Kirkossa hän nuokuten
Kuuli saarnat pappien.
Täällä tähtitaivaan alla
Mielellä nyt valvovalla
Luonnon sanaa tarkastaa.
Luopi silmät meren yöhön:
Sieltä kiiluu, kimaltaa
Miljoonia parvia
Kipunia
Kirkkahia
Niinkuin kiiltomatoja,
Siin' ne välkkyy öisess' aallossa.
Syvyydessä helmiä,
Korkeudessa tähtiä,
Mieless' ajatuksia,
Työtä, vaivaa matkalla —
Siin' on luonnon totta, kaunista.

Taasen aamulla
Ilma uinahtaa,
Purjeet mastossa
Jouten tutajaa,
Laiva näyttää torkkuvan.
Merimieskin kopissaan
Kuuluu kuorsaavan.
Toiset korjaa touvia
Taikka paikkaa purjeita.
Päivä paahtaa taivaalta.

On suuren suurta ja mahtavaa,
On juhlallistakin täällä,
Kun meri taivasta kuvastaa
Näin kirkkahalla säällä,
Kun syvyys huokuu, huokuu
Ja laiva hiljaa nuokkuu,
Kun merimies laulussaan
Käy kaipaamaan:

„Niin kaukana kuin on maa ja taivas
Toinen toisestansa,
Niin kaukana täytyy merimiehen
Kulkea kullastansa.
Tuuli tuu, tuuli tuu, tuuli tuu!“

Tyyntä kestää kauemmin,
Kestää päivän, toisenkin,
Kestää ikäviksi.
Mitä hautookaan
Syvyys kohdussaan?
Mitä aikoo avaruus?
Ikävä kuin ikuisuus
Äärettömän suuruuden on hiljaisuus.

Meren laine laiskuuttaan
Homehtuu;
Luonto työstä, työstä vaan
Uudistuu.
Kapteen nurkuu: „Ennen myrsky,
Ennen hurja aaltoin hyrsky,
Kuin tää veltto toimettuus!“

On taas ilta.
Kokkapuolta taivahilta
Äänettömät liekit väikkyy.
Tuulee täältä, tuulee sieltä,
Vastatusten laineet läikkyy.
Meri kantaa salamieltä
Syvyydessään.

Mutta yöllä tuuli uhkee
Valtaan puhkee.
Meri uuden suunnan saa,
Yö ja myrsky liittoon yhtyy,
Työhön ryhtyy,
Raivopäisnä mellastaa.
Voimallisna aallot riehuu,
Kiihtyy, kiehuu,
Kuohuu, korskuu,
Pauhaa, parskuu,
Ylös mastoon roiskuaa.
Jyskii,
Ryskii,
Laivan laitaa pommittaa:
Saumat oihkaa,
Ruskaa, voihkaa,
Niinkuin sairas kajuutassa,
Outo mertä kulkemassa: —
Hän surkeuttaan vaikeroi,
Kuin kurja sill' on elämä,
Jok' itseään ei auttaa voi,
Niin kurja, niin kurja elämä. —
Liekkikäärmeet uivat ilmassa,
Kirjaellen mertä, taivasta.

Pauhinalla sortuu pilvet,
Kuin ois yössä inhat ilveet,
Sota julma, miekat, kilvet
Vuoroin siellä singahtaisi,
Kolkko vääryys voiton saisi.
Meri paisuu palleaksi,
Syvyys vuorehtii ja pärskii,
Milloin pyrkii pilviin asti,
Milloin aalto laivaan tyrskii.
Ilm' uhkii
Ja puhkii,
Se huokuu
Ja vonkuu
Ja mastoissa vinkuu. —
Jo lasti roikkuu kallellaan,
Mut ilma kiihkoilee ja yltyy vaan.
Tuntuu kuin ois viime hetki,
Meren pohjaan suorin retki,
Synkkää täällä, synkkää siellä,
Viittoja ei laivan tiellä.
Mutta kapteen karjuu yössä,
Miehet ankarass' on työssä.
Ne kääntää
Ja vääntää,
Ne veivaa
Ja reivaa.
Eivät päästä valitusta,
Taisteluhun pelko hukkuu.
Riehukoon yö, korppi musta,
Kerran, kerran sekin nukkuu.
Aikansa
Kaikella.

Vaihtuu tuulet, myrskyt muuttuu,
Luonto suuntihinsa suuttuu,
Ottaa uusia.

Yön työt päivä paljastaa,
Lastin rippeit' aalto kantaa:
Siinä uivat pitkät parret,
Paksut palkit, hoikat hirret.
Tuolta masto loitompaa
Siintää, niinkuin hukkuvainen
Auttajalle kättä antaa,
Vaikk' on apu myöhänlainen.
Miss' on nyt tuon laivan väki?
Rannallako?
Pohjassako? —
Taivas tietää, myrsky näki.

Mut on monta laivaa muita,
Myrskyn halki ohjatuita:
Toiset suurten perhoin lailla
Purjesiivet pullistaa,
Jotkut siipiä on vailla;
Niitä höyry ryskytellen,
Itseenluottain, intoellen,
Suoraa suuntaa kuljettaa.
Vapahina, uljahasti
Ulappaa kaikk' uivatten.
Miksi? Mistä? Minne asti?
Itse tietköön jokainen.
Kukin vastaa matkastaan,
Päästyänsä satamaan.

Aamun rinnoilla
Myrskyn kohdusta
Syntyi reipas myötätuuli,
Pulloposki, paksuhuuli.
Tarttuu laivan purjeihin,
Niinkuin poika urhoisin;
Se kuin pilvissä
Laivaa lennättää,
Että silmissä
Siintää matkan pää. —
Sydän oikein lämpiää. —
Viippoo, vaappoo, laiva luikuu
Aallon harjalt' toisellen,
Merikarjut vierell' uivat,
Hyrskis, tyrskis kilvaten.
Mieli rannan riemuja
Kuvaa kultaisiksi.
Tuuli purtta jouduta!
Miksi viivyt, miksi?

Merimies nyt rauhassaan
Työskeleepi laivallaan.
Lasti kalteva
Täytyy korjata,
Että väistyis vaara silloin
Kuin taas myrsky mylvii milloin.

Hetipä tuuli tuittupää
Kääntyy toisahalle,
Vinha aalto viilettää
Laivan loitommalle:
Riutuu mielen toivehet,
Toiveet liika varhaiset.

Tuuli tyyntyy vähittäin,
Nukkuu, raukeaa.
Tuulen vuoteheksi käy
Sumu sankka, tiet' ei näy.
Tuskin huomaa mistä päin
Reitti aukeaa.

Mutta merisairas se
Nousee kannelle.
Rantalintuja
Lentää laivalla.
Kalastajat kuutoista
Tuovat kaloja.
Terve, oudon rannan tervehdys!
Terve, kaikkein kansain veljeys!

Herää tuuli uudelleen,
Tuutii laivaa hiljakseen.
Illan suussa sumussa
Venhosta
Luotsi nousee laivahan,
Tuttu monen kulkijan.
Yö kun on
Valoton
Eikä kuu ja tähdet riitä,
Näyttää tulimajakka,
Toinen, kolmas tietä siitä
Meriportilt' oudolta
Rantaan kaupungin.
Kun on halki päivää, yötä
Nähty vaivaa, tehty työtä,
Joutuu vihdoin satama —

Kuka vartoo rannalla?
Kenen silmä siellä palaa?
Terve, ranta rauhaisa!
Joskus, joskus merimieskin
Rauhaa halaa.

Tyynessä nyt valkamassa
Laiva seisoo rauhassaan,
Kuin ei myrskyss' ankarassa
Taistellut ois milloinkaan.
Mut sen ympäri ja yllä
Elämää on yltäkyllä,
Pauhinaa ja paukkinata
Puuttumata.

1889—93.

SUOMALAISEN TEAATTERIN SYNTY.

Kirjoitettu Kaarlo Bergbomin syntymäpäiväksi 2 p. marrask. 1893.
Lausuttu suomalaisen teaatterin 25 vuosipäivänä 10 p. marrask. 1894.

Kas kuin lapset leikissänsä
Häämenoja näyttävät,
Kaks on hääparina tässä,
Onnelliset, viehkeät,
Kolmas pappi vihkimässä,
Sitten tanssit ketterät.

Kaikki käy kuin elämässä,
Leikiksi ei muisteta,
Lastuviuluansa soittaa

Nuorin poika pankolla,
Ilon, innon valta voittaa
Mielet pienten parvessa.

Toinen näytös: lapset leikkii
Vanhain perhe-elämää:
Tyttö tuutii vauvalasta,
Kehtovirttä visertää,
Poika kengittää hevosta,
Puuhevosta säyseää.

Kaikki käy kuin elämässä,
Leikiksi ei muisteta,
Onhan herkkä lapsen tunne,
Miel'kuvastin kirkasna.
Sinne pienet kiitää kunne
Suuret ajan virrassa.

Kolmas näytös: lapset leikkii
Hautajaisten menoja:
Pieni kuoli, kellot soivat,
Soipi laulu surkea.
Vanhempainkin mielet voivat
Tuota kuullen mustua.

Kaikki käy kuin elämässä
Leikiksi ei muisteta,
Aik'ihmisten tavat toimeen
Puhkeavat lapsissa.
Noin heräisi taide taimeen —
Kun ois tuota hoivata!

Neljännessä näytöksessä
Nuor' on impi tuskissaan:
Ilmoille hän tahtois tuoda
Kuvat kummat sielustaan,
Elämän kaikk' eljet luoda,
Nähtäviksi maailmaan.

Tahtoisi kuvata konnan
Kujeillensa, koukuilleen,
Näyttää narrin naurettavan
Elävänä, ilveineen,
Sankarinkin kunnokkahan
Kantaa arvon kirkkauteen.

Tuost' on impi tuskissansa,
Ei voi auttaa äitikään:
Isä tyttärensä toivot
Pitää melkein leikkinään:
„Turhia nuo tuskat, raivot,
Paras mennä miehelään!

Papiksi et kelpaa, tyttö,
Muuksi et voi toivoa.“ —
„Suo mun luoda elämästä
Maailmalle kuvia!
Elämästä — juuri tästä
Tulkita suo totuutta!“

Silloin sankar' immen luokse
Astuu, tarttuu kätehen;
Taiteen pappi luontoansa,

Valpas, säihkysilmäinen,
Euroopainen koulultansa —
Sydän suomalain on sen.

Immen temppeliin hän viepi,
Siellä hoitaa, kasvattaa.
Alkaa sitten viides näytös,
Esirippu kohoaa:
Immen sanat, kasvot, käytös
Elämätä kuvastaa!

„Suomalainen teaatteri!"
Huutaa kansa innoissaan.
Silmät säihkyy riemumieltä,
Eläköötä huudetaan,
Talvi riutuu suven tieltä,
Kukat kasvaa tukkunaan.

Kukkihin se impi peittyy,
Luonnon kevät tullut on,
Linnut laulukielin saavat,
Soitto liittyy voittohon,
Parantuvat tuskat, haavat, —
Ihme aavistamaton!

Viides näytös kestää vielä,
Suomalainen näytelmä,
Sama impi toimii siellä,
Kuningatar helmivä,
Elämän, totuuden tiellä
Palvelee hän ylintä.

Palvelee hän kauneutta.
Mutta ylipappina
Opin on ja luonnon tuote,
Jolla ain' on varalla
Viisas lause, varma luote:
Kaarlo Bergbom — kunnia!

TYÖKANSAN MARSSI.

Työkansa, nouskaamme!
Tuo entisyyden loistoisuus
Ja nykyisyyden mahtavuus
On työtämme.
Nyt painavatko meitä ne!
Ne niskoiltamme puistamme.
Täys'ikäisiksi kypsyttää
Meit' aika tää
Ja neuvoo menneisyys.

Työkansa, nouskaamme!
Työ korkeimman on tahtoa,
Mut kurjuus orjan kahleita —
Ne katkomme.
Siks emme raada juhtina,
Vaan luonnon eturinnassa,
Valoa kohti pyrkien,
Töin, taistellen —
Se meidän valtatie.

Työkansa, nouskaamme!
On meissä Suomi suurinna
Ja kansan voima vahvinna,
Me nouskaamme!
Kun perhekunnat, lapsemme
Me valvehille nostamme,
Ne uuden voiman tenhokkaan
Tuo maailmaan
Ja Suomen vahvuuden.

Työkansa, nouskaamme!
Meit' osa kallis vartoaa,
Töin, toimin, voimin valloittaa
Sen tahdomme.
Työn kunnia, työn arvo, ne
Ja valistus on toivomme,
Kaikk' oikeudet tasaiset,
Tiet avoimet
Ja veljein vertaisuus.

VUOSI 1894.

NUORUKAISEN MUISTIKIRJAAN.

Nuorukainen, soihtuasi kannat,
Tulta nostat, nostat korkeaan.
Valaistako maailmaa sen annat
Vaiko tuotat murhaa mailmaan?

Elämätä vaiko kuolemata
Ympärilles luonet hehkullas?
Rakennatko maata ihanata
Vaiko turmelet sen tarmostas?

Elämäsi antaa vastauksen:
Kuinka kesyttää voit luontoa,
Toteutatko maasi toivomuksen,
Sulle totuus onko kalleinta.

Horjahtanet — nouse pontevasti,
Pyri kehnosta ain' oivempaan,
Pettää voivat voimas useasti,
Hyvä tahtos älköön milloinkaan!

1888—94.

HALLITSIJAPARIMME HÄÄPÄIVÄNÄ.

Lausuttu Keisari-Suuriruhtinaan Nikolai II:n ja Aleksandra Feodorovnan hääpäivän juhlanäytännössä Suomalaisessa teatterissa 26 p. marrask. 1894.

I.

Niin sankka usva joskus peittää maan,
Ett'ei voi siintää valon tuikekaan,
Käyp' ihmiset kuin raskaan taakan alla
Ja himmeen silmän kohtaa kaikkialla,
Töin tuskin toivo jatkaa lentoaan.

Se jatkaa sentään: Halki usvien
Se pyrkii ilmakertaan kirkkaasen,
Sen silmä etsii tähtimaailmoita,
Siks yöt ja myrskyt, tyrskyt sit' ei voita,
Se löytää aina valon sätehen.

Se halki syksyn, talven pakkasten
On voinut löytää uuden keväimen,
Ja kautta takatalven, keväthallan
On toivo löynnyt lämmön, valon vallan
Ja hedelmiä luovan kukkasen.

Niin nytkin Suomi suruharsossaan
Jälestä vankan rauhan ruhtinaan
Luo silmät puoleen nuoren valtiaansa
Ja lohdutus on hänen rinnallansa:
Ihana „Päivänpaiste“ loistossaan.

II.

Kun päiv' on noussut valtaistuimelle,
On kevät-aika, luonnossa on häät
Ja siivet kasvaa luonnon nuoruudelle,
Elämän riemun kaikkialla näät.

Valoisa lämmin lainehtien kierii,
Avaten kukkasen ja linnun suun,
Vapaina tuulet tuoksii, virrat vierii,
Virittää voimat työhön siunattuun.

Näin luonnonvaltakunnat pienet, suuret
Omia seuraa peruslakejaan:
On heillä eri luonne, tavat, juuret,
Mut kaikki luottaa valon valtikkaan.

Se valtikka se seuraa oikeutta,
Ikuista, joka mailmat järjestää;
Hyvyyttä seuraa se ja rakkautta,
Jok' eri muodot sointuun yhdistää.

III.

Terve, nuori oikeuden turva!
Terve, sulo lemmen „Päivänpaiste“!

Sulle suuret es'isäsi näytti
Oikeuden, laupeuden tietä,
Jonka kahden puolen kaunihisti
Kansakuntain riennot kukoistavat,

Kaikk' edistys, valistuksen vilja,
Vapauden ilmanalan anti,
Nopeasti nousee tähkihinsä
Alamaisten onnen vahvikkeeksi,
Hallitsijan töitten kunniaksi:
Kansan onni valtiaalle kiitos.

Tällä tiellä kaunis valtapari,
Kauan hallitkoon ja onnellisna.
Nouskoon heille työstä raskahasta
Sato herttaisia hedelmiä,
Sato kukkia ja kunniata,
Kiitoslaulut kansan sydämmestä,
Onnellisen, uskollisen kansan,
Jonk' ei sydän suulla teeskentele!
Nouskoon kuolemattomuuden kukka
Iät kaikki ihaeltavaksi
Miljoonien sydämmellä, suulla! —
Paras palkka oikeasta työstä:
Rauhallinen, moittimaton tunto!

Olkoon Valtijaamme ohjaksissa:
Vankka tarmo Ensi Nikolain,
Aleksander Ensimmäisen lempeys.
Aleksander toisen vapaa mieli,
Aleksander kolmannelta rauha,
Näiden kaikkein oikeudentunto,
Niin on ohjaksissa suurin kunto.

Nuoren suuriruhtinaansa häihin,
Lainkuuliaisna, uskollisna,
Näitä Suomi sydämmestään toivoo,
Toivoo pitkää onnen viljavuotta!

RAUTATIELLÄ.

Säkeniä sähkyy yöhön,
Höyry kulkee, kylvää ne.
Nouskaa edistyksen työhön!
Huutaa kone kansalle.

Mikä jyske, ryske, pauke,
Seudun kansa kavahtaa:
Uusi aika tästä aukee,
Kun näin matk' on joutuisaa.

Liike vilkastuu ja toimi
Valtaa salon sydämmet,
Työhön kutsuu kaikin voimin
Kansan joukot rauhaiset.

Vierähtää vaan anna vuotten,
Niin nuo suotkin kuivataan:
Miss' on liike, siell' ei suotten
Kansa jouda loikomaan.

Mutta valistusta meille!
Moni voisi hairahtaa:
Eksyy ehkä tuhman teille,
Pyörän alle lankeaa.

Seis! Kas tuolla kansan joukko —
Asemalle saavumme.
Terve, toisen seudun veikko!
Näin nyt helpost' yhdymme.

KUKKA LUMESSA.

On nurmen vihreys vielä
Niin tumma kuin nuorena,
Ja kuihtunut kukka nukkuu
Mun äitini haudalla.

Mut tuulen henki on raaka
Ja kalsea aurinko,
Ei hellyytt', armoa riitä,
Vaan luntakin vihmoo jo.

Voi ankaruutt' olojemme!
Vaikk' elämän voimat ois
Ja kukka hedelmän toisi,
Niin talvi sen sortaa pois.

SYYSTUNNE.

Syys-ilta on tyynen kaunis
Ja miettivän rauhaisa,
Mut luonnossa hiljaa hiipii
Himo hillitön: kuolema.

Se hehkuvin, ruskoposkin
Käy taivahan rantoja,
Ja metsien lehvät hohtaa
Sen kiehtojan kuumetta.

Kun missä on heikko, hento,
Sen ahmii se suudellen:
Niin kaunihin lammen kylmii,
Vie lehden ja kukkasen.

Ja hedelmät hienot korjaa
Se hekkumankiihkossaan,
Vaan muikeat pihlajanmarjat
Jää oksille nuokkumaan.

Käy haikea tunneviima
Läpi luonnon ja ihmisen:
Siit' yöksi on hautuva myrsky,
Himon temmellys kiihkoinen.

* * *

Mun mieltäni mustat muistot saartaa:
Näen veljeni kuolinvuoteellaan
Ja sairaan siskoni kalvaat kasvot —
Minä jäykistyn heidän vaivoistaan.

Näen julmana vääryyden ja sorron
Yli pienten ja heikkoin tallaavan,
Näen luonnon neitsyyden raiskatuksi,
Pahan ryöstävän kauniin maailman.

Niin vierien tuskissani vaivun
Syvyyden kuiluhun — unta nään:
On siellä kolkkoa autiota,
Ei tähteä, kukkaa yhtäkään.

On painajan taakka rinnoillani
Ja henkeni hiutumaisillaan.
Mut silloin toinnun ja silmät auki —
Näen valkovaipassa kaiken maan.

* * *

Himo kuolema tok' ei ollut,
Se ei tappanut luontoa,
Sen vaivutti vain univerhoon.
Se kerran on nouseva.

Viel' elämän runko on vankka,
On vihreä kuusisto,
Yli maailman kirkas taivas,
Yli taivahan aurinko.

JOK' AIKA.

Jok' aika kevät on,
Jok' aika kesäkin,
Jok' aika syys ja talvi,
Jok' aika kaikkia.
Mut eri maissa vainne
Er' ajoin viihtyvät.

Jok' aika aamu on
On aina päiväkin,

Jok' aika iltaa, yötä
Ja unta, valvontaa,
Jok' aika taivaan soihtu
Lakia säätelee.

Jok' aika lapsuutt' on,
Jok' aika nuoruutta,
On miehuuttakin aina
Ja aina vanhuutta.
Mut puolestansa kaikki
Ne vuoroin vastaavat.

On aina myrskyjä
Ja aina tyyntäkin,
Surua, murhett' aina
Ja epätoivoa.
Mut toivokin ja riemu
Ne valvoo ainiaan.

Niin virrat henkiset
Jok' aika rientävät,
Tuhansin muodoin, aalloin
Ne leikkaa toisiaan.
Tuo suunta muunne muutti,
Muut tänne siirtyivät.

Mut kaikkiin muotoihin
On luonto väsynnä;
Kehitys, voima, vaihdos
On aina kestävä:
Elämä aina kestää
Ja jatkaa muotojaan.

IHANTEELLENI.

Meist' onko jo tullut loppu,
Näin kuollaanko nyt jo pois?
Pois kuollaanko toisistamme
Kuin meitä ei ollut ois?

No, jääpihän muistoksemme
Maan kummulle kukkaset:
Jää sorrettu rakkautemme
Ja murretut toivehet.

Ne saarnaisi maailmalle:
Ihanteet ovat turhat vaan,
Kuin väistyvä taivaan ranta,
Jot' ei saavuta milloinkaan.

Toki taivahan rantaa kohti
Yhä maailma matkustaa,
Ja milloin loppuisi yökin,
Jos taivaaton olis maa?

Niin huutaisin surun yössä
Minä toivoton huohottain:
Voi maailmaa ihanteitta,
Voi turhia toivojain!

Mut ei! Ihanteitteni taivas,
Pysy kaukaisin rantoines!
Niin kauan on rintani nuori
Kuin näen sinun kirkkautes.

Niin kauan kuin sinä siinnät,
Hätäpäiv' ei toivoa vie:
Surun, kuoleman tuolta puolen
Voi kuumottaa valon tie.

Ja toivonkin raunioilta
Viel' elämä virkoaa,
Kuin tuhkasta kaatun kasken
Vihannoitseva viljamaa.

HÖYHENKENGÄLLE.

Ah, jos rikas, nuorikin oisin,
Niin luoksesi liitäisin
Ja laulaisin sulokielin
Ja hehkuvin tuntehin.

Sinut laulaisin ihaninten
Maan impien maineeseen,
Sydämestäni helmivän virran
Sinun johtaisin sydämmeen.

Kuin joutsen joutsenen kanssa
Me hekkumass' uisimme
Tai yhdessä lentäisimme
Ihanammille ilmoille:

Ihanampihin aatemaihin,
Joiss' ei ole kurjuutta,

Joiss' ei sydän kylmänä siedä
Lähimmäisensä sortoa.

Tai kaksoissieluna nousten
Yli maan, yli maailman,
Me Suomelle soittaisimme
Valon virsiä kirkkaimman.

Valo, lämpö se lauluistamme
Elonvirtana vihmois maan,
Jäärinnat rikkoisi, kansan
Vapauttaisi vammoistaan.

* *
*

Minä laulankin, palan, hehkun,
Rikas rintan' on nuoruuttaan,
Ihaelmani suitsutan sulle, —
Sinä tuskin kuunteletkaan!

Pojan heilakkeita on parvi
Mesihuulia muistossas,
Niin pitkä ja hauska on vielä
Sun rakkausohjelmas.

Sinä kuuntelet onttoa kieltä,
Kyläjuoruja, mairetta,
Ihaellen kuosien kukkaa,
Helyporvarin luonnetta.

Mukavuuksia mielesi hautoo,
Kotionnea jouteliaan,

Nimiarvojen sointuisuutta,
Rasituksia köyhän maan. —

Mut ohjelmaasi kun tanssit,
Pian raukenet, kyllästyt,
Ja rentona, hervakkaana
Kenen rinnoille heittäydyt?

Sinä silloin nuorena vanha,
Minä vieläkin reippaana
Luon uusia maailmoita
Ja valloitan uusia.

VUOSI 1895.

KOHTAUS HANGELLA.

Sulo tyttönen, hoikka ja reipas
Se hiihteli hangella.
Oli pakkanen poskia purrut —
Sekö talven on rakkautta!

Oli poskuet vaaleat vallan!
Jos pakkanen mies nyt ois,
Niin sillepä antaisin puustin,
Ett' ilma ja tantere sois!

Tai jospa nyt suudella voisin
Pois impyen poskilta jään! —
Olin kaino, en tohtinut — neittä,
Lumin ohjasin vain pesemään.

Hän kiitteli teeskelemättä
Ja suorasti. Voi mua, voi!
Hänen äänensä suopea, lämmin
Sydämmessäni soi, yhä soi.

8/2

KUKKIA TALVESSA.

Ken lausui, ettei meillä
Kukoista talvimaa?
Poluilla, mäillä, jäillä
Näen kansaa kukkivaa.

Tuoll' luistimet ja sukset,
Taas täällä kelkkoja
Ja reimat innostukset
Ne raikuu ilmassa.

Voi lunta ryöppyellä,
Voi soittaa pakkanen,
Mut Suomen sydämmellä
On toivon kukkanen.

Eloa posket hohtaa
Ja silmät säihkyvät,
Täys uskallus se johtaa
Nää mielet leikkisät.

Suo talven meitä purra,
Se voimat raikastaa;
Et huoli, Suomi, surra,
Kun nuoruus kukoistaa!

23/3

MÖKINPOJAN LAULU.

Minä vain olen köyhä poika,
Vähäpalkkainen työmies vaan,
Toki tyttöstäni minä lemmin,
Hänt' en vaihtaisi kultiinkaan.

„Mihin nait sinä?“ Niin utelette.
Mökin vaaralle valmistan,
Pesän pienen; tyttöni tuopi
Tulen roihuvan takkahan.

„Vuota vuosia kymmenkunta,
Elä yksin, säästöjä tee!“
Niin rikkaat neuvovat mulle.
Mut nuoruus niin hupenee.

Niin kukkien kultainen aika
Ohi lentäen lieksahtais,
Eik' onnenkyyhkyni konsaan
Mun sylihini taas palajais.

Nyt terveys, voimien kukka,
Rusot poskiimme hehkuaa.
Ken moisen rikkautensa
Rahavoittoihin vaihettaa?

Maa, annahan töitäsi meille
Ja leipää työstämme tuo,
Mut nuorena meiss' ilon, lemmen
Verenlämpöä hehkua suo.

MUSTIAKIN JOUTSENIA.

Lapsuudessa mulle laulettiin,
Ett' on joutsenlintu valkea,
Siksi luettiin se puhtoisiin,
Mainittihin taivaan lintuna.

Minä kuulin, uskoin vahvasti, —
Mit' ei voisi lapsi uskoa? —
Kuinka valkojoutsent' ylisti
Kaikki, kiitellen sen laulua.

Pyhä laulu, laulu taivainen,
Valkojoutsen vaan sen laulaa voi;
Mustat ovat suku korppien,
Niiden suust' ei moinen sävel soi.

Tuota kummastellen kuuntelin,
Kaunis kasku lapsen korvillen;
Valkojoutsenista haaveksin, —
Mutta viisastui myös lapsonen.

Kävin kerran eläintarhassa.
Mustan, kaarikaulan linnun näin!
Onko silmäni nyt harhassa?
Ymmäll' aivan kysyin itseltäin.

Näenkö mustan korppijoutsenen,
Ylevän kuin koskaan valkea?
Kuulenko myös ihmelaulun sen —
Voinko korviani uskoa?

Musta joutsen taivaslauluineen —
Kahta kauniimpi on maailma!
Kaksin kerroin käypi sydämmeen,
Kun saa kuulla mustaa, valkoista.

* * *

Ennen yksin valkoihmistä
Ihmis-arvoiseksi uskottiin,
Musta neeker, juhtaeläjä,
Arvattihin orjiin alhaisiin.

Myöskin valkosista arvoa
Voittivat vain luokat muutamat,
Jotka tunsi ihmetietoja
Taikka joitten napit loistivat.

Suuri joukko, „musta kansa“ vaan
Peloin kuuli käskyn: „tottele!“
Kuivan leivän jyrsi loukossaan,
Kuivemman sai ruuan hengelle.

Nytpä toisin. Mustat joutsenet
Joutseniksi nyt jo tunnetaan,
Neekeritkin mustapintaiset
Voittavat jo ihmisarvoaan.

Hikiotsa työmies nostaa pään,
Vaatii vapautta, arvoa;
Itse tahtoo johtaa itseään,
Etsii oikeuden voittoa.

Riennä, työmies, nouse ylöspäin,
Mallinasi musta joutsen on;
Toki toimes maahan kiinnittäin,
Ettet eksyis pilvilentohon.

Niinkuin ilma joutsenlennolle,
Sulle kallis olkoon vapaus!
Niinkuin johtotähti laivalle,
Rientos ohja olkoon oikeus!

Sitten Suomi kaksoisjoutsenna
Joukoin laulaa virttä vahvempaa,
Musta olkoon ken tai valkea,
Yhteis-onni meitä innostaa.

MEILLE KAIKILLE.

Tien varrella on talo,
Komea, valkoinen:
„Parantumattomille“
Sanoivat tehdyks sen.

Mut tarkoituksehensa
On turhan ahdas se:
Kaikk' asunnot vain riittää
Voi meille kaikille.

VUOSI 1896.

OMPELIJATAR.

Minä astuin katua,
Katuviertä pitkin. —
„Herra, kuulkaa, kuulkaapa?“ —
„Tyttö, mit' on sinulla?“ —
„Kaiken viime yötä, nähkääs,
Neuvotonna itkin!“ —

„Nuori tyttö houkkio,
Mikä sua vaivaa?
Kurja laiskantautiko?
Vaiko hylkyteillä jo?
Pystyyn pääsi nosta, luota:
Ahkeruus tien raivaa!“ —

„Kiitos, herra, neuvosta.
Sisään astukaatte!
Ette huoli tuomita,
Ensin täytyy kuunnella.“ —
Sisään astuin. Mitä kuulin,
Tekin kuulla saatte.

Kaunis, hento, kalpea
Tyttö, hehkuposki:
Posket hohti kuumetta.
Kumarassa tuolilla
Vaikeroi hän vaivojaan:
Kivut, tuskat koski.

„Tuohon, herra, istukaa!
Olen sairas, näätte,
Eikä leivän murenaa,
Yhtä vähän hoitajaa.“ —
„Neiti, valituksiltanne
Minut säästäkäätte!“ —

„En, en säästä! Vaadin sen,
Että kuuntelette!“ —
Näin hän jatkoi kiihtyen, —
„Myöskin teitä syyttelen,
Puutetta kun kärsin tässä,
Te vain herrailette!“ —

„No, no!“ — „Uskotteko sen,
Työstäni ett' elin?
Silloin tällöin suuruksen
Söin kuin heikko kärpänen.
Mutta päivät, melkein yötkin
Istuin, neuloskelin.

Markan, puolentoista sain —
Mitä säästyi siitä?
Parempata palkkaa hain,

Herrasväki moitti vain. —
,Tyydy, tyttö, onnehesi,
Siitä herraa kiitä!'

Minä kiitin, sairastuin,
Herrasväki jätti,
Minut poisti päin ja suin —
Pian heiltä unhotuin. —
Tauti, kurjuus kuormiansa
Niskoilleni mätti.“ —

„Elä kerro enempää!
Liiaksi jo kuulin.
Nyt voin tuskas ymmärtää.
Miksi — mua hävettää —
Sinust' aivan syyttömästi
Huonoakin luulin!“

Uhkaavasti lausui hän:
„Siksikin voin tulla!
Työ ei näytä riittävän
Kannattajaks elämän —
Pelkään, että hurjatöihin
Lahjoja on mulla!“ —

Kaivoin kukkaroani —
Löysin tyhjän sieltä.
Millä köyhä auttaisi!
Lauluni, oi, lauluni!
Kutsu kurjan auttajaksi
Kansan kättä, mieltä!

27/2

TURVATON ÄITI.

Jo kahdeksankymment' on eukko,
On laiha ja ryppyinen;
Hän mökkinsä kanssa maahan
On vaipunut syvällen.

Hän vieraan villoja kehrää
Ja kannikan kuivan syö,
Pää illoilla puulle painuu,
On turvaton, kolkko yö.

„Hyv' iltaa, vanhus!“ — „Hyv' iltaa!“ —
„No, miss' ovat nuoremmat?“ —
„On mieheni kuollut; lapset
Ne naivat ja poistuivat.“ —

„Tyly taisitkin olla heille,
Et antanut oppia kai?“ —
„En. Koulua tääll' ei ollut.
Mut rintaa lapseni sai.

Lukutaitoa myöskin neuvoin
Tämän rukkini rinnalla.
Kotiantimet ammoin loppui,
Oli jatkona maailma.

Niin vieraantuivat jo varhain
Pois lapseni äidistään,
Työt' etsivät maailmasta,
Minun jättivät yksinään.“ —

„Mut äitiä mahtavat muistaa
Ja auttavat lahjoillaan?“ —
„Kai muistavat, mutt' on lapset
Taas heilläkin vuorostaan.

Ja pieni on raatajan palkka!“ —
Hän huokasi painavaan.
Kysyjään ei kääntänyt silmää.
Rukin pyörä jäi seisomaan.

27/2

KUOPASSA.

„Kun köyhäll' ei ole muuta
Juur' rikkautt' ollenkaan,
Kai siksi näin viljalta hälle
Toki lapsia annetaan.“

Maakuopassa raskas vaimo
Näin lohdutti itseään,
Kun seitsemän törkyistä lasta
Hänen hääräsi liepeissään.

Mies herran kuormia kiskoi,
Pui viljat, kynteli maat.
Öin kuopan mökkihin painui
Hänen raajansa tarmokkaat.

Mut huomenna taas sama herra
Hien, voiman mieheltä vie;
Toki ryysyistä perhe raukkaa
Se herra ei holhonnut lie.

Talo päivänrinnassa pulska
Jalon herran on kartano;
Yli vainion, järven siintää
Näkö sielt' ylen mainio.

Mut herran hienokas perhe
Mökin perhett' ei ymmärrä:
He korkeita kouluja käyvät,
Mökin lapset kinkeriä.

On muutenkin ilkeä nähdä
Likasiivoa, raakuutta
Ja köyhyyttä noin viheljäistä. —
Miks heitä ei nosteta?

22/3

LOHDUTTEEKSI.

Olet sairas, kauhean sairas,
Ylen raihnas ja syntinen:
Sillä syntinen aina on sairas
Ja sairas on syntinen.

Sinä tahtoisit olla puhdas,
Sillä terve on puhtoinen.
Mut kuka on oikein terve,
Kuka aivan on puhtoinen?

Pese elämän karkea kuona,
Hiki, ihvekin itsestäs,
Parannuksella hoitele haavas —
Toki päättyy tää elämäs.

Yhä muotoja muuta ja vaihda,
Yhä ainettas uudistele,
Mut ainekin on hivuvaista,
Elinvoimalle kestä ei se.

Kaikk' aine ja muodot sortuu
Elinkuonahan raskaaseen.
Mut sortuuko voimakin? — Eikä.
Se on elpyvä uudelleen.

Elämämme on voima, jok' etsii
Yhä uusia muotoja vaan,
Ja se muotoja vaihtaen nuortuu
Eikä ennätä loppuakaan.

UUSIMAA.

Täynn' ihanuutta Suomi on
Kuin rinta nuoren morsion.
Mut rikkain, runsaslahjaisin
On tytär Uusimaa.
Se kasvaa viljaa, kansaakin,
On aittana pääkaupungin
Ja mertä kansoittaa.

Se kasvanut on urhoja,
Maan, kansan rakastettuja,
Heit' emme koskaan unhota,
Vaan työllä seuraamme:

Jo kansa tääll' on valvova,
Työn, uhrin altis, ahkera,
Valohon rientää se.

Valohon, vapautehen
Käy kansa kevätrientoinen.
Edistys kutsuu kaikkia
Maan onnen valvontaan.
Maan, merten rikkauksista
On uusi vilja versova:
Valistus voimassaan.

Uusmaa on meille kultala,
Maan kukka, kruunu, valtikka.
Täält' alkaa Suomen yhteys
Ja heimot katoaa;
Täält' ystävyys ja veljeys
Ja sortohengen hälvennys
Maan nostaa, vahventaa.

Siis nouse, kansa Uudenmaan,
Esille lahjas kantamaan!
Uusmaa on Suomen heimojen
Kotoinen yhteismaa.
Kun kansaa kaikkein seutujen
Tääll' yhtyy rantaveljehen,
Niin Suomi soinnun saa.

Mit' olkoommekin heimoa,
Niin kaikki suomalaisina
Me työtä tehdä, palvella
Maat' yhtä tahdomme.

Tään Suomen voitto, kunnia
On kallihinta, korkeinta,
On meidän onnemme.

16/4

VALON VALVATTIA.

Sinikukkasesta syntyi perho,
Sinivärinsä se siltä otti;
Punahtava punakukan luota
Heräsi ja purppuraisna lensi;
Tumma perho tumman orvonkukan
Povelt' aivan synkeäksi syntyi;
Päivänperho valkea se liljan,
Valkokielon huulilt' ilmaan lähti.
Jokainen ne toukkina jo joivat
Itsehensä värin ympäriltään. —

Minä synnyin, piennä uinaelin
Kaikkivärisien kukkain luona,
Ilon, toivon, tuskan tuutimana:
Siks on kaikki kukat kultiani,
Värit kaikki värjyy mielessäni,
Tunnossani kaikki kiihkot telmii.
Mutta kaikissakin kukkasissa
Minä valon valvattia lemmin:
Valohan on kukkasien äiti.

23/6

AAMUSUMUSSA.

Säveleeseen.

Päiv' ei pääse paistamahan,
Kuu on valtaa vailla,
Ihmissilm' ei kauas näytä
Aamu-usvan mailla.
Mutta meill' on oiva usko,
Että päivä voittaa,
Siksi mieli kirkastuupi,
Ääni raikas soittaa.
Aamu-usvan mailla
Päivä vielä voittaa.

Siksi Suomi taisteleepi,
Siksi teemme työtä,
Että valon henkivoimat
Viihtyisivät myötä,
Että meissä selkiäisi
Sumut Suomen maasta,
Ettei veljyt veljyttänsä
Riistä eikä raasta.
Me kun teemme työtä,
Sumut poistuu maasta.

NUORILLE.

Kun muodot jähmettyvät
Ja riento uinahtaa,
Kun harrastuskin sammuu
Ja voima raukeaa,

Käy esiin, nuorten parvi,
Ja ihanteesi tuo,
Ja niille uudet muodot
Sydämmes lämmöin luo.

Puhalla riennonhenki
Sun kansas sydämmeen,
Ja harrastuksen hehku
Verehen hyyteiseen.
Ja Vuoksen kevätvoimin
Vapaaksi aate tee,
Niin toimenkukka puhkee,
Uus vilja korkenee.

Vaan jos on rintas auhto,
Käy luontoon, kansahan.
On suuri oppikirja
Elämä maailman.
Sielt' opi rakkautta
Ja voimaa kestävää:
Himoilta minkä säästät,
Se innollesi jää.

Elä luontoasi sorra,
Sit' ohjaa, hallitse,
Kuin villivarsaa nuorta
Totuta kuormille.
Iloitse, leiki nuorna,
Kun hetki tarjotaan,
Mut kuntoaskin käytä,
Kun työhön kutsutaan.

SYDÄMMENI ON VIETY.

Hän muuten ei kuin silmillään vain mua rakasti,
Ei sydämmellään, ei.
Hän sanoillaan ja töillään minut aina hylkäsi,
Mut sydämmeni hän vei.
Siks olen hälle kylmä ja jäinen, tunnoton,
Kun sydämmeni on viety, poveni ontto on.

JANNE SIBELIUKSELLE

Hänen Kullervosymfoniiansa kuultuani.

Kuin meren mahti voimakas
On sinun sävelmaailmas;
Niin syväkin, niin riehuvainen
Kuin kiihkohurja karkulainen,
Kuin intohimoin raivo myrsky
Se vasten kallioita tyrskyy
Ja halkoo vastuksien vuoret,
Herättää vanhat, nostaa nuoret.
Mut on se tyynikin toisinaan,
Vakava, ankara voimassaan.
Se suomalaisen on hengen meri,
Jok' ajan myrskyssä taistelee,
Se ahdistettu on kansan veri —
Mut kerran valvova voittanee.

RAJOITETTU.

Elämä on rajoitettua toimintaa, joka
pyrkii laajentamaan rajojansa.

Sun sydämmesi, omatuntosi
On neulansilmä, ahdas portti, josta
Tie käypi itse taivaan valtakuntaan,
Tie kaikkisuuden kaikkitietoisuuteen.
Mut seisten portilla jos luulet jo
Kaupungin kaikkinensa tuntevasi,
Niin yhtä oikeassa olet varmaan
Kuin hermonystö, joka tuntevansa
Ajujen kaiken tietomäärän luuli,
Tai suuri pullo täynnä kirkast' ilmaa,
Kun avaruudeks itseänsä uskoi,
Vaikk' oli siitä hieno hiven vain.
Mut pulloavaruus jos suljetaan,
Se ummehtuu ja saastuu, homehtuu;
Maailma-avaruuteen yhtymällä
Se raikas-ilmaisena tallentuu.
Niin hermonystökin on toimeton,
Jos katkaistu se aivoin liitost' on.
Myös herkäst' alkuhunsa liittyen
On sydämmesi kirkassilmäinen.
Osia nähden kokonaisehen
Se pyrkii, pyrkii, pyrkii iäten.

ON TULOSSA.

Miks onkin hurjat ihmiset,
Vihaiset käärmehet?
He toisiansa lyövät,
Purevat, toistaan syövät.
Oi, joukot, mikä teillä on?
— Pimeä heillä on.

Pimeä ihmismieli on
Ja kylmä, armoton.
On sydän talven jäässä
Ja väärät juonet päässä.
Oi, joukot, mikä teillä on?
— No, talvi heillä on.

Ei veljyt suosi veljyttään,
Vaan sortaa yhtenään.
Himoa kiehuu itsekästä,
Ei huoli kevätlämpimästä.
Mik', ystäväiset, teillä on?
— Yö, kalma heillä on.

Ken tulossa, ken tulossa?
Mies soihdun kantaja!
Sen silm' on lemmentulta
Ja sydän puhdas kulta.
Ken on se ihme? Ken se on?
— Se joulusankar' on.

Se joulu on! se joulu on!
Pois sydän tunnoton!

Pois kansa kalvat heittää
Ja peto kynnet peittää,
Valoa vuoret heijastaa
Ja kevät sarastaa.

TUMMA ORVOKKI.

ILTALAULU.

Kun illoin en nää tulta tuikkivan
Mun kultani ikkunasta,
Niin on kuin rakkain tähti taivahan
Ois sammunut maailmasta;
On mieleni rauhaton,
Pois onneni tähti on,
Siks aatokseni eivät viihdy työssä,
Vaan mustin mielin harhaelen yössä.
Oi syty, mun onneni tähtönen,
Pala lohtuna kaipaavan sydämen!

Kun sammut kokonaan,
Mun mieleni synkkä on;
Kun tuikat hiemankaan,
Jo virkoan toivohon;
Kun täysin liekin käyt loistamaan,
Valaiset mulle kaiken maan.

KÄY KANSSANI!

Jätä, kultani, taattosi rikkaus,
Käy kanssani, lähdemme pois:
Kaikk' aarteet korvaisi rakkaus,
Se onnen ja nautinnon tois.

Käy kanssani, lähdemme loitollen,
Salon sointuvan siimekseen,
Siell' lauluja kuullen ja laulaen
Sulot nautimme hiljalleen.

Himon kiihkeän, hempeän, hennokkaan
Salon raittius raikastaa
Ja voimaksi vaihtaa, — tarmollaan
Käsi kirvestä heiluttaa.

Jätä, kultani, kaupunki kiihkoineen,
Sun sylihini tempaisen,
Vien kanssani kansan sydämeen,
Sen rientojen rinnoillen.

Siell' into ja rohkeus siivet saa
Ja sielumme kirkkauden,
Ihanuuksille mielemme aukeaa —
Se on ansio rakkauden.

PULASSA.

Minä peljäten
Ja vapisten
Lähenin hänen huonettansa —
„Hän avanneeko oveansa“ —

Hän avasi,
Oi onneni!
Mut pelon, toivon vaihemailla
Nyt varmuutta viel' olen vailla.

Taas peljäten
Ja vapisten
Yritän tehdä tunnustusta —
Maailma silmissäni musta.

„Oi, impeni,
Sun kutrisi
On minun musta maailmani —
Jo tunnen siihen hukkuvani.“

Minä soperran:
„Sua rakastan.“
Mut turhaan toivon vastausta —
Oi, pelastusta! pelastusta!

KAHLEETON RAKKAUS.

Jo rakastaa, jo rakastaa,
Jo rakastaa hän mua!
Hän mun jo sallii valloittaa
Satakin suutelua.

Min' iloitsen ja riemuitsen
Kuin hurja hurmatusti.
Hänt' etsin, seuraan, ihailen
Kuin haltijaansa Musti.

Niin kestää onnenhurmaus —
On vähält' etten lennä;
On mulla harras aikomus
Avioliittoon mennä.

„No, vaihdammeko sormukset
Ja kiiruhdamme häitä?" —
Mut impeni: „Pois kahlehet!
Elä toiste haasta näitä!"

Me rakastamme muuten siis,
Naisvapautta suosin!
Ja vanhoist' avioista viis,
Alamme uuden kuosin.

Hän rakastaa, hän rakastaa,
Molemmat rakastamme!
Oi ihanata maailmaa,
Vapauden maailmaamme!

KUIN IHMINEN.

Oi impeni, pikku tekopyhä,
Mun suuteloitani vastaan yhä
Sotia käyt
Ja siltä näyt
Kuin rakkautta et tuntiskaan.
Minä rakastan ja ryöstän vaan.
Elämä rakkaudeton
On ruumis kylmä, sieluton,
Keväätön kesä vain se on.

Ja rakkaus suuteloitta se
Ei tunnu ihmislemmelle:
Se on kuin kiitos sanaton,
Kuin tunne laiha, teoton,
Kuin ajateltu sävel vaan,
Kuin runo vailla muotoaan.
En ole tolstoisti, en,
Vaan rakastan kuin ihminen.
Tok' ilman rakkautta suukko
On varkaus, on murhapuukko.

OIKEIN, ARMAHANI.

Teet oikein, armahani,
Kun hillit kiihkoani,
Mua joskus väistyen.
Ei aina onnenhellettä,
On usein päivä pilvessä
Ja ilma itkuinen.
Yöhetken jälkeen vilvakan
Näen päivän kirkkaan koittavan,
Heleemmän, helteisen.
Niin onnemmekin maallinen
Se kautta yön ja pilvien
Käy uunna ilmoillen.
Teet oikein, armahani,
Kun hillit kiihkoani,
Välistä väistyen.

SEKÖ PALKKANI!

Oi onnellista hämärää!
Me istumme, kaks lempivää.
Kuu kurkistaa meit' ikkunasta.
Oi, taivaan tähti, maailmasta
Voit löytää paljon autuaita,
Kun rakkaus vain valtaa maita. —
Se valtaa,
Se valtaa!
Minä hurmattuna suutelen. —
Vaan kihlasormeeni pistoksen
Saan ruusuni hempeän vyöstä —
Sekö palkkani lemmentyöstä!

NEULA.

Kunpa saisin, kunpa saisin
Kultanuppisen sormineulan,
Varvasneulan,
Silmäneulan,
Korvaneulan,
Tukkaneulan,
Kukkaneulan: —
Tytön piikkisen, pistävän,
Poven liekkisen, lempivän!
Rintahani sen painaltaisin,
Hurjasti sitä rakastaisin.
Polttavasti se pistää voisi,
Mutta kaunis, se kaunis oisi.

LEMMEN-ONNI.

Kun istut polvellani
Ja kuulet kuiskettani,
Kun painut rinnoilleni
Ja valtaat sydämeni,
Kun hehku poskillasi
Kuvastaa rakkauttasi,
Kun koko maailmani
Vavahtaa povellani, —
Niin tunnen hurmausta,
Rakkauden tenhousta,
Jot' ei voi kielet maan
Kuvailla konsanaan. —

Kuvailla voisitko
Sen, kevät-aurinko? — —
Sen voit! sen voit! — Kun maa
Kukoistaa, tuoksuaa,
Ja suonet mantereen
Kun sykkii säntilleen,
Kun vetten vuoltehet
Ja satakieliset
Luo yhteissäveleen,
Kun taivas maata painaa rinnoilleen
Ja koko luonto hehkuu autuuttaan —
Oi, armas, tunnet jo,
Ett' yksin aurinko
Kuvailla voipi lemmen-onnet maan.

KÄÄNNEKOHTA.

Oli rakkaus kiehuma-asteessaan,
Oli kuumimmillaan, tuhmimmillaan.
Piti toinen toistansa aarteenaan,
Sydämest' oli aarre kalleimmillaan.
Ja toisiamme, kun rakastimme,
Me epäluuloin kohtelimme,
Ja luulevasti loukkasimme,
Niin onnen tuskaksi vaihetimme —
Siks että rakastimme.
Maailman onni ja rakkaus, miksi
Te haihdutte pilviksi, kyyneliksi!

VAIHTUU YHTENÄÄN.

Syysaurinko ei näytä itseään,
Ei mulle impenikään.
Hän eilen hurmasi mun hehkullaan,
Tänäänpä peittelee hän rakkauttaan
Ja arka, kylmä, nurja on,
On mulle valju, tunteeton.
Mut huomenna tai viikon päästä
Taas sulautuu hän kenties jäästä
Ja lainaa mulle lämmintään,
Niin vaihtuellen yhtenään.
Täm' onko lemmen onnea:
Vain pakovettä, vuoksea,
Vain hellettä ja pakkasta,
Ikuista vankkumista vain —
Se onneako kuolevain?

SAIRAS LEMPI.

Minä hartahasti katson ikkunaan.
Miks ei sielt' armas näytä kasvojaan?
Ei kotona! — Siis missä? — Hänkö pois!
Nyt silmäni siis hänt' ei nähdä vois.

Minä tahdon nähdä kasvot armahat,
Siit' ehkä tulkoon silmät sokeat.
Siis uupumatta tutkin ikkunaa —
Jo näänkin! — sieltä silmä tuikuttaa!

En lakkaa; ikkunaan vaan tuijotan
Ja häntä kaipaan, jota rakastan, —
Niin kasvotkin näen tummin kutrineen!
Jo päivä paistaa mulle sydämeen.

Syliini siis voin hänet sulkea!
Jo veri polttaa mulla poskia.
Käyn huoneesen — hän eikö vastassa? —
On huone kylmä, tyhjyys kotona. —

HÄN VIISAS ON.

Oo minun tyttöni! — Ensikseen
Hän puikahti mulle sydämeen;
Vaan siellä hän alkoi mutkitella
Ja kolkasta kolkkaan piilotella —
Hän pääsikin vihdoin valloilleen.

Hän tahtoo oppineeksi nyt tulla
Ja sitten on toinen sija mulla:
Ei mielly hän lemmen sokeuteen,
Hän viisas on — juoskoon vapauteen.

HYVÄSTI.

Oi, rakkaus sormukseton
Vain perhojen leikkiä on,
Vain onnea itsekästä,
Kuin elämä kukkasen,
Jok' ei pyri tähkällen,
Pois kuihtuu hyödyttämästä.

Jää hyvästi, impeni,
Ja hyvästi lempesi!
Sydän raukkaani kirveltää
Ja kyynelkin vierähtää.
Tok' ainiaks', impeni, jäät,
Minä sormuksen tahdon ja häät.
Siks etsinkin impyen sen,
Joka suostuu sormuksehen.
Minä kaipaan täys elämää.
Jää hyvästi, impeni, jää!

JUMAL'AUTA!

Me nautimme onnenherkkuja,
Niin luulimme — onni on luulo —
Me kuulimme elämänlintua —
Lie väärä tok' ollut se kuulo.

Näköhäiriö, silmien pettymys
Tais olla sun tukkasi musta
Ja herkkien aistien eksytys
Sulo hekkuma suutelusta.

Himo siin' oli kenties paksua
Ja heikosti hengen mieltä,
Siks ollut on seuraus katkera
Ja murhetta tihkuu sieltä.

Jumal'auta mieltäni korkeuteen
Mun tahmean lempeni yöstä,
Vie vaatimattoman rakkauteen,
Joka onnea etsii työstä!

Vie rakkauteen, joka pyrkii vaan
Muit' onnellisiksi luomaan
Ja kaikille oikeutt' antamaan
Ja vapauslahjoja suomaan!

VUOSI 1897.

SUOMALAINEN SÄVEL.

Mikkelin laulujuhlassa 19 p:nä kesäkuuta.

I.

Ken lähtee järven rannalle
Ja kuulee kertun kieltä,
Hän huomaa, ettei yksin se
Vain kerro kevätmieltä:
Sen luona laulaa peipponen
Ja kaino sirkku soittaa,
Soi leivo, nousten taivaasen,
Yörastas kaikki voittaa,
Ja juhlamieli täyttää maan,
Kun käki lausuu kukkujaan.

Jos vielä korvaa kallistat,
Niin kuulet kuherrukset
Ja pääskyn kotirakkahat,
Suloiset supatukset,
Ja kylmän suonkin poskessa
Kun kuovi laulaa koittaa,

Ja kuinka joutsen kaukana
Runoa suurta soittaa.
Ja sointuihin luo varjoja
Yökehrääjä ja huuhkaja.

Ken tässä sointuvirrassa
Voi hyttyis-ääntä kuulla,
Ken nurmen sirkkalauluja
Myös soitannoksi luulla?
Mut kukkaniitty tuntee ne
Ja luonnon korva vieno,
Yks sydän sykkii kaikille,
Yks tunto hellä, hieno.
Näin suurten, pienten liittymys
On yhteissoinnun täydennys.

Ja kuolleet luonnonvoimatkin
Tuon soinnun täydentävät,
Kun aalto yhtyy tuulihin
Ja loiskii: kevät, kevät,
Ja metsän, kosken pauhinaa
Kun säestää myrsky huima,
Tai myrskyä taas tuimentaa
Jyrinä, herranvoima —
Niin kukin luonnon sydämen
Er' ilmaukset tulkiten.

Maat halki, pitkin maailmaa
Käy ilmain irtojuoksu,
Mut meillä niistä hulmahtaa
Vain Suomen kukkain tuoksu.
Myös moni lintu meidän maan
Käy kaukan' ulkomailla.

Mut ääni niiden oisko vaan
Sydäntä Suomen vailla?
Ken syntyy, kasvaa Suomessa,
Hän täältä lainaa luontonsa.

Hän täältä lainaa luontonsa
Ja muillekin luo uutta,
Kun suuren luonnon kuorossa
Hän nostaa sointuisuutta.
Niin luonnon osat, laulaen
Vapaasti itseänsä,
Myös muita vievät onnehen
Kuin omaa sydäntänsä.
Sill' onnen pohjatunnelma
On kaikkein yhteissoinnussa.

II.

Nyt kuulkaa Suomen soitto
ja laulu luonnikas!
Se kansan hengen immyt,
maailman oppilas.
Ja Suomen sydänmailla
sen kansan sydän loi,
Elämän kouluun sieltä
sen kova koura toi.
Vaan nyt se kauas kaikuu
ja ihanasti soi.

Sen Suomen sointutaide
omisti armaakseen
Ja voimavasti painoi
sen liekkirinnoilleen.

Siin' on se huolitellen
ja hoiten kasvanut,
On nuoren nousupolven
suloillaan hurmannut,
On maailmankin mielet
ja maineen voittanut.

Muit' ennen, Suomen kansa
on siitä innoissaan,
Ja soinnun tenhotarta
se kulkee kuulemaan:
Se tuntemansa tuskat
ja riemut kuulla saa,
Mut taiteen taikakieli
nyt niitä verhostaa.
Se outo on ja tuttu —
se kutsuu, tenhoaa.

Sen kehtonsakin luona
hän kuuli lapsena:
Se luonnon on ja kansan
elämän kaikua.
Mut nyt se voimakkaammin
ja suurna ouruaa,
Kun vanha muinaiskannel
siin' uunna kajahtaa.
Siks siit' on haltioissaan
tää kansa, kaikki maa.

On haltioissaan, tuntee
nyt soiton omakseen:
On meidän lasten laulu:
käy meidän sydämeen.

Ja meissä kielet parhaat
se tempaa soimahan:
Työvauhti, toimi, tarmo
nyt näyttää nousevan;
Maa viljan kauniin kasvaa
ja toivon uhkean.

Se toivo kauas tähtää
vapaaseen aikahan:
Kun ehjä Suomi soittaa
ja hurmaa maailman;
Kun kansain liitto kertyy
valistusviirin luo
Ja suuri kansain kuoro
ihannesoinnut luo,
Myös sävel Suomalainen
osansa silloin tuo.

Siis antau, suomalainen,
omalle luonnolles
Ja maailmalle laula
vapaasti sydämes:
Sen myrskyt, myötäpäivät,
sen muistot, toivelmat,
Sen riennot rakkahimmat,
ihanteet kirkkahat!
Kun sielus aarteet laulat,
niin parhaas lahjoitat.

NUORTEN LIITTO.

Nuori voima, vartioitu, ahdistettu, teljetty,
On kuin vankka virta, sulkuin, patoin kautta kytketty:
Sulut särkee, puomit puhkoo, valloillensa vaapsahtaa,
Rannat rikkoo, partaat purkaa, auki tiensä ampuaa.

Kyläss' asui nuori voima, luonnon mahti valtava,
Elämää se uhkui nuorta, noussut vanhan polvelta.
Toimintaa sen veri toivoi, liikettä ja toimintaa,
Mutta ontot ruhkariennot sille tyhjän tarjoaa.

Ahdistettu nuori voima kasvaa, paisuu partailleen,
Nuorukaisen käsivarsi kaipaa töitä täyttääkseen:
Jalotöitä, sankartöitä, mutta — mik' on jaloa?
Kun sen tietäis! — mieli kaipaa selvää päivän valoa.

Mutta kieltoja vain kuulee, vapaat väylät suljetaan. —
Nuori väki hiipii yöhön, tehden pillamuksiaan,
Hiipii yöhön, juopi siellä raivotarten myrkkyjä,
Sitten ihmismaille hyökkää, — mut ei sankartöihinsä:

Toinen toistaan raateleepi, veli iskee veljeään.
Miksi? kysytään. Ei vastaa, kun ei tiedä itsekään.
Äidit, siskot, morsiamet sekaan syöksyy itkien.
Vimma viimein sammuu, mutta tannerkin on hurmeinen.

Joukost' astuu silloin nainen, sydän hehkuu rinnassa:
„Miksi näitä voimia ei maamme onneks' uhrata?
Onhan suota kylmää kyllin, lämpimäksi luokaa se,
Mutta soiset sydämenne — ensin viljelkäätte ne!

Tuoll' on koulu, saumatkaamme siellä liitto uuden työn.
Nuorten liitto, joka perkaa Suomen sydämistä yön.
Etsikäämme itsestämme valon valtasäikehet.
Niitä hoivatenpa meistä roudat lähtee talviset."

Naisen ääntä juro joukko vaiti, hiljaa kuunteli,
Kunnes voitollisin veikko päänsä nosti, lausahti:
„Oikein lausuit, tyttö, meille häpeäks' on leikit nää,
Aika oiskin paremmin jo elämäämmme ymmärtää!"

„Liittoon, nuoret, liittoon!" — kuului — „toivomme
on paremmuus.
Sitä jokainen kun tahtoo, meille koittaa aika uus!" —
Nuoret liittyivät ja voimat viljelykseen ohjattiin,
Sydämien maista lähtein puistot, pellot raivattiin.

Kukkiakin kasvatettiin, tiede, taide suojan saa,
Kaiken kansan nuoret kättä toisillensa tarjoaa.
Lempeämpi henki huokuu mutta sentään voimakas.
Nuoriso, kun itses ohjaat, myöskin ohjaat Suomeas.

Pönkitä tai kaada vanhaa, tuntos suunnatkoon sun työs,
Mutta muista, uuden polven uutta luotava on myös,
Uutta, jonka arvo vaatii tunnustuksen, huomion,
Uutta, joka kerran kestää jälkipolven tuomion.

Nouse, nuoren kansan päivä, silmin kostein, kirkkahin,
Sydämen ja tiedon silmin, mielin rohkein, valvovin:
Valvo hengen oikeutta, vapautta Suomenmaan,
Myrsky tulkoon — epätoivo elköön meille milloinkaan!

Tampere 1/7

SUOMALAISEN TEAATTERIN SYDÄN.

Mehu elämästä puserrettiin,
Näyttöpermannolle supistettiin.
Siinä kiehui, kuohui se ja jyski,
Että lattiat ja seinät ryski.
Siinä perhe, yhteiskunta eli,
Valtio ja kirkko toimiskeli,
Siinä nähtiin päiviä ja öitä,
Tehtiin sodan- sekä rauhantöitä,
Elettiin tai kuoltiin kunnialla,
Hallittiin tai oltiin vallan alla.
Siinä soitti, siinä lauloi kööri,
Joukon johti jalo tirehtööri.

Mut ken vienosti, kuin hyvä henki,
Teki mieluiseksi vastuksenki?
Kenen hymy joukon kesken hiipi,
Että tuskin kuului kaino siipi?
Kuka joukost' etsi yksinäiset,
Eksyneet tai surren itkeväiset?
Ken se heille lohdutusta antoi,
Pulmapäivin kuka avun kantoi?
Kuka sekamelskan, hämmennyksen
Uhatessa laittoi järjestyksen?
Ken se riidan, eripuran tiesi
Lauhdutella paremmin kuin miesi?
Sitte, työn ja sovun vallitessa,
Ken loi mielihyvän jokaisessa,
Että into lensi ihanteihin,
Taidetekoihin ja sankareihin?

Moinen, näkymätön maailmalle,
Käsi, joka joutuu kaikkialle,
Silmä, joka unhotetut kaivaa,
Sydän, jota toisen tuskat vaivaa,
Nainen onpi, rikassielu nainen,
Kaikki kerkiävä, huomaavainen:
Emilia Bergbom, lämminmieli,
Hieno sydän, hellä käskykieli,
Aina nuori, hilpeäkin aina,
Niinkuin aalto suvisunnuntaina,
Sydän teaatterin Suomalaisen,
Kunnia ja kiitos Suomen naisen.

1/9

MINNA CANTHIN MUISTO.

Minna syntyi kosken partahalla,
Näki aallot ankarassa työssä.
Työ ja touhu kiehui kaikkialla,
Lepoa ei nähty edes yössä.

Luonnonvoimaa ihmistahto käytti,
Johti sen kuin orhin ohjaksista,
Hyödyntietä, voitonväylää näytti,
Nosti linnat virran vaaluvista.

Minna näki kuinka kansa hyöri:
Miehet, naiset, heikko lapsikansa
Riensi linnaan, missä rattaat pyöri,
Sinne syyti ihmisvoimiansa.

Ihminen ja koski kilvan kieri
Huimaavissa voitonrattahissa,
Tuhansien onni alas vieri,
Särkyi miljoonissa kuplasissa.

Joukko kalpeni ja kuihtui, sortui,
Kääpiöksi nääntyi ihmissielu,
Tuhansia sydämiä murtui,
Mut ei tyydy voiton ahnas nielu.

Ajan aatteet köyhän avuks' ehti,
Saarnaten kuin syksy paljastusta,
Maahan lensi kuiva, kuollut lehti,
Tuulet huusi hengen uudistusta.

Paljastusta! — sitten uudistusta! —
Minna ajan henkivirtaan yhtyi,
Sille tarjosi hän palvelusta,
Ihmisyyden suureen työhön ryhtyi.

Minna sääli siskon, veljen vaivaa,
Heidän tuskat tunsi povessansa,
Heille päätti aartehensa kaivaa,
Sydämenkin riistää rinnastansa.

Hänessäkin luonnonkoski kiehui,
Jalon intohimon vahva valta,
Vaan se „köyhän kansan“ voitoks riehui,
Heikon tahtoi nostaa sorron alta.

Siksi kuuma sydämensä sykki
„Kauppa-Lovolle“ ja „Homsantuulle“,
Siksi suonten vilkas veri tykki
„Kovanonnen lapsille“ ja muulle.

Ihmisyyttä, heikon oikeutta,
Vapautta edistyksen tähden!
Niitä vaati hän ja rakkautta
Hehkui maansa yhteis-onnen tähden.

Siitä innostui hän taikka suuttui,
Kuinka painoi oikeuden vaaka,
Aina helläks, herttaiseksi muuttui,
Keventyi kun kärsivien taakka.

Aina herkkä, hellä, hehkuvainen,
Seuran sydän, innostaja nuorten,
Tarmokas kuin mies, mut vieno nainen,
Päivänpaiste, pehmittäjä vuorten.

Missä voittaa valistuksen valta,
Missä ihmis-oikeus on pyhä,
Siellä heikot nousee painon alta,
Siellä elää Minnan muisto yhä.

SEMINAARILAISMARSSI.

Ylös, Suomen nuori joukko,
Pimeyttä vastahan!
Valaiskaamme joka loukko,
Koti köyhän, rikkahan.
Valistus on voitonviirimme,
Suomen onni olkoon onnemme.
Ylös, ylös, nuori joukko,
Väki päivän valvovan!

Meiss' on viljelyksen vahti,
Vaikk' on työmme kuuluton;
Suomen voima, maine, mahti
Rientojemme riemu on.
Toukomieskin elää kylvössään,
Mekin joutukaamme kylvämään!
Ylös, viljelyksen vahti,
Työhön, toivon toukohon!

Polvet nousevaiset, teille
Elämme tai sorrumme.
Vilja, jok' ei kypsy meille,
Luokoon teidän onnenne.
Meidän silmissämme kangastaa
Valon Suomi, suuri viljamaa.
Polvet nousevaiset, teille
Liehuu voitonviirimme.

RUUSUKUUMEESSA.

Nyt muistan kuinka metsätorpassa
Sun kätes hoiti köyhää vaivaista
Ja kuinka pojan punatautisen
Sä paransit ja äidin sydämen.
Ma tuota näin ja melkein kadehdin
Ja tunsin että myöskin sairastin —
Mua kädelläs sä koskit: — paranin.

Nyt poissa olet, Aale, kaukana
Ja minä kärsin ruusukuumetta.
Se sydämeni pohjaa kivistää

Ja parannust' en jaksa ymmärtää. —
Sun kätesi, sun rintas, tuoppa ne
Nyt joutuin sydämeni kohdalle,
Niin terveheksi teet mun varmaste!

SYYS-ILTA.

Iltataivahall' on pilvi uhkaava ja synkeä,
Länsiaallon päällä päivä välkkyy hellä, hempeä,
Koko päivän se piiloskeli,
Pilven alla vain ujosteli,
Illalla nyt näyttää loistoaan,
Mennessänsä toiseen maailmaan.

Päivyt kulta, iltaruskossasi
Valonriemut vietkö mukanasi?
Vietkö, ilta syksyinen,
Kauneudet kukkien?
Eikä kuulu linnun laulukaan,
Syys vain vonkuu voitonhuutojaan.
Vietkö kaikki valonriemut, syksy armoton? —

Järven tuolla puolen kirkas oraspelto on. —
Ken käy täällä järven rannalla,
Astuskellen puiston polkuja,
Hypiskellen, lauleskellen,
Hedelmiä poimiellen? —
Sehän itse laulukieli Aale impi on!
Sinisilmä, tummatukka,
Puiston lintu, puiston kukka. —
Syksyssäkin Aale impi viittaa toivohon.

SUKSILLA.

Hei, parvi nuori, urhokas,
Nyt nosta, polje suksias!
Kas kuin ne luikuaa
Ja selkä notkahtaa,
Kun vaaran viertä alas asti
Me lasketamme terhakasti,
Ett' aivan polttaa posket,
Kun kiehuu suonten kosket.
Ja helmet päivän loistossa
Ne hohtaa hangella.

Tuo hiihti hankeen — tupsis! hoi!
Ken kompastuu, hän nousta voi.
Jos pikku vamman saa
Tai veri tilkahtaa,
Ei sovi siitä liioin surra,
Vaan luontoansa täytyy purra.
Elämän moni hetki
On vastuksien retki.
Sen vuoksi voima, urhous
On meidän harjoitus.

Pain. joulukuussa.

VUOSI 1898.

ETTEN SAMMUISI.

En viinoja juo, en rypälevertä,
Se viekää pois!
Ne sieluni surma ois.
Juon valkeutta,
Ja korkeutta,
Kuin helmiä,
Kuin tähtiä,
Kuin avaran taivaan kirkasta mertä,
Juon soihtuja, jotka välkkyvät yössä,
Jumalan kirkkaassa tähtivyössä.
Oi, etten sammuisi milloinkaan,
Jos sammun, syttyisin uudestaan,
Yhä uudestaan!

20/2

LAULUUN YRITYS.

Pää on täynnä aatoksia,
Sydän sykkii herkkä, hellä
Täynnä tuskan tuntehia —
Mieli tekis lenneskellä!

Mutta raukea on siipi,
Innostust' ei jaksa kantaa:
Taudin myrkky tarmoon hiipii
Eikä tahdo lentää antaa.

Rautasängyssä hän loikoo,
Kylmän reunan kohtaa käsi,
Päänsä nostaa, kättä oikoo —
Missä kultas, ystäväsi? —

Kultaniko? — Elä kysy!
Niist' on kaiho kertoella.
Köyhän luon' ei kullat pysy,
Koditont' ei armastella.

Vieras katto, seinä, tupa,
Käsi vieras hoitamassa. —
Eihän vieras! — Onhan lupa
Veljestyä maailmassa.

Kuka lempeyttä suopi,
Hän on veljyt, sisko, kulta;
Kuka suojan, hoidon tuopi,
Hän tuo kotilieden tulta. —

Oikein! Kiitos lämmöstäsi!
Kiitos ystävyyden töistä!
Ojennahan tänne käsi,
Noustakseni rautavöistä!

Näistä kalman kapaloista
Nousta tahdon — tänne kynä! —
Laulaa tahdon maailmoista,
Joit' on mulla keksittynä. —

Nousi hän ja lentoon lähti;
Kauaskohan siipi kantaa?
Mik' on uuden laulun tähti? —
Kai niist' aika tiedon antaa.

11/3

AINO ACHTÉLLE.

Kirjekortti.

Sun laulusi kauas kaikuu
Yli maailman kaupungin,
Mut Suomeen ja suomalaiseen
Se on sattunut syvimmin.

Sydän suomalaisen on Sulla,
Syvä, hellä ja herttainen,
Omituinen on taiteesi tenho
Ja luontosi puhtoinen.

Uus puhtoinen vuosisata
Sinä laulakin maailmaan,
Ett' oikeus tähtenä paistaa
Ja vapaus kirkkainnaan!

Montreux keväällä.

MERANIN LAAKSO.

Oi ruusujen ja laakerien laakso!
Satojen alppivetten virtaukset
Maan allakin tääll' elämätä soipi
Ja täällä huokuu hienot tuulahdukset,
Niin vienot, että leijonaankin lemmen
Ne liehtoisivat, jos se asuis täällä.
Mut tääll' ei tohdi peto syntyä,
Kun luonto niin on hellä, hyvänsuova.
Tääll' löytäneekö käärme myrkkyä,
Kun ilma näin on rakkautta luova.
On kansa ruskoposki, vankkavarsi,
Elämän-iloinen kuin voimankukka.
Ja kasvitkin ne maitten kaunihimmat,
Maailman kaikist' ihanista maista:
Voikukka yhtä ihana kuin ruusu,
Mun lemmittyni koivu, raita, kuusi
Ja petäjäkin, hongan heikko veikko
Ja Rooman laaker', Kreikan öljypuu,
Kivitammi, Foinikian sypressi,
Egyptinmaan ja Kiinan palmupuut
Ja Himalaijan seetri solakka,

Rehevä Balearin puksipuu
Vakavan Saksan tammen luona seisoo.
Ripeä, hieno Ranskan poppeli
Espanjan kastanjata kaulaileepi. —
Myös viljat kaikki täällä jyvän kantaa:
Ruis', ohra, kaura vuorten otsapäillä,
Ja vuorten rintamilla vehnä, maissi,
Iloisten viinirypäleitten luona.
Vaan alpin vihreöillä varpahilla
Hedelmämetsä, kukkakenttä heilii,
Suloisin tuoksuin auringolle vastaa
Ja hedelmöivät oksat maalle kääntää. —
Kaikk' ajat täällä kättelevät toistaan:
Vanh' aika roomalaisin valtatein
Ja keskiaika liika linnoineen,
Uus aika tuhat yrityksineen. —
Kaikk' ajat täällä yhtyy yhteen aikaan:
Kun ylähäll' on talvi valkopää
Ja kevät vuoren rintaa vihertää,
Niin kesä laaksossa soi parhaillaan
Ja hellerinteen hedelmät jo kypsyy. —
Kaikk' ajat, maat ja kansatkin täääll' yhtyy:
Etelän, Pohjan, Idän, Lännen maista
Ja Itävallan satain kansain luota
On täällä etsiviä, kaipaavia:
Elämän, voiman, terveyden toivo
Toi heitä tänne luonnon rintapäille,
Ihanan ilman, sinitaivaan alle.
Tääll', unohtaen kuumat kiehumiset
Ja vihan vimmat, riidat, riehunnat,
He kättelevät toisiaan ja rauhaa,
Jumalan rauhaa suovat toisillensa.

He yhtä kohden: terveyttä kohden
Ja voimaa kohden kaikki pyrkivät,
Kuin kaikki metsä, kaikki vuoretkin
Sinisen taivaan korkeutta kohden.
Ja toiset nousta voivat, nousevatkin,
Mut toiset laakson pohjaan painuvat,
Purojen pauhinaan ja kukkain tuoksuun
Ja ikuisuuden vahvan virran juoksuun.

Tää laakso veljeyttä valmistaako
Ja kaikkein kansakuntain liittoutta,
Sit' aikaa, jolloin joka kansa johtaa
Omia rientojansa omin neuvoin,
Ei toinen tieltä työnnä, ahdista;
Kuin kukin itse askeleensa ohjaa
Ja arvon suo myös toisen askelille?
Tai tämä ystävyys ja riidan lakko
Vain valmistaako haudan hiljaisuutta?
Tää onko kansain sairaskoti vaan
Ja koti nukkivien terveitten,
Joit' armovirsin munkit tuutivat
Siks että viimein kaikki nukkuvat —
Tää kansain yhteinenkö hautuumaa?

Meran keväällä.

KEVÄÄN ELEITÄ.

Niin päivä paistaa laaksoon lämpimästi,
Ett' aivan kiviaita palaa.
Nyt sisilisko liikkuu vikkelästi
Ja käärme kiemuroipi salaa

Ja konnakin nyt kurnaa kuopassansa
Jo elinhaluisia laulujansa
Ja maanalaiset virrat pauhaa. —
Mitäpä sitten perhoset
Ja kärpäset ja lintuset,
Ne eivät öilläkään saa rauhaa,
Ne eivätkö lauleleisi
Ja voittoa muilta veisi! —
Ei toki kansan nuorisolta!
Sen lauluhan soipi vainiolta,
Niin voimakas ja tuores ihka
Kuin päivänrinnassa metsän pihka.
Elämän toukokuussa sen
On laulu raikas ja lämpöinen.

Meran keväällä.

HERHILÄITÄ.

Hiidenlintu herhiläinen,
Tumma syöjä turilas,
Puusta puuhun lentäväinen,
Mik' on tarkoituksenas?
Kaikki kasvaa, viinit, viljat.
Kaikki kukkii, ruusut, liljat,
Niityn neilikit ja kirsipuut,
Päärynät ja omenat ja muut.
Tuhatkielin, tuhatkukkasin,
Silmin toivovin ja lupaavin
Kaikki lempivät ja leikkivät,
Kaikki hedelmään ne pyrkivät,

Lintujenkin kevätlaulu soi.
Tumma syöjä turilas,
Mik' on tarkoituksenas,
Hävitys sua huvittaakko voi? —
Sisään silloin ikkunasta
Lentää kaksi turilasta.
Sydäntäni varten tänne
Luulitte nyt lentävänne! —
Teistä pääsen surmaamalla!
Mutta uusia, oi uusia
Herhiläitä, hiidenlintuja
Niitä pörrää kaikkialla.

Meran keväällä.

NIMETÖN KUKKA.

Alpin reunaa astelen,
Sieltä poimin kukkasen,
Nimettömän, jot' en tuntenut.
Sitä tutkin, kyselen.
Saapuu siihen tyttönen,
Nimetön myös, jot' en tuntenut.
Kukan hälle tarjoan.
Hän sen ottaa hymyten.
Näytti hieman tuumivan.
Alpin rintaa astelemme,
Toisiltamme kyselemme,
Iloitsemme molemmat,
Ett' on kukat ihanat,
Että maailma on kaunis,

Että linnut laulavat,
Että, että — tiesi mitä,
Kaikkea en kerro sitä.
Mutta mikä oli kukka?
Ken se tyttö tummatukka? —
Multa haipui molemmat.

Meran keväällä.

KORKEALLA.

Mitä siellä on tuolla korkealla?
Vain luntako? Pelkkää jäätä?
Mitä nuo synkät pilvet uhkaa,
Kun uhmaten nostavat päätä?
Ne tuovatko ukkosen, rankkasään,
Ne siellä kun väikkyvät yhtenään,
Vai rinnalle laakson kukkivan
Ne laskevat vihman virvoittavan?
Ja korkea otsa kun selkenee,
Kun alppimaisema valkenee,
Mitä kaikkea kaunista nähdä voin?
Näin vuorta kiiveten aprikoin.
Hikipäin minä nousen ja huokuen.
Talo laaksossa pientyy, pientyy.
Jopa seisaun vuorien keskellen,
Mua tuulonen vilpeä armii.
On ympärilläni laaja maa,
Kyläkunnat ja kaupungit aukeaa,
Näen vettä ja taivahan valtavan
Ja nousevan auringon kirkkahan,

Kuin laivan kiiltävän, kultaisen,
Näen hohtavan sen yli vuorien.
Myös alppikarjojen kelloja kuulen
Ja hoilotuksia paimenten:
Minä onnelan maisemiks nämä luulen!
Vaan silmäni lentävät loitollen
Ja mieleni pyrkii laajenemaan.
Tämä onni on löytämis-onnea vaan.
Jääkilpiä silmäni sulattaa
Haluaisi ja kauaksi katsahtaa.
Mut siellä ne vuoret sulkevat tieni,
Maa kiskoo silmäni laaksohon.
Minä huomaan, että on maailma pieni.
Mua kaipaus ankara ahdistaa: —
Taa vuorten ja taivaanrannan taa.

Sveitsi 9/8

LAULA, TYTTÖ!

Pieni tyttö sinisilmä,
Punaposki, ruususuu,
Istu tuohon polvelleni,
Siin' on sulle laulupuu.

Laula mulle, laula muille,
Maailmalle laulele,
Ettei ennen aikojansa
Sydämemme vanhene.

Laula, tyttö, ettei surra
Otsaa ryppyiseksi saa,

Ettei murhe mieltä murra,
Toivo päivät kirkastaa.

Laula, tyttö, toukomaille
Päivä kirkas paistamaan,
Meihin laula rohkeutta
Työhön, itseuhrantaan.

Kevättänsä lintu laulaa,
Tyttö laulaa nuoruuttaan.
Suomityttö sydämensä
Kullat kantaa maailmaan.

Kesällä.

OMA TUPA.

Sinisen järven rannalla
On tupa, pieni tupa,
Mua kultani sinne on kutsunut,
Kun hällä on siihen lupa.

Sinisen järven rannalla
On tilkku, pellon pala,
Siinä se leipä lainehtii
Ja aallosta nousee kala.

Se pelto on pieni ja tupanen
Kuin pienen linnun pesä,
Mut missä voi viihtyä rakkaus,
On talvikin siellä kesä.

Heinäkuulla.

RHONEN JOUTSENET.

On ilma helteinen, on vari
Ja Rhoness' uipi joutsenpari,
Ne vastavirtaa nousevat,
Ne nousevat ja laskevat.
Ne noustessaan ei seuraa lohta,
Ei laskiessaan lastua,
Vaan aina sama virran kohta
On heidän uida mieluista.

Miks ei ne ulapalle viillä?
Sielt' uljas Rhone voimaa juo.
Ne yrittävät, mutta niillä
On mieli ruokapurnun luo.
Vaikk' ylöspäin ne halajaa,
Ne alas sentään palajaa. —
Hei, joutsenet ne Rhoness' uivat,
Ne nousevat ja laskevat.
Ne ulapasta unelmoivat,
Mut miss' on teot rohkeat?
Kuin voivat joutsenetkin sorjat
Noin olla heikot ruokaorjat!

Genève elokuulla.

ALPPIMUISTOJA.

Sain alpin rintaa käyskennellä
Ja raikast' ilmaa hengitellä;
Näin voimaa, terveyttä siellä,
Sain rohkeutta alppitiellä —
Oi, Suomen tyttö, varroppa,
Tuon sulle alppiruusuja!

Suokanervia mulle tuo,
Mun syntyseutuni on suo.

Sain alppilaaksot armastella
Ja karjankellot kuulostella;
Näin vuohet, kauriit kaarisarvet
Ja onnelliset paimenparvet.
Siis mailta alppipaimenten
Tuon sulle *orvonkukkasen*!

Tuo orvon Suomen orvokki,
Se mulle muita kalliimpi.

Näin aamun aurinkoa nuorta,
Sen kultaavan jää-otsaa vuorta
Ja kuulin vuorten soitot, soinnut,
En hurmaumatta olla voinut. —
Jään luonta, alpin harjalta
Tuon sulle jalovalkoja!

Tuo vilukukka Suomen jään
Mun sydämeni lämpimään.

Sain nähdä vuorinuorisoa,
Sen vapaat' onnentaisteloa,

Sen ahkeruutta, kestävyyttä,
Sen tointa, riennon lentävyyttä;
Sen vapaan käden taidosta
Tuon sulle, armas, muistoja!

Tuo kätes, sydämesi, ne
Luo meidän yhteis-onnemme.

Kun liikun kansain kultamaita,
En tahtois sulle olla saita, —
Oi, tieteen, taiteen kultavuoret
Ja ihmisriennot, jalot, nuoret!
Jos vallassani oisitte,
Niin veisin teidät Suomelle.

Tuo työsi, toivo, rakasta
Ja luota — siin' on rikkautta.

Mut kultia ja kunniata
Ja maineen loistopurppurata
Kun voisin sulle saavuttaa
Ja kruunun päähäs istuttaa,
Niin mun ois rintas lämpimyys!

Voit sydämeni valloittaa —
Tuo mulle puhdas ihmisyys.

Genève elokuulla.

PIHLAJA ETELÄSSÄ.

Kurja pihlaja, kuinka tänne
eksyit, lintuja oksillas?
Eksyit orvoilta pohjanmailta,
etkö kaivanne kotias?

Ethän suorana korkealle
nouse täällä kuin Suomessa;
Valo väikkyy ja lämmin läikkyy
täällä — miksi et kohoa?

Seetri, sypressi luonas seisoo,
korkealle ne nostaa pään;
Sinä mustien lintuin alla
alas lyyhistyt kyttyrään.

Kuka kukkias täällä hoivaa,
kuka marjojas maistelee?
Sua täällä ken pyhäpuunaan
kotikummulla hoitelee?

Ikivehreät kivitammet
täällä tarjovat varjoaan,
Luumupuistot ja viinitarhat
suovat lapsille marjojaan.

Pyhä pihlaja, kuinka tänne
eksyit outohon maailmaan?
Unhotettuna tääll' et höysty —
kaipaat hoitoa kotimaan.

Genève 2/9

AIDAN TAKANA.

Puistotarhass' aidatussa
Lapset laumoin leikkivät,
Poikalapset, tyttölapset,
Siskot, veljet vikkelät.

Ilontunne ylhäisinnä
Heitä siellä laulattaa,
Elinvoima ohjatonna
Omin valloin puhkeaa.

Pienten pauhinata tutkin,
Seison rauta-aidan taa.
Murheetonta riemun aikaa
Sydämeni kaihoaa.

Hellepäivin sääsket surraa,
Kevättänsä luonto soi,
Elinkiihkojansa lapset
Kilvan kiehuu, karkeloi.

Mut on multa suljettuna
Lapsitarha riemukas,
Tuskattoman onnen aika —
Kauas poistuin portiltas.

Rauta-aita pois mun sulkee
Lasten leikkitarhasta,
Kauas sieltä tieni kulkee —
Enkö koskaan palaja?

Enkö koskaan? — En, en koskaan. —
Lapset, riemuin leikkikää!
Aikanansa lapsitarha
Myöskin teidän taakse jää.

Genève 7/10

MONTBLANC.

Jalo Montblanc, korkearinta,
Se päätänsä pilviin nostaa
Kuin jättiläisvanhus suuri.
Sen kylmä ja ylpeä otsa
Ei laaksojen hellettä tunne,
Ei tuskaa, kuumetta kansain,
Jotk' alhaalla kantavat kuormaa
Tai huutavat sääliä suurten.
Se tunnotta nähnyt on, kuinka
Himot riehuvat Ranskan maassa,
Ihmisoikeus sortoa kärsii.
Se nähnyt on karkean painon,
Sotavalta kun, Saksasta nousten
Yli Euroopan rientoja kahlii;
Ja virka- ja aatelisherruus
Ja kirkkojen taikaustaito
Apenniinien, Pyrenein maissa
Luo sokkoa, kurjuutta kansaan —
Mut missä on kyyneles, Montblanc?

Jalo Montblanc, korkeaotsa!
Sydän sulla on vuorta ja jäätä:
Sinä orjuudesta et suutu,

Et innostu vapaudesta,
Joka Sveitsissä viljoja kantaa,
Luo tointa ja tarmoa kansaan;
Ei onnettomuus, ei onni
Sun ruhtinaspäätäsi käännä.
Olet itsekäs kuin väkivalta,
Joka Korsikan saarelta nousi,
Joka loiston ja kunnian paisteen
Joi yksin ja kansoja polki.
Miks syty ei rintas ja hehku
Hyvän, oikean puolesta maassa?
Kai ohimokulmasi jäiset
Ovat kiihkojen hautakumpu,
Sotaraunio taistelun jälkeen. —

Oi, tuomitsenko sun väärin?
Sinun otsasi pilvet kenties
Ovat murhetta onnettomista.
Valonhohtava pääsi — kun kylpee
Se auringon purppuramertä —
Ylös kutsunee valkeuksiinsa.
Jalo Montblanc, otsasi loistaa
Ja silmäsi kyynelet vuotaa,
Purot juoksevat rintojas pitkin. —
Sydän sullakin sykkiä mahtaa.

Genève.

LIIAN KALLIS.

Mikä uhkuva kylläisyys!
On ihmelinna päivänrinnassa,
Sen ystävä on leuto lämpimyys,
Ei vuoret sinne päästä pohjoista,

Vaan etelästä tuulet Afrikan
Sen rantaan tuovat aallon vilpoisan.
Siell' loistaa kukkakunta ihana,
Oranssi kypsyy, viihtyy viikuna
Ja siellä sankkalatvaa palmua
Muratti kiertää, ruusu murattia.
Nuor' pari istuu niiden varjossa,
Sen kädet loistaa kultarenkahia
Ja ilma heille tuhat tuoksua
Tuo ihaninten kukkain huulilta,
Vaan terveydenkukka hehkuvin
On heille tuoksultansa mieluisin:
Sen voimasta he toistaan ihannoivat,
He nauttivat ja kahden hekkumoivat,
Kun *muurit muilta suojaa puistoa* —.
Vaan kuka vieras seisoo portilla!
Käy, vahti, kysy, mitä tahtookaan?
— Se sairas, kalpea on nuorukainen.
Hän köyhä mies on, halpa muukalainen
Ja terveyttä täältä etsii vaan.
— Sen sydämeni hälle hyvin sallis,
Vaan sano, että tääll' on liian kallis.
— Suur kiitos, herra! — Vieras läksi pois.
Ja päivä paistoi, kukat tuoksusi
Ja ihmelinnan herkut lemahti,
Kuin ilma täynnä kylläisyyttä ois.
Vaan köyhän sairaan soipi korvissa,
Jos minne kääntyy: liian kallista.

Riviera lokakuulla.

ETELÄSSÄ.

Näen etelässä kukkaparven valion,
Hedelmäpuita loistavia paljon,
Etelän ruusut kiihkotuoksuiset
Ja hehkuposket marjarypälet;
Vaan luona loistavien tarhojen
Myös munkkikukan, kurjuusköynnöksen.
Ne kaikki kilpailevat keskenään.
Mut laihemmalla syrjämaalla nään
Voikukan, orvokin ja heinänpään,
Ne mulle ystäviä lapsuudesta,
Kun niitä poimin kotiturpehesta.
Ne enin täällä viehättävät vasta
Kuin maailmalla kotimuistot lasta.
Myös täällä terveyden satakieli
Soi mulle; mutta sentään kaipaa mieli
Kotoista laihaa kukka-, viljamaata
Ja Suomen sävelt' unhottaa en saata.
Oi nouse, kaiu kauas maailmaan
Ja käännä kansain korvat kuulemaan
Mun orpokansaani ja syrjämaata!

Cannes 8/11

SULJETTUNA.

Käydessäni ulkoilmassa,
Kysyn, kuulostelen luontoa.
Toisinaan se avomielin
Mulle vastaa selvin kielin,
Lausuu monta ajatuksistaan,
Joita joskus hellyn laulamaan.
Mutta toisin vuoroin se

Mulle tuntuu kylmälle:
Vaikk' on kukat puhjenneina,
Tähtitaivaat auenneina,
Auki virrat, järvet läikkyy,
Kuvat lähtehissä väikkyy,
Linnut, lapset laulavat —
Mulle kaikki tuntuvat
Niinkuin vanhat tarinat,
Kuivilta kuin hongan kaarna
Taikka vanha fraasisaarna,
Ilman voimaa, vaikutusta,
Kuin ne peittäis verho musta.
Ulkosilmin niityt näen,
Ulkokorvin kuulen käen,
Sisäsilmät, korvat, ne
Kääntyivät kai toisaalle.

Cannes 10/11

PERHOLLENI.

Perhoseni, hetki lennä,
Tuulten halki koita mennä.
Vaikka seuraat tunnelmoita,
Aina etsiä tok' koita
Valon puolta.
Pidä huolta,
Ettei eksy silmistäsi
Ystäväsi:
Valon luoma kukkanen —
Ole päivänperhonen!

Cannes 12/11

TUNNELMISSAAN.

Kuu ja tähdet tunnelmistaan
Tunnelmia meihin luovat;
Tuulet milloin pilvimielen,
Milloin „hyvän tuulen“ tuovat.
Tunnelmissaan meri rantahan
Joskus tuopi helmisimpukan,
Useammin tyhjän kuoren.
Tunnelmissaan päivä antaa
Maalle kevätnurmen nuoren,
Elämää ja kukkia,
Lintuja ja lauluja,
Sydämen ja tunnetta;
Mutta sydän yllään kantaa
Ajatusten ahjoa.
Siksi tunnelmista ihminen
Poimia voi helmen — aatoksen.

Cannes $^{12}/_{11}$

TOTUUDESSA.

Kuin okapalmun lehti piikkinen,
Se minun rauhani ollut on;
Mun lempenikin tuhatväkäinen
On onnen-etsintä onneton.
Työn hedelmät ja voiton laakerin,
Oi, usein nekin kastoin kyynelin.
Mut totuudessa — sekin kaktuksen
On vertainen ja piikkilaitainen —
Vain totuudessa onnen varmimman
Voin aina löytää, toivon tuottajan:

Se, niinkuin kaktus, vaikka haavoittaa,
Taas palsamillaan voipi parantaa
Sen, joka rakastaa.

Riviera 21/11

LAULU KUUSTA.

Pieni tyttö Ranskanmaalla
Laulun laittoi kuusta;
Mandoliinilla sen soitti,
Lauloi sulo suusta.

Kuu se sitä kuulosteli
Esterelvuoren yllä,
Hopeoita rannan aallot
Välkkyi yltäkyllä.

Tummat öljypuut sen kuuli,
Kuuli pulska palmu,
Ruusu kuuli hymyhuuli,
Mutta nukkui valmu..

Sydän ruusun sykkäeli,
Palmu korvaa käänsi;
Kylmän kuunkin sydän raukan
Syrjälleen se väänsi.

Oransit ne onnellisna
Putoelivat puista,
Tytön luo ne vierivätkö —
Sit' en oikein muista.

Viikunakin virren kuullen
Puussa puhkes' auki;
Vapahaksi vainottunsa
Päästi ahnas hauki.

Ihmiset sit' ihmetteli,
Mistä taika lähti.
Mutta mulle kuiskasi sen
Kirkas iltatähti:

Siinä tenho: — tyttö säihkyi
Rakkauden tulta:
Silmä silmään hälle hehkui —
Nuori nukkekulta.

Cannes $^{24}/_{11}$

EUKALYPTUS.

Eukalyptus, puitten sankaria,
Kasvaa tummain sypressien luona,
Mimosan ja myrtin vierehisnä,
Uljahasti korkealle nousten
Yli palmujen ja petäjitten,
Muita suosien ja suojustellen,
Muita heikompia hoivaellen,
Ukon uhkaellen, myrskyn tullen:
Varjossa sen viihtyy kukkakunta,
Lilja lempeä ja rakas ruusu,
Sille sydäntään ne tuoksuavat,
Laakeri sen luona viljoin viihtyy,
Sitä kaino vuokkokaan ei kammo,

Turvan siltä tulppaanikin saapi.
Itse sydämestänsä se vuotaa
Terveyden, voiman voitehia.
Eukalyptus, uljas eukalyptus,
Suuret kasvakoot sun vertaisikses!

13/12

KAKSI RUOHOA.

On kaksi tunnettua ruohoa,
Ne toisihinsa voivat vaihtua,
Niin yhtä maata niill' on kukkaset,
Ja juuret, varsi, lehdet, helpehet.
Mut maista heitä, tunnustele heitä,
Niin toinen terveyttä tuoksuaa
Ja ympäristöänsä sulostaa,
Vaan toinen taudin tuo ja kyyneleitä.

14/12

SUIHKUKAIVO.

Syvä kaivo sydämestä maan
Öin ja päivin kuohuu suonistaan.
Valon välkkehessä suihku sen
Kirkas on ja hohtohelminen.
Silloin silmä mielihyvissään
Sitä nähdä tahtois yhtenään.
Linnut, siipiänsä pöyristellen,
Lentävät sen kylpyyn leikkiellen,
Siinä lapsi loiskii mielellään,

Kukkakin sen virkeyttä juo,
Sille siitä seppeleen se suo,
Ruusu sille aukoo silmiään.
Mutta öisin, kun en unta saa,
Pimeässä kaivo kiusoittaa:
Solina sen soipi korvissani,
Herätellen tuhat muistoani,
Se kuin suoni suuren valtameren
Rinnassani virrat virittää,
Päähän puskee sydämeni veren,
Aivot, hermot työhön jännittää. —
Nyt en kuule kaivon solinaa:
Muistojeni allas loiskottaa,
Sydämeni suihkukaivostaan
Helmet nostaa kaiken kirjavat,
Värivaihtoiset ja kirkkahat,
Taikka tupruttaapi usviaan,
Pilviäkin, ukkostakin tuopi,
Mustaksi mun taivahani luopi.
Sitte pudottaapi pisareita,
Katkeria muiston kirpaleita,
Sielun polttavia kyyneliä,
Hengen hermopohjaa särkeviä.
Minä kylven siinä suihkussa,
Odotellen aamun nousua,
Kylven helmissä ja pilvissä,
Salamoissa, yössä synkässä,
Kunnes uuvun, yöhön uppoan —
Näenkö, näenkö päivän nousevan?

Cannes 14/12

ÖLJYPUITTEN ALLA.

Mitä itket, sydämeni?
Kirkas päivä paistaa,
Vapahana päivän alla
Lämmin laine loistaa,
Välimeren rantain laine,
Joll' on kauas kuulu maine.

Mitä itket, sydämeni,
Öljypuitten alla?
Rauhanpalmu sulle suhkaa
Ylläs korkealla.
Kaikkiall' on kirkas taivas,
Sydän, mikä sun on vaivas?

Eikö ruusut sulle mieleen?
Poimi viikunoita!
Ota vastaan lemmenleikit,
Viinin nautinnoita! —
En, en! Niin on raskas mieli,
Ettei kertoa voi kieli.

Palmut rauhaa tarjoavat,
Ruusut rakkautta,
Öljypuut ne lohduttavat —
Kaikk' on viekkautta!
Maani unhottaako voisin,
Etelässä hekkumoisin!

Sanan Suomestani kantoi
Karsas mistraltuuli,
Että uhkaa vainioita
Halla myrkkyhuuli,
Uhkaa vuosisatain viljaa
Syövyttää ja jäytää hiljaa.

Siksi itket, sydämeni,
Öljypuitten alla,
Vaikka rauhanpalmu suhkaa
Ylläs korkealla:
Itket, sydän, kalleintasi,
Perintöä vanhempasi.

*

Ylly työhön, sydämeni,
Laula voimavasti! —
Sieltä nuorten laulu soipi,
Kaikuu tänne asti!
Valo, lämpö siellä koittaa
Hallat, vihanviimat voittaa.

Oransien kukkasia
Täällä myrttiin kiedon,
Öljyn-oksiin laakeria,
Kun saan häistä tiedon: —
Suomen toivo viettää häitä,
Sille seppeleitä näitä!

Cannes joulukuulla.

ERI KIELIÄ.

Mitä lausuu sutten ulvonta,
Mitä kiljuvainen leijona?
— Vihan kieltä.
Mitä kertoo kukka tuoksullaan,
Mitä kevätleivo laulullaan?
— Lemmen kieltä.
Syksyn kypsi viikuna
kun aukeaa,
Suloutensa kaiken se
kun tarjoaa —
Mitä haastaa se?
— Kieltä äitimme?

VUOSI 1899.

RAAJARIKKOINEN.

LAPSI.

En isää, en äitiä auttaa voi,
Miksi mun Luoja maailmaan loi?

ÄITI (rukkinsa ääressä).

Maailman rukissa kehrättäväksi
Luoja sun tänne tuomaan läksi,
Kuteheksi kultakankaaseen,
Kirjavahan, riemuraittaiseen,
Jota kukin kaunistella voi,
Jossa kukin säveleensä soi.
Siellä soinnut ihanasti, sieltä
Sinä kuulet tuhat onnenkieltä.

LAPSI.

Miksi täällä täytyy kärsiä,
Paljon surra, paljon itkeä?

ÄITI.

Siksi että onnenkutehet
Tarvitaan niin hienon hienoiset.

Cannes 9/1

POIS VALON TIELTÄ!

Puut, ikkunastani loitommaksi
Pois päivän tieltä lähtekää!
Sisälle, kukkani, astukaatte
Tai syrjemmälle väistykää!
Minä puita lemmin ja kukkia lemmin,
Mut valoa vielä, viel' enemmin;
Siis suurin kunnia suokaa sille,
Edellä valkeus päästäkää!

Kun valon valta mun luonani on,
On puita, on kukkia mulla,
Myös linnut oksille lentävät,
Ne tohtivat luokseni tulla.
Puu, kukka maahan jos hakattaisiin
Ja linnut oksilta ammuttaisiin,
Niin valon lämmössä sydämeen
Ne mulle kasvaisi uudelleen.
Siis valokullan te sallikaa
Mun kotiini, luokseni tulla!

Cannes 19/1

SULJETTU PUUTARHA.

Mies rikas rustasi linnan uljaan
Ja puutarhan päivänrintaan,
Vaan köyhän kansan ei sallinut sinne
Hän silmätä mihinkään hintaan.

Hän linnan, puiston muurilla kaarsi,
Vaan ruusut kasvoivat yli;
Sireenit, öljypuut, oransitkin
Ne huusivat: auki on syli!

Nyt köyhä kansa kuin mettinenkin
Näki oransin kultaposket
Ja tunsi tuoksua ruusun, liljan,
Vaan puuttui kullat ja vasket.

Ei käsi ylty, ei raha riitä —
Kaikk' yksin rikashan vaatii:
Siis muurin kauhean korkeaksi
Hän puiston ympäri laati.

Nyt lintu musta vain sinne pääsi
Ja käärme nous' yli muurin;
Ei silmä köyhän, ei auringonkaan,
Ja siitä tappio suurin.

Siell' yö ja kalma nyt viihdyskeli,
Puut, kukat kuihdutti huoli,
Ja mieli haikea rikasraukan
Myös sairastutti — hän kuoli.

Sen jälkeen — muurit kun aika mursi —
Puutarha virkosi jälleen
Ja kaikki kansa käy poimimassa
Sielt' iloa elämälleen.

Cannes $^{12}/_{1}$

ALAHALLA.

Siell' alahalla hurjat riitelevät,
Ne toinen toistansa tyrkkii,
Ja joukossa siellä väkevimmät
Ne kansan jumaliksi pyrkii.

Mut, oikein ihmeinä loistaakseen,
Ne kansaa tahdo ei tasalleen.

Kuin fosforipölkyt pimeässä
He välkkyvät — niinkuin paavi —
Ja kätyrit kähmivät hämärissä,
Kuin munkit, kädessä haavi.
On pimeässä järvessä mukavaa,
Vaan kunniallista ei, tuulastaa.

Cannes $^{21}/_{1}$

TOMUINEN.

Kuin lapsen sielu, niin hentoinen
On maantien laidassa kukka:
On silmäkin sillä kuin ihmisen
Ja lehtinä tumma tukka.

Vaan tomuinen, oi tomuinen
On maantien laidassa kukka,
Ett' eiköhän kuihtune poloinen,
Sit' eiköhän perine hukka.

Olis siivet sillä, niin lentäisi
Se puhtahammille maille;
Vaan sielläkin ihmiset mieltyisi, —
Sen leikkaisi siipiä vaille.

Tuop' ilma tuulia puhtaita,
Voi taivas lainata kasteen;
Mut myrsky, halla on korjanna
Monet joukosta maailman lasten.

Cannes $^{25}/_{1}$

PENSAITA JA PUITA.

Pensahaksi
Matalaksi
Kanerva meillä jää;
Etelässä
Lämpimässä
Puuksi se ennättää.
Kunpa vain ei ihmiset
Meill' ois pelkät pienoiset,
Matalat ja matavaiset,
Kurjat, kierot, halpamaiset.

Oispa aika toivottaa
Heille vartta vahvempaa:
Selkärangan
Niinkuin hongan,
Joka pilvissä,
Yössä, myrskyssä
Korkeutehen päänsä kurkottaa,
Seistä, sortuakin uskaltaa.

Cannes $^2/_2$

VIIRIMME.

Mik' onkaan meidän viirimme,
Jonk' ympäri me yhdymme?
Peruslakimme, peruslakimme!
Ei liehu päämme päällä se,
Se syöpynyt on vereemme.
Sen johto riittää: järjestys
Sen riento on ja edistys.

Sen isät meille sääteli
Ja ruhtinaamme vahvisti —
Se on Suomen viiri, se.

Ja mitkä värit viirissä
Voi kiintää meidän sydäntä?
Värit luonteemme, värit luonteemme:
Ne rehti luotettavuus on,
Pyrintö puhdas, nuhteeton,
On horjumaton kestävyys
Ja yhteistyössä ystävyys.
Ne värit luoja johtaissaan
Jo meihin piirsi sormellaan —
Ne on värit viirimme.

Työtanner, sotatanner, se,
Jonk' yli johtaa viirimme?
Se on Suomemme, se on Suomemme!
Maa, jossa kukkii isäin työ
Ja josta lapset leipää syö,
Maa, jossa oikeus, valistus
On kansan toivo, lohdutus,
Ja jossa työmme hedelmät
Myös maailmalle kypsyvät —
Se on meidän Suomemme.

Jos viiri meiltä riistettäis
Sen henki rintahamme jäis:
Oma henkemme, peruslakimme.
Ja värit suomalaiset, ne
Myös säilyis meidän kanssamme.
Ja vaikka meidät silvottais,
Pois luontomme ei lohkeais;

Jok' uusi polvi povestaan
Taas nostaa viirin valvomaan —
Se on viiri Suomemme.

Siis viirihimme yhdymme
Ja toimeen, työhön ryhdymme!
Työmme Suomelle työt' on kansoille.
Ken uskollisna itselleen
On vilpitön myös veljelleen,
Hänt' askeleensa kiittävät,
Hän suhteet luopi lämpimät,
Ja rauhan viljavainion
Hän työmies uskollinen on —
Se on viiri Suomemme.

Cannes $^{2}/_{2}$

RAJAMAILLA.

Ajan aallot ankarasti lyövät
Ja ryske kaikkialla käy,
Maan suuret pienempiä syövät
Ja heikon lohdutust' ei näy.
Väkivalta toivon sammuttaapi
Ja villit voimat raivoaapi.
Oi, ihmisyys, oi oikeus,
Miss' onkaan teidän pelastus!

Mik' ääni huutaa rinnassamme?
Se ihmisyyden vaatimus:
Ett' on myös Suomen kansallamme
Elämän suuri oikeus.
Me omilta kun juuriltamme
Valoa kohti ponnistamme,

Hedelmät Suomalaiset me
Sivistystyölle kannamme.

Me nuoret mielet yhdistämme
Nyt kaikki valon lieden luo
Ja sydäntämme lämmitämme,
Se meille uuden tarmon tuo.
Se taistelussa ihmisyyden
Tuo meille innon, kestävyyden
Ja tunnon selvän, kirkkahan,
Pimeät vallat voittavan.

Tää kansa, joka sielustansa
Jo muinoin suuret laulut loi,
Ei sorru miehuusvuosinansa,
Kun lasnakin se kestää voi.
Työase sillä heiluu vyössä,
Sen voima varttuu päivän työssä
Ja pohjasta sen sydämen
Soi laulu uuden huomenen.

Kuin niittypaju painon alta
Me nousemme ain' uudelleen;
Kuin raita, ilmaa korkealta
Me hengitämme sydämeen;
Ja niinkuin laine rantojansa
Tää kansa seuraa lakiansa.
Vaan ajan myrskytuulissa,
Oi Suomi, ollos valvova!

Me naapuria lähestymme,
Kun kättä ystävän hän tuo,

Työkumppaliin me veljestymme,
Kun hänkin meille arvon suo.
Vaan kädessä jos käärme hällä,
Me kaartelemme etähällä:
Mies kelpo karttaa riitoja,
Tok' oman tuntee arvonsa.

On meidän arvo itse meissä,
Sit' emme salli tallata.
Kun rehti kunto töissä, teissä
On kunniamme mittana;
Kun valistus on miekkanamme
Ja puhdas tunto rinnassamme,
Kun itseämme emme myö,
Ei mitkään vallat meitä lyö.

Me nuoret mielet yhdistämme
Siis valistuksen lieden luo,
Ja sydäntämme lämmitämme,
Se toivon, voiman, innon tuo:
Ett' uskollisna suojelemme
Me isäin lait ja vapautemme,
Niin Suomi polvi polvelta
On kukoistuva, nuortuva!

Cannes $^{9}/_{2}$

UUTTA, UUTTA.

Oi linnut, laululinnut, te
Mun luontoani seuraatte:
Te orahille

Ja kukkasille
Vain laulelette.
Kun tähkä täyttyy,
Kun jyvä kypsyy,
Te vaikenette,
Tai kevättä etsitte uutta, uutta,
Valon ja kukkien ikuisuutta
Ja siksi seutuja vaihtelette.

Cannes 16/2

JUMALA HYLKYSILLÄ.

LEGENDA.

Tabernakli on särjetty! Jumala
Pois päästetty! — Hyvä, se hyvä!
Mut missä hän voipi nyt asua,
Mikä paikka on rauhainen, pyhä?

Hän etsimässä on sydäntä;
Hän mennyt on kirkkoon. Mutta
Hän kuort' on ja temppuja löytännä
Sydänraukkoihin kietounutta.

Hän tutki nyt rikkaita kotia,
Vaan sielläkin kultainen kuori.
Häntä vanhat kammoi kuin peikkoa,
Ja moniko siell' oli nuori.

Työmiehiä löysi hän. Niilläkin
Oli työtään korvihin saakka.
Kun sydäntä tutki hän — hirmuisin
Siell' asui jo murheen taakka.

Hän tarkasti myös sotajoukkoa,
Jalo sydän on kenties siellä.
Ei! siell' oli kylmä kuin kirkossa,
Univormut ja temput tiellä.

Hän valtioviisaita etsimään,
Mut Gladstone kuolla jo ehti.
Ja muilla ei sydäntä ensinkään —
Sen kohdalla vaan joku tähti.

Nyt kääntyi luokse hän ruhtinaan:
Sun kuinka on sydämes laita? —
Jumal' armahda! siellä on parhaillaan
Ministerejä juonikkaita.

Runoseppien luo tuli jumala.
Mut heillä on sydän kuin laiva:
Siell' leijailee koko maailma,
Viha, rakkaus, tuska ja vaiva.

Piti heidätkin heittää, matkustaa
Sisämaahan, paimenten luokse
Ja maamies raukkoja lohduttaa —
Tuli sieltä jo kukkien tuokse!

Maamies oli heinänkorjuussa,
Elomaillakin häärivät toiset;
Oli kiirettä, touhua kaikilla,
Ei joutilaita edes loiset. —

„Mitä? Täälläkö liikkuu jumala!
Siis taivaassa riitä ei tilaa.

Siks ollut on kehnoja ilmoja,
Kun herra noin arvonsa pilaa!“

Niin maamies huudahti ihmeissään,
Hien pyyhkäsi otsaltansa.
Ei näyttänytkään hän sydäntään,
Vaan huolehti saalistansa.

Ei jumala pakkoa käyttänyt
Kuin maalliset vallat julmat:
Hän vapaata sydänt' on etsinyt,
Monet kärsien kiusat ja pulmat.

Vaan asunto, hälle kun tarjottiin,
Oli ränstynyt ollut jo kauan,
Ja milloin hän sattuikin ystäviin,
Ne hoippuivat nojassa sauvan.

Siks siirtyä päätti hän taivaasen,
Hyvin kauas ja korkealle;
Hätähetkinä, ihmisten huutaen,
Alas astua maailmalle.

Vaan siitä on seuraus alhaalla
Sekasortoinen maailmanvalta:
Jalo herramme meistä on kaukana,
Hätähuuto soi kaikkialta.

Cannes $^{13}/_{2}$—$^{2}/_{3}$

MURHELINTU.

Kottarainen, se murhelintu,
Jota harvasti mainitaan,
Oli oppinut elämältä
Pienen, pienosen laulun vaan.

Kottarainen, se tumma lintu,
Lauloi pienosen säveleen,
Minkä lauloi, sen totta lauloi,
Se koski kuulijan sydämeen.

Cannes.

MEREN RANNALLA.

Meri valtava, keuhkos anna
Avaruutta mun hengittää,
Väkivoimasi mulle kanna
Luonnon ääriä yllättää.

Meri valtava, sydänpalkeet
Anna myrskyssä kestäntään,
Luonnon riehuvat voimat, alkeet
Tahdon tarmolla säätämään.

Sitten tyynessä anna mieli,
Joka maailmat kuvastaa,
Josta välkkyisi taivaan kieli,
Vaikk' on pohjassa vankka maa.

Rikasriistaiset meren nielut
Minä sieluuni tahtoisin,
Sinne hurmaisin ihmissielut,
Satulinnoihin kirkkaihin.

Onnenmettä kuin mehiläiset
Kellareissani keittäisin,
Mut taas onnesta päihtyväiset
Myrskyn siiville heittäisin.

Merikäärmettä vastaan veisin
Heitä hurjahan taisteluun
Enkä uupuisi kyyneleihin,
Tuskan, onnenkin vaihteluun. — —

Meri lienenkin rantalaita,
Aalto pohjattu, katoton,
Pilvilentoni raja-aita
Oman painoni pakko on.

Utusiipenä päivän alla
Ylös kirkasna karkelen,
Sieltä mielellä raskahalla
Painun maaemon paarmaillen.

Kiehun, riehun ja etsin merta,
Yhteisrientojen pauhinaa,
Mutta kaipaus joka kerta
Ylös, ylös mun nostattaa.

Hyrski, sieluni, riehu myrsky,
Jos se aaltojas puhdistaa!
Toki ankarin, tuimin tyrsky
Rannan hiekalle raukeaa.

Cannes.

SANKARI.

Valonsankari, aurinko,
Sinun matkas on mainio:
Nouset loistossa, kunniassa
Niinkuin paavikin valtikassa.
Mut et kansoja kerjää, kisko
Etkä valheita heille visko.
Sinä lämmintä valkeutta
Kylvät, kasvatat rakkautta.
Nostat ruusun ja neilikin,
Lemuhuulisen narsissin,
Mimosan, kultia kukkivan,
Eukalyptuksen korkean.
Jalo palmu ja sypressi
Kohti taivasta pyrkivi,
Sitrun, viikuna, viinimarja,
Tuhatsilmäinen kukkasarja
Päivän lemmestä päilyvät,
Pippurmarja ja piikkipensas
Oman luontonsa näyttävät.
Sisiliskokin, käärme, konna
Ovat tahdosta auringon —
Nehän nostavat taistelon:

Muuten maailma toimetonna
Kuollut, keinoton, kurja on.
Jalopeura ja kotka, ne
Aasit nostavat valveille.
Mutta auringon valta, muista
Ylin, voittavi taisteluista:
Näitkö riehuvan myrsky-yön? —
Päivä päästi sen pauhinasta;
Tunnet raakojen rosvotyön —
Valo auttavi vainojasta.
Valon kulku se vainoo maata,
Ettei kuolema voittaa saata.
Miksi säikyt, kun pilvehen
Näet peittyvän päivyen?
Miksi auringon vaipuessa
Suru sulla on katsehessa?
Alas Esterelvuoren taa
Valon sankari uppoaa.
Meri siellä sen ottaa vastaan,
Niinkuin äitikin lempilastaan,
Rinta hehkuen purppurasta,
Pojan kaunihin kunniasta.

Kukka silmänsä ummistaa,
Iltalauluja kaikuu maa.
Miksi riennätte pilvet sinne?
Päivän haudalle vaiko minne?
Miksi Esterel synkkä on?
Hautakumpuko toivoton?
Pilvet varjoja sinne heittää,
Suruharso sen kasvot peittää.
Itkee taivaskin. Tauotkoon!

Valo ei väsy taisteloon.
Pääskyt muuttivat Afrikkaan,
Mutta palaavat aikanaan.
Kesyn pääskynpä seurassa,
Valon noustua uutena,
Palajamme taas pohjolaan
Pimeyksiä voittamaan.

Cannes.

KEVÄTVIRRAT.

Soista, järvistä
Jäät on lähtennä,
Vesi vuorilta
Vierii virtoina,
Salon sydämet
Taas on lämpöiset.

Nuoret virrat, te
Minne riennätte?
Mit' on kiirettä?
Päiv' on pilvessä,
Sumu peittää maan,
Miss' on taivaskaan?

Sydän taivaan on
Tyly, tunnoton.
Vallat korkeat
Lain rikkovat.
Nuoret virrat, te
Minne riennätte?

Virrat vastaa: me
Tiemme tiedämme.
Yksi aatos on
Meillä verraton:
Elää tahdomme,
Siksi riennämme!

Elää omasta
Suomen voimasta.
Kivet käännämme,
Pyörät väännämme,
Luomme kukkia,
Kevättoivoja.

Luomme vainiot
Maassa mainiot;
Kevätsydämen
Voiman lämpöisen
Maalle annamme —
Siinä uhrimme.

Aikain menneitten
Päivä paisteinen
Meidät vapahti,
Työhön valmisti.
Meidän rinnassa
Aik' on tuleva.

Nuorta vertä me
Täynnä hyrskymme,
Nuorta voimaa me
Tuomme Suomelle.

Matka kirkastaa,
Liitto vahvistaa.

Suuren, mahtavan
Virran hohtavan
Luoda tahdomme
Suomen rannoille
Lämmön tuojaksi,
Suven suojaksi.

Meiss' on valkeutta,
Vaikk'ei taivaalla;
Meiss' on oikeutta,
Vaikk'ei korkeilla: —
Kevätvalkeus,
Elämänoikeus.

Ne ne voittavat
Väet valtavat,
Ne ne uudestaan
Luovat valonmaan.
Kevätvirtoja
Voitte uskoa.

Sveitsi, Vevey $^{30}/_{4}$

SVEITSI.

Vuorivirta pauhaten
Rientää Lémanjärvehen.
Kirkasta se välkkyy mieltä,
Vapauden kertoo kieltä.
Niinkuin Suomen virroilla
Sill' on paljon toivoja.
Mut ei yhtä usein se
Pettyne.

Niitty heinäsirkkoineen,
Heilmäpuineen, kukkineen
Tuntuvat kuin tuttavilta,
Lupaavilta, tuoksuvilta;
Hymyilevät päivälle
Niinkuin lapset taatolle.
Vaan ei niillä pelkoa
Hallasta.

Paljon yhteiskukkia
Tääll' on, joita Suomessa,
Ihmisissä paljon somaa,
Tuntuu kuin ois meidän omaa.
Mutta tääll' on tyydytys,
Kansan tahdon täyttymys,
Tääll' on Suomen toivomus:
Vapaus.

Valistus ja vapaus,
Joista puhkee rakkaus,
Joka vieraat veljestyttää,
Uskot, toivot lähennyttää:

Heikkoin syöjät, sortajat
Ihmisiksi muuttuvat.
Milloin, Sveitsi, Euroopat
Valloitat?

Vevey 3/5

PALAUSTUNNELMA.

Etelässä lämpimässä
Sydän kaipaa Suomeaan,
Halki myrskyn sinne soutaa
Kallioiseen rantamaan.

Kylmä viima vinkuu vastaan,
Taivas lunta tuiskelee,
Kevätkuussa lehti kuihtuu,
Sydänparkaa kirvelee.

Pilvessä on kansan mieli,
Silmä epäluuloinen,
Epätoivo sydämessä —
Missä luottamus on sen?

Missä toivo, kotirauha,
Yhteisonnen kukkanen?
Ennen toinen toiseen luotti,
Miss' on turva lakien?

Sydän kotioksaa etsii,
Siinä surren laulaakseen;
Ehkä vaihtuis inha ilma,
Päivä paistais uudelleen.

Mut ei mulla kotikolkkaa,
Minne pääni kallistan —
Tuvan takana on turve,
Sinne, — sinne torkahdan.

Näen siellä unta synkkää
Riistetystä maastani,
Likaisista urkkijoista,
Taisteluista kansani.

Näen unta enkä herää,
Kunnes voittaa vapaus,
Kunnes laki maata valvoo,
Koittaa kansan oikeus.

Hanko 23/5

ELÄMÄN LAHJAT.

Maan lahjat, taivaan antimet
Mit' ovatkaan, kun kerskailet?
Kuin ruoho, lehti vihreä,
Vain kesäkauden kestävä.
On onnellisin tunnelma
Kuin kukan tuoksu tuulessa,
Pois haihtuva ja vaihtuva.
Tekosi, toimes parhaimmat,
Kuin hedelmät puu, luovutat
Ja onnen ehkä nautit siitä,
Etteivät lapses hylkää niitä.
Ja elämäsi iltana
Alasti seisot tuulissa,

Kuin viikunapuu syksyllä,
Odottain uutta kevättä —
Jos tohdit, jollet vapisten
Epäile voimaa juurien.

$^{5}/_{7}$

KÄY VASTAKIN!

Tiesi totta se pieni lintu,
Olalleni kun lennähti:
Tiesi kuinka mun sydämeni
Kovin lempeä kaipasi.

Tunsi varmasti linnun lapsi,
Kuinka kaihosin ystävää,
Siksi riensi se rinnoilleni,
Tahtoi mieltäni viihdyttää.

Mutta maailman silmä sattui,
Siitä lintuni säikähti:
Kauas karkasi — minne, minne! —
Ken sen etsi ja ennätti.

Kiitos, kultainen linnun lapsi,
Että muistit mun kerrankaan;
Jollet eksyne ainiaksi,
Käänny luokseni uudestaan!

Lennä luokseni! ynnä sitten
Suomen lohduksi lauletaan;
Läpi kaihon ja kyynelitten
Toivon laulamme kukkimaan.

Koivula $^{17}/_{7}$

ALAS VÄÄRYYS.

Oli aika, kun ihminen pilkottiin,
Jäsen päivässä lyötiin pois,
Ja ne lintujen ruuaksi viskeltiin,
Että rangaistus julmemp' ois.

Tapa raaka se jäi. Vaan sielumme
Nyt hienoksi silvotaan,
Kun julkinen kieli, kun soihtumme,
Sana lentävä kahlitaan.

Ja mikä on kallihin — rakkaus
Isänmaahan — se kielletään
Ja synnyinmaaltamme oikeus,
Terä silmämme, riistetään.

Näin kaikki kun meiltä on riistetty,
Mikä suurt' on ja kallista,
Niin sielumme, hienoksi kehrätty,
Sekö löytäisi rauhansa?

Ei sielumme ennen rauhaa saa
Kuin oikeus kruunataan:
Käsi levoton auralta herpoaa,
Kun lait käy horjumaan.

Ja kansan huutoja tuulet vie
Yli maan, yli maailman:
Alas vääryys, oikeudelle tie,
Valo, vapaus valtahan!

Helsinki syksyllä.

VALOSSA.

Alat laajat, suuret maailmat
Silmissäni joskus loistavat,
Kaikki tähtitaivaan kultaamat.
Toisinaan näen pienen lemmenkukan,
Immen silmän taikka hienon tukan,
Nekin kaikki taivaan kultaamat.
Joskus mulle kaste ruohossa,
Pieni helmi suur' on maailma,
Kun se vaan on taivaan kultaama.
Äiti, koti, kansa, synnyinmaa
Valon valvattina heijastaa,
Kirkastuvat taivaan kullassa.

TAIVAASEN.

Olen varma, että kukka niinkuin puu,
Jonka latva korkeutehen kohouu,
Uskoo kasvavansa taivaasen,
Sinne silmäilee se tuoksuten,
Eikä epäile kuin ihminen
Eikä petykään: — Jos alhaalla
Tai ylhäällä on ilma puhdasta
Niin kaikkiall' on yhtä taivasta.

VIELÄ KAIPAA.

Beethoven, suuri mestari,
Hän sieluansa soinnutti.
Sit' antoi kuulla maailman
Ja luuli senkin sointuvan.

Se kuunteli ja kyynelteli
Ja käsiänsä paukutteli,
Ett' ois sen luullut noussehen
Jo maailmoihin sointujen.
Vaan mestari kun taukosi,
Niin joukko vaiti kaipasi
Ja vielä kaipaa — milloinka
Luo kukin itse sointunsa?

MENNYT.

Veti arpansa nuorukainen,
Sotilaaksi hän kutsuttiin:
Siit' on asti nyt hurjanlainen,
Juopi itsensä juovuksiin.

Surumielin hän nauru suussa
Kylän raitilla rallattaa,
Eikä viihdy hän työssä muussa,
Senkuin tyttöjä petkuttaa.

JÄRKI JA SYDÄN.

Oi, sydämen murhasit rinnastasi,
Kun viettelit kultaisen omenani
Ja hylkäsit — sydämes tapoit.
Sua järkesi johtaa armoton,
Kuin terävä partaveitsi;
Se järki se kesytön, villi on,
Kuin murhaajan käsissä peitsi.

Varjelkoon Herra sun tieltäsi
Mun lastani, mun lastani!

Mun lapseni itkee, itkussansa
On sydäntä — olkoon se lohtunansa.
Mun lapseni sydän ei kuollut.
Se sydän sorrettu, sairas on,
Vaan syvempi entistänsä.
Laps ei ole sieluton, tunnoton,
Vaan säilytti elämänsä:
Hän itkee menneitä kukkiaan,
Vaan sydänhän kukkii uudestaan.

SUURET LAHJAT.

On hällä haukan kynnet
Ja sydän ilveksen;
Hän kuinka tehdä voisi
Jalotöitä ihmisten?

Hän rosvon koulut kulki,
Kehitti lahjojaan;
Miks ihmisrakkautta
Nyt hältä vaaditaan?

Jos kyntensä hän peittää,
Kun seura vaatii sen,
Hän julmuudessa muuten
On kissan vertainen.

Jos leijonan ei töihin
Hän nousta jaksakaan,

Niin saaliin vuoksi suostuu,
Kuin karhu, tanssimaan.

Hän ketun konstit keksii,
Kun viisast' etsitään
Ja hammastaan hän näyttää,
Kun kysyt sydäntään.

Siis hällä suuret lahjat
On, mutta villit vaan,
Tok' ihmisenkin arvoon
Hän nousee toisinaan.

IHMIS-ELÄIMIÄ.

Satu vanha kertoo: Löytyi luoto,
Jossa eläimill' ol' ihmismuoto.
Muuten elivät ne eläimiksi:
Joitakuita luultiin lampahiksi,
Joita ihmisrevot keritsivät
Taikka heitä suuhun pistelivät.
Ihmispukki vuohineen siell' eli,
Että luoto pahoin löyhkäeli.
Jotkut ilmaisivat julmaa sutta,
Muiden syöjää perin paatunutta.
Ihmismuodon alla itse siat
Säilyttivät herkkumaiset viat.
Orja, oppimaton ihmis-aasi
Pistot kärsi, vasten mielin raasi.
Joukoss' asui joku virkku hepo,
Jolle työstä harvoin suotiin lepo.

Moni ihmislehmä minkä säästi,
Käärmemiehet lypsämään sen päästi.
Itse koira, aivan ihmiskuono,
Muita haukkumaan ei ollut huono.
Mirri, sekin ihmisviiksinensä
Muiden vainoon uhras sydämensä.
Mutta haukat, kotkat, leijonat
Ihmisinä voiton ottivat:
Nimitettiin vapaasukuisiksi,
Ne kun jouten jäivät, vapahiksi.
Sellainen se luoto. Mutta meillä
Sama satu uudistuu kuin heillä.

MUISTOSSA.

Sun unhotanko? — en koskaan.
Vaikk' eläisin niinkuin taivas,
Niin vanhaks, harmajaks;
Vaikk' eläisin niinkuin taivas,
Niin onnen runsahaks.

Minä paljon karvasta, katkeraa
Voin matkan varrella unhottaa,
Se raskas, raskas on kantaa.
Mut onnellista ja kirkasta
Elämän muistoa, toivoa,
Pois sit' en hentoisi antaa.

Sun kultakutrista nuoruuttas,
Sun kirkassilmäistä taivastas;

Mun untani, toivon-unta,
Kuin puhdasta alppilunta —
Niit' unhottaisi en koskaan,
En koskaan.

KOHTAUS LÄHTEELLÄ.

VÄINÖ.

Miks ei mulla mieli vakaa?
Miks ain' uutta
Ihanuutta,
Suloisuutta
Ajan takaa?
Sano, Aino immyt, sano,
Miksi mulla on
Aivan loputon
Kauneuden, rakkauden jano?

AINO.

Siksi, ettet milloinkaan
Maltu pohjaan siemaamaan
Kauneutta,
Rakkautta.

VÄINÖ.

Ajatuksen lausuit soman!
Pohjaan ken juo pohjattoman?
Sano, Aino immyt, sano,
Kuinka voisi lähteen jano
Tyhjentää maan uumenhetteen?
Vaikk' on täynnä silmä lähteen,
Sydän sen on janoinen,

Aina ahmii pohja sen
Syvyydestä uumenten.

AINO.

Niinpä niin, mut lähde se
Juottaa lauman, virran uoman,
Antaa taivaankaaren juoman,
Antaa suukon suukolle —
Mit' annat, kitsas, minulle?

VÄINÖ.

Anteeks, Aino, tänne juokse,
Sydänlähteheni luokse,
Paina tänne pääsi musta,
Annan janon sammutusta!

Tyttö huima metsään viisti,
Lähteheltä suukon säästi.

KAHLEENI.

Sun silmäykses,
Niin lempeä, hehkuva silmäykses
Minut ensiksi hurmasi.

Sun kättelysi,
Niin pehmeä, hempeä kättelysi
Minut luoksesi kiskalti.

Sun sydämesi,
Niin luottava, lempeä sydämesi
Minut valloitti viimeksi.

Sun silmäsi
Mun hurmasi,
Sun kätesi
Mun kiskalti,
Sun sydämesi
Vei omaksesi.

Nää kolminkertaiset kahlehet
Lie ainaiset, oi ainaiset!

KOKO TAIVAS.

Koko taivas tuikuttaa
voi yhdessä tähtösessä.
Koko kevät puhkeaa
vain ruusun nupposessa.
Sulous kaiken keväimen
voi täyttää leivon sävelen.
Ja kaiken maailman kauneus
on mulle impeni rakkaus.

PUHTOINEN.

On kaunis, valkea kukkapuu,
Se kummun rinnassa hohtaa;
Se lintuin lauluhun havahtuu
Ja päivänpaistetta kohtaa.
Puut suuremmat sitä suojelee
Ja kaunis kansakin ihailee.

Kun sitten valkea kukkapuu
Hedelmäterttuja kantaa,

Niin niihin nuoriso ihastuu,
Puu heidän poimia antaa.
Sen puun on lehtyet puhtoiset
Kuin paratiisilinnun höyhenet.

Hyv' olla valkean, puhtoisen,
Kun kaikki antavat suojaa,
Kun kukka tunne ei tuulien,
Ei myrskypilvien tuojaa.
Puut suuret siitä kun kertoivat,
Niin puhtaan silmät ne kostuivat.

JOULUYÖ RIVIERALLA.

Jää, niinkuin neitsyt puhtoinen,
Se hohtaa alpin harjalta,
Vaan kaukana se valkoinen
On lauhkeasta laaksosta.

Mut alpin rintapuistossa
Oransi hohtaa kultiaan,
Sen toinen oksa tuoksuva
Suo morsiuskruunuun kukkiaan.

Ja meren luona, rannalla
On jouluaatto. Joulupuu
Siell' loistaa, käydään kirkossa,
Soi tiukukellot, paistaa kuu.

Ja tuikkii taivaan kynttilät.
Mut yö ei lunt', ei unta nää,
Vaan tuulet tuntuu lämpimät —
Ei sentään kodin lämpimää.

*

Oi, Suomen joulupahnat ja kuusi
Ja lasten riemu, se aina uusi
Ja kodin lämpöinen juhlamieli
Ja oma kansa ja äidinkieli! —
Ne joulun tuovat,
Ne lämmön suovat.
Mut etelässä ei kotia, —
Se on kadulla.
Kodittomalla kulkijalla
On kotilietensä taivas-alla:
Maailman suuri yhteisliesi,
Kuin joulun sankari yhteismiesi.

Jo kuulen aasien ammovan,
Näen päivän syntyvän, nousevan:
Se alpin neitsythelmasta
Kohottaa kirkkaan otsansa.
Nyt pienet tähdet ja suuri kuu
Pois väistyy, haipuu — ne kainostuu.
Mut maassa suurten, pienien,
Veshelmien ja kukkasten
Sydämet, silmät kirkastuupi, —
Maa hallelujaa kajahuupi.

VUOSI 1900.

VUOSISATAIN VAIHTEESSA.

Vuossata, kansallisuuksien luoja,
Hautahan vaipuu.
Tiedon- ja sähkönvaltojen tuoja
Ainiaks haipuu.
Yöstä ja myrskystä päivämme koitti,
Rummut ja torvet sen aamua soitti,
Kanuunat kansojen verissä ammui —
Nyt jyrinällä se vuossata sammui.

Kuin kevät maanpoven kahleita laukoo,
Elämätä luopi,
Uusia voimia, urttia aukoo,
Suuntia tuopi,
Niin yli maitten valvahti kansat,
Voimansa tunsivat, katkoivat ansat,
Nuoruutta kiehuvin, kuohuvin voimin
Ilmoille iskivät, tarttuivat toimiin.

Tää kevätvuossata Suomenkin vyötti
Miesväen vyöhön,
Veressä vihki ja urhoksi lyötti
Sotahan, työhön.

Siit' asti onnen on toukoja tehty,
Kukkia juhlittu, tähkiä nähty,
Kunnia kasvanut, lentänyt maine,
Vierinyt valtava edistyslaine.

Vaan kevätvuossata käärmeetkin kantoi,
Myrkkyjä keitti,
Voimat suuret kun versoa antoi,
Villiksi heitti:
Villit ja väkevät heikompiansa
Polkevat, pientänsä suurempi kansa.
Petojen oikeus, käärmeitten kieli
Vallassa viel' on — ei ihmisten mieli.

Vertuus, veljeys, oikeusvalta —
Missä ne johtaa?
Rakkaus ihmisten tekojen alta
Harvassa hohtaa.
Konnuus ihmismyyttä vain sylkii,
Päivänkin valossa oikeutta hylkii,
Yön ylös kutsuu Manalan maasta,
Ilosta ilkkuu rikosten saasta.

Jälleenkö yö-ajan talvea, jäitä
Suomelle luodaan?
Taotaan kahleita itsekkäitä,
Orjuutta tuodaan?
Totuusko mykkä on? Luottamus horjuu.
Hävityshulluus yksinkö karjuu?
Toivoko sammuu? Valheko voittaa?
Milloin, oi milloin taas vapaus koittaa! —

Eläähän nuoruus, keväimen lapsi,
Vuossadan annos.
Siihen siis, vanhus harmajahapsi,
Toivosi pannos!
Vaikka on riisuttu viiriltä vaatteet,
Valvoohan kansa ja kansassa aatteet:
Aatteen valta on taivahan valta,
Kuka voi päästä sen valtikan alta?

Totuuden oikeus joll' on, se voittaa,
Kansoja kääntää:
Kansojen parhaat parhaansa koittaa,
Valtoja sääntää.
Uusikin vuossata veressä uipi,
Kunne se totuuden viljoja puipi,
Kunne sen sylissä pienikin kansa,
Heikkokin laps saa oikeuttansa.

Siispä se kansa, jok' oikeutta palvoo,
Vuossadan taivaan
Tähtiä tähdätköön, ne kun valvoo!
Suomenkin laivaan
Taivahan valtojen tuikkehet kiiluu,
Vuossadan aatteet meillekin hiiluu.
Seuraamme niitä, ne johtavat meitä,
Valossa, myrskyssä kunnian teitä.

Varkaitten, rosvojen kaamea haamu,
Uppoa yöhön!
Jyrise ilta ja valkene aamu,
Kiire on työhön!

Etsimme miehuuden kesä-aikaa,
Yhteislaulumme kauas jo raikaa.
Ylös kaikk' uhrit ja suitsutusmaljat!
Työmies nyt valvoo — paukkuvat paljat.

¹/₁

YHTEISKOULU.

Suuri sekametsä kasvattaa
Kuusen, hongan niinkuin lehtipuun,
Pilvet heill' on yhteiset ja maa,
Armo saman auringon ja kuun.
Yhteistaivaan tuntevat ja maan,
Eri säilyttävät luonnettaan.

Yhteis-äiti, luonto, kouluttaa
Pääskyslintua kuin leivoa;
Sama taivasholvi hiihottaa
Niiden liitelyä, lentoa —
Pesätöihin pääsky sentä jää,
Toukotoivot leivo livertää.

Veljen niinkuin siskon, molemmat
Yhteis-äiti ruokki rinnoistaan,
Saman taaton yhteiskannikat
Heitä voimistutti viljallaan.
Sittekin on miehen luontoa
Heistä toinen, toinen naisena.

Suur on yhteiskoulu elämä —
Ken sen neuvot oikein oivaltaa! —
Sekaisin ja rinnan, yhdessä
Mies ja nainen siinä opit saa.
Sentään vaistot, luonnontuntehet
Eri töihin vie er' ihmiset.

Kaikkein yhteiskouluin yhteinen
Pohjakallio on synnyinmaa.
Aatevaltain taivas tähtinen
Rientojemme latvaa tutjuttaa.
Nuori, liikkuva ja kasvava
Mieli olkoon meidän latvana!

Kirkas taivas viirinpohjamme,
Totuus siinä liekkikirjaimin!
Niissä oppimme ja ohjamme,
Niille uhrimmekin kallihin!
Elämämme valpas vaellus
Nouskohon kuin ehjä rakennus!

11/1

KÄSITYSTEN.

Pellervon päiviä avattaessa 29 p. tammikuuta.

Nytpä on kiihkeä pellon työ!
Silmistä, mielestä pois nyt yö!
Suomi on tehtävä Amerikaksi,
Vapaaksi, väljäksi, viljavaksi.
Lämpimiksi on luotava soita,
Kirnuttava on turpeista voita.
Rikkautta on luotava,
Markkinoille se tuotava!

Yhteistyöhön jo maamies käy,
Toimi ja vilkkaus — eikö ne näy?
Eikö jo Suomessa vahva ja heikko
Käy käsitysten, veljenä veikko?
Vitkastellako aika ois hiljaa?
Maailman markkinat vaativat viljaa,
Suomesta toivovat nousevan
Kansan toimevan, pontevan.

Sydäntä, päätä ja kättämme
Kysytään meiltä, kun yhdymme.
Kysytään kirkasta, reipasta mieltä,
Ett'emme maailman valtatieltä
Väistyisi kilpailun tuoksinassa.
Tarpein taistoss' on tarmoa kassa.
Yhteistoimi luo kassoja,
Meille ja maallemme aarteita.

Ei pidä pilviksi vaihtua,
Lampena höyryksi haihtua.
Luokamme yhdessä valtava vuoksi,
Nouskamme verraksi kansojen luoksi!
Suomi, jos yhtyä, toimia kehtaat,
Pyörität maailman myllyt ja tehtaat,
Hengen valtoihin aineen tuot,
Kehität vanhaa, uutta luot.

MERANIN RUUSU.

Hän Meranissa mulle näytti
Nuo silmät taivaan haaveiset,
Ja sydämeni niillä täytti
Ja kietoi multa aatokset.

Nyt kaikkialla missä liikun
Mua seuraa ruusu Meranin;
Jos maalla käyn tai mertä kiikun,
Hän tuopi päivänpaistehen.

Kun missä seutu viljavoipi,
Hän siellä nostaa kauniin pään
Ja kevättä kun rastas soipi,
Min' eksyn häntä miettimään.

Hän on kuin liikkuis kaikkialla
Miss' siintää taivas, kukkii maa,
Tok' on hän tähti taivahalla,
Jonk' en voi kättä saavuttaa.

Mut kaukaakin hän mulle siintää
Ja hehkuu hellää lämmintään.
Molemmat meistä toistaan kiintää
Ja sentään kulkee yksinään.

$^{17}/_{2}$

LEIRILAULU.

Järvemme kirkkahat, laitumet laajat, vainiot väljät,
  Temppelit, koulut ja maan muistojen rikkaus suur,
Työn kovan, taistelun, toivojen, murheen, riemujen viljat,
  Meille ne kallihit on, mielestä kuin pyhä maa.
Meidänkin tarmo ja taito ne kirjaelkoot tätä maata,
  Kuin jalo, helminen vyö, kirkasta maatamme, työ!

Kansan rakkaus luokoon maan tämän Kaana'an maaksi,
  Lapsille vuotaos, oi, rieskan ja riemujen vuo!
Työtä kuin mettisnä teemme, niin mettä on metsämme täynnä,
  Niin povi pellon ja suon viljoina aallota voi.
Valppahat suojaamaan kotimaatamme vaaroja vastaan,
  Nouskamme juuria puun, varttakin varjelemaan.

Aurako tai kynä työase, uhriin maamme jos kutsuu,
  Lietemme, lain tahi maan puolesta ponnista, mies!
Kuntomme parhaat yhtyy kuin tuhat järveä virtaan,
  Niemiä nuoriksi tee, salpoja järkytä pois!
Voimaa meissä mit' on, oi, korkeakoskena nouskoon,
  Innoksi, leimuksi maan, rintamme valtimo, lyö!

Innoks ilkeät', ahnasta sortoa, vääryyttä vastaan:
  Suomesta versova on oikeus-urhojen maa.
Sankarit kontiorinnat, rohkeat työhön ja kuoloon,
  Valmihit valjastumaan, kutsumus, huuto kun käy.
Pois himon alhean tallatkoon jalorientoinen jalka!
  Korkea on kotimaa, korkea tahtomme myös.

Pois pime yön, uni leuto ja itsekäs nautinnon huume
 Kansalles onnea luo, siit' oma onnesi juo!
Ken luja hetkinä vaaran työnsä ja uhrinsa tuopi,
 Rakkaudestansa hän parhainta nauttia voi:
Kirkas tunto on hällä ja toivoa säihkyvät silmät,
 Voittiko, kaatuiko hän — hän elämään toki jäi.

Kuulkaa kannelkaikua, laulumme siivin jo soutaa!
 Vallasta talven ja yön kansako noussut jo on?
Nuoruus, mieheys, vanhuus — kaikki ne kaartuvat leiriin:
 Leiri se on isänmaa, kaikk' ovat vartiat sen.
Kuin kevät-aamuin, riennämme toivoa palppavin rinnoin
 Työhön ja taistelemaan puolesta kallihin maan.

Keväällä.

PIENTEN SANKARI.

Herodes laittoi tappamaan
Pois pienet Betlehemin maalta,
Niin tahtoi tappaa ruhtinaan,
Joll' on nyt pienten suurivalta.

Maailman suuret mahdillaan
Nyt pieniä taas kauhistavat
Ja luullaan: pienten ruhtinaan
He maailmasta teurastavat.

Vaan pienten sankar löytää maan,
Sen, joss' on hälle turvalehto:
Hän sieltä kypsyy aikanaan,
Miss' säilyy valistuksen kehto.

Ja vainot, surman-iskut ne
Vaan Mooseksia kasvattavat
Ja kansaa messiakselle
Herodes raukat valmistavat.

Pääpapit, Pontiukset, oi,
He rauhan herraa ristiin lyövät!
Mut haudastaan hän nousta voi,
Vaan madot sortajoita syövät.

Uus sankar, kirkas hengessään,
Vie kansat oikeuden teille,
Niin vainonmieskin mielellään
Taas veljen kättä tarjoo meille.

Lugano 7/5

„ROSENHÜGEL".

Mäki kaupungin on likeinen,
Ruusukumpu nimikin on sen.
Näki sieltä alppivuoria
Lumipäitä,
Näki virtoja ja laaksoja
Viheriäitä,
Näki kauas sekä korkealle
Ympäristön kevätmaailmalle.

Minä ruusukummult' etsin ruusuja.
Missä silmäni, kun niit' en oivalla?
Etsin oikealta, vasemmalta,
Kysyn kummun kukkamaailmalta.
Enkä huomaa, kunnes eteheni
Juoksee lapsilauma hehkuposki,
Jossa vielä virtaa riemunkoski.
Minä nostan yhden rinnoilleni,
Suutelen ja päästän valloilleen,
Jätän sitte kummun kukkineen. —
Siinä parvi alppiruusuja,
Jalovalkoja ja vuokkoja —
Usein muistelen heit' uudelleen.

Chur 10/5

KUKKA KALLIOSSA.

Kysyin:
Miksi, pieni, hento kukkanen,
Juurruit kylmään kallioon?
Salli, etsin poven lämpöisen,
Vien sun mustan mullan uumentoon.
Siellä kaunihimmin kukkisit.
Mietihän, jos siihen suostuisit!

Vastasi:
Lämmin rakkaus mun kiinnitti
Tähän kylmään pohjahan.
Sydänvereni sen pehmitti,
Että nytkin näät sen kukkivan.
Vieras multa voi mun kuolettaa,
Suo mun kallioita kaunistaa!

17/5

TULE!

Tule tyttöni, soma sirkkuni,
Sulle lempeä laulelen!
Kuin niityn sirkka kukkaselle,
Kuin lintu laulaa lintuselle,
Sulle lempeä laulelen.

Tule tyttöni, oma impeni,
Sulle kultia kuiskutan!
Kuin lintu kaiken alkukesän
Viserti, kunnes laittoi pesän,
Sulle kultia kuiskutan.

Tule tyttöni, rakas rauhani,
Pesän lämmintä lietsomaan!
Kas lämpimällä sydämensä
Myös lintu hautoi pesäsensä,
Sitte syötteli poikiaan.

Tule tyttöni, ainut armaani,
Pian pienoset piipottaa!
Ja syys tuo meille onnen ajat,
Kun näämme lentämässä pojat,
Voimme huoleti huoahtaa.

24/5

SUURTEN LAULU.

Mit' onkaan teillä tehtävää
Maailman tällä puolla:
Kun suuret kansat henkiin jää,
Te pienet voitte kuolla.

Ja hautajaiset hartahat
Me teille valmistamme,
Kun pettäjille patsahat
Maan päälle nostatamme.

Ken mestari on murhaamaan
Pois pienet, heikot maasta,
Hän laajennelkoon heimoaan,
Hän oikeudest' ei haasta.

Niin sitten kukkii kolossit,
Nuo vahvat ruumiiltansa,
Vaan hengen heimo, sankarit
Ne pääsee hautahansa.

Mit' oiskaan heillä tehtävää,
Kun maa on orjain paula:
Ei ihmisyyttä kansa nää,
Ei vapaudesta laula.

Schaffhausen $^{24}/_{5}$

SUOMALAISEN TEAATTERIN PERUSKIVELLÄ.

18 p. kesäkuuta.

Impi kaunis, hyvin kasvatettu,
Somimpia taiteen tyttäristä,
Kultakutri intohimon impi,
Vilussa on kauan värjötellyt,
Hataran ja harvan katon alla,

Kylmät kesti, monet tuiskut tunsi,
Toki kauneutta kannatteli,
Ihanteihin meitä innostutti,
Vilussakin, hallan huokuessa,
Kukkasia kuplehti sen rinta,
Kieli helkehti sen kultasuussa
Niinkuin helmet kultakuppisessa,
Että mieli kaiken kansan syttyi,
Veri vitkas kuumeni ja kiehui,
Kiehui rakkautta impehemme:
Kodin päätti kultaselle laittaa,
Linnan liikkuvalle, toimivalle,
Aina lämpimälle, lemmitylle,
Teaatterin Suomen näytelmälle —
Pohjapaasi laskekaamme sille!

* * *

Emme laske pyramiidin pohjaa,
Jonne vanha suuruus haudataan.
Elämä ja toivo meitä ohjaa
Toiminnalle talon laittamaan:
Hengen hehkuvalle toiminnalle,
Aina kasvavalle, kukkivalle.

Mistä kaunis korkenee ja hyvä,
Joka kestää aikaan kaukaiseen,
Sillä perustus on vankka, syvä,
Juuret kaiventuvat uumeneen:
Syvällä on suuren hongan juuret,
Maamme pohjakalliot on suuret.

Suuret aatteet, hengen siemenjyvät,
Poven vaativat myös lämpimän:

Kansan henkehen ne syventyvät,
Tuovat kukan, tuovat hedelmän.
Taiteen pohja on ja asuinhovi
Ihmisyyden laaja, lämmin povi.

Ihmisyyttä muodoin suomalaisin
Palvelee myös Suomen näytelmä,
Suomen mielin, Suomen miehin, naisin
Tältä pohjalt' elpyy elämä;
Nousee kaunis taiteen palmupuisto,
Pyhä metsä, pysyväisin muisto.

Syvään, syvään paasi painakaatte,
Talo taatkaa aikaan ainaiseen!
Taiteen taikavoimaan luottaa saatte,
Kansan kiehtoopi se kukkineen.
Eikä sinnes kuole Suomen kansa
Kuin se lempii kieltään, taidettansa.

PIKKU TYTÖLLE.

Kun meri on laaja ja laiva yksin,
Sit' aallot uhkaavat eksytyksin,
Oi silloin yksikin tähtönen
Sen voipi ohjata reitillen:
Sin' ollos, tyttö, se tähtönen!

Mies metsän taivalta yksin astuu
Ja myrskyn pauhussa läpi kastuu,
Niin pieni torppa ja tuike sen
On hälle lohdutus lämpöinen:
Ole, tyttö, tuike se herttainen!

Jos missä maailmass' istut, liikut
Tai kotikoivujes alla kiikut,
Niin hellän päivyen paisteena
Valoa murheeseen vilkuta
Ja hoida maallesi kukkia!

Vaan itse toivotko palkkiota?
Oi, muista kansasi, itses voita!
Kuin sade auringon liitossa,
Niin kotimaatasi virvoita,
Vaan palkkaa — sit' elä odota!

2/7

MIESTEN LAULU.

Pois voihke ja itkun hyrske,
Käy työhön ja toimintaan!
Pois veltto ja toivoton tyrske,
Ei viel' ole kuolema maan.
Ole kylmä kuin kallio jäinen
Ja valtavan itsepäinen
Elinvoimasi ponnistaan!

Mies, synnytä tuntees työksi —
Suupalturit, vaijetkaa! —
Ota rautainen rohkeus vyöksi,
Mieskunto se voiton saa.
Ole oikeutt' uskovainen,
Luo maailma suomalainen,
Joka henkeäs heijastaa!

Jos meissä on karhua vielä,
Jos kynttä ja hammasta,
Ne hiokaa työllä ja hiellä,
Petoparvi on vastassa.
Mies miehelle kättänsä antaa,
Kun kalleinta maallensa kantaa —
Nuor', itseäs valmista!

Pois harkinta! anna mit' annat!
Mikä liiaksi kallist' ois?
Jos saiturin säkkiä kannat,
Jää kunniakaartista pois!
Pien' itsesi anna ja siitä
Sinä kansasi kunnia niitä, —
Se kaunista, suurta lois!

Savonlinna $^{3}/_{8}$

NUORISO!

Nuoriso reipas! Suomea suojelemaan joka sormi!
Onnemme juurien maa, toivomme kukkien myös.
Pieni on kansamme rauhaisa, suuruudella ei loista,
Arvo ja rikkaus sen olkoon kunnia työn!
Paljoudellaan ylpeilköön erämaan tomu, hiekka,
Suuret kansat ne kanss' joukoilla korskua voi.
Pienten mahtina maailmassa on kestävä kunto,
Tarmosi talleta siis, kuntosi kasvata töin!

Neuvona sulla on huol' isänmaastasi, kansasi murheet,
Kauniimmin kuka voi neuvoa kuin suru maan? —
Jää kotimaahasi, viihtyös kaihosan äitisi luona,
Tee pesä, perhe, ja maa onnea antavaks tee!

Turhaan ei mene työs, vaikk' itse et voittoja niittäis:
  Rauhan mielesi saa, kansasi jälkehes jää.
Aarteistas ihaninta on nuoruus, luottava toivo,
  Nuori on Suomikin, sun vertäsi hurme on sen.
Siis isänmaatasi suojele, itseäs suojelet silloin,
  Kansasi hengessä jää maass' elämään sinun työs.

Nuoriso! Kallis on kansasi, ainoa heimoa Suomen,
  Ainoa siskoista jäi, muut aron hukka kun söi,
Ainoa, jonka on pään yli paistanut aurinko armas —
  Surma jos meidätkin syö, vieras ei töitämme tee,
Autioks jää sija silloin laulujen, toivojen kansan,
  Kansan, jonka on työ raivata oikeus työn,
Jonka on kunnia kantaa miekan kohdalla kannel,
  Hoitaa lämminnä lies, etsiä syntyjen tie.

Suomen kansako hukkuis tilkkana suurmeren yöhön?
  Ensin kansallistyös ihmiskunnalle tee!
Sankariaika se meillekin koittaa, messias-aika,
  Rinnoissa nuorison se kultaista kaikua soi.
Kaikki mit' oikean, kauniin, suurhyvän siementä kylvät,
  Uhri se kannettu on päiväksi kultaisen koin.
Mutt' ole valpas, nuoriso! Kannelta suojele, soita.
  Laaksoon, vuorille viel' vartioparvia ja'a.
Taistelut, uhrit on tarpeen, kunnes on täytetty aika:
  Oikeus voittohon vie! — miekkamme huotraan viet.

25/8

KALLIONIEMESSÄ.

Suomenkielen tutkijan kesäkodissa Eemilin päivänä
30 p. elokuuta.

Täällä korven kainalossa,
Sohinassa suuren metsän,
Vesijaksojen välissä,
Kovan kallion jalalla
Kaivelet kotimme kieltä,
Syntyjä sen selvittelet,
Laittelet lakipykälät,
Joille sointuvat sanamme
Perustuvat, parvittuvat,
Laajenevat lausehiksi,
Ajatuksien kuviksi,
Tekojen, tapahtumien,
Koko kansankin elämän
Oivimmiksi maalareiksi.
Täällä kuulet suomenkielen
Alkuääniä syviä,
Joita lainehet lipatti,
Lokit haastoi, luoto kuuli,
Joit' on korpi kuiskaellut,
Kuusen, hongan huojuessa,
Vinkuessa vinhan tuulen,
Taikka lintu lauleskellut,
Käki kukkunut vakava
Keväthetkinä hyvinä,
Sadevihmakin sanellut,
Myrsky puuskaten puhellut,
Syksyöinä synkimpinä;
Täällä ukkonen opetti

Ilman rannat raikuviksi,
Kalliotkin kieleviksi —
Täältä kielitietäjänä
Sinäkin, Setälä Eemil,
Suomen alkukieltä kuulet,
Luonnonvoimien sanoja,
Kuulet, kuinka se syvälle
Sydämehen Suomen kansan
Painoi jälkiä jaloja,
Joista on kehinnyt kukka,
Jok' ei kuihdu eikä kuole
Valtioitten vaihtuessa;
Kypsynyt on kultalaiho,
Jota ei hävitä halla,
Sotke sortajan orihit,
Vaan se vilja vehmastuupi
Syvällä sydänten maissa,
Sieltä laajeten, leveten,
Valloitellen vainioita,
Kunnes musta korven kohtu,
Oman sointunsa sulosta,
Ihastuen, ihmetellen
Välähtääpi, väikkyellen
Valon viljana hyvänä,
Suomen kielen kaikuessa
Leivosena lehdon päällä,
Satakielenä salossa,
Sulosuuna maailmassa. —
Silloin siellä työsi tunnet
Jälkiä jalon tekosi,
Henkesi hedelmämaita:
Kuulet kultakellosina

Sanan hienoksi hijotun,
Sydämesi syntykielen,
Suomen kaiken kansan suussa
Ylinnä ylistetyksi,
Kaikkialla kiitetyksi —
Ei kuin nyt tätä nykyä. —
Kuulet vietävän vesille,
Kauas maille vierahille
Kielen kirkkaita jyviä,
Suomen päivän paistamia,
Sun omasta kylvöstäsi; —
Silloin silmäsi ylennät
Päivien takaisten taakse,
Yli aikojen suruisten,
Katkerien kärsimysten;
Suomen suur'ajan valossa
Unhotat omat surusi,
Suuren toivon täyttyessä,
Peität pienet pettymykset. —
Siksi nyt sotia käymme,
Kestämme kovatkin päivät,
Valvomme valon hyväksi,
Suomen päivän nousennaksi.

JOULUAATTONA.

— Kas, äiti! taivaan joulupuista
Jo kynttilät kirkkaat loistavat!
Siell' lapset auringoista, kuista
Iloiten tanssia mahtavat.

— Niin, siellä tanssivat maailmat,
Soi laulu miljonista suista.

— Kas, äiti, tuolla valpas kuumme
Se metsissä kiiltää, kimmeltää!
Sytytä meille joulupuumme,
Niin taivasta vaille emme jää.

— Ah, huolet mieltäni hämmentää,
Maan murhe sulkee laulusuumme.

— Oi, äiti itkee! Siksi juuri
Nyt kynttilät joutuin loistamaan!
Kun miel' on raskas, murhe suuri,
Niin valoa silloin tarvitaan.

— Min' olen toivoton kerrassaan,
Kun laki horjuu, maamme muuri.

— Miks, äiti, miksi toivon puutos,
Kun lapsia ympärilläs näät?
Meist' alkaa pahan päivän muutos,
Sä meidän turvihin aina jäät.

— Sielt' astuu taattonne, pystyyn päät!
— On taivas kuullut, äiti, huutos!

Niin orren alle astuu taatto,
Ja puistavi lunta turkistaan.
On valon, toivon jouluaatto,
Hän saapuu, muistikin lapsiaan.

Hei, pankaa kynttilät loistamaan!
On perhe toivon matkasaatto.

5/10

KÄY VOITTAMAAN.

Sin' olet julma ja tunnoton,
Jos leikkiä silmänluontis on,
Jos hurmataksesi hurmaat vaan,
Mun jättäen vertä vuotamaan.

Olen Hannibal, en Scipion:
Elämän arpia mulla on,
Mut en ole sortunut, heikkokaan —
Käy kanssani Rooma voittamaan!

On Rooma kunnian kaupunki,
Ja'an siellä laakerit kanssasi,
Ja onnen Pinciovuorelta
Sun rintasi täytän ruusuilla.

— Tok' ennen voittoa, ruusuja
Meit' orjain kotka voi ampua —
Viis siitä! kun korkealta vaan
Me taivaan lintuina langetaan!

TUNNUSTUS ARVOSTELIJALLENI.

„Tuot' ajatellut olen monta kertaa,
Ett' itsestään hän luulee liikoja —
Nyt Hannibaliin itseänsä vertaa:
Hän varmasti on suuruushulluna!"

— Siin oikeassa olet, ystäväni:
Mun vertaukseni on ontuva.
Ei miekaksi juur ole kynästäni,
En sotamieskään ole arvolta.

Ja arpeni, oi, niist' on puhe turha,
Kun viel' en ole silmäpuolena!
Nyt niinkuin muinen kannibaalein murha
Vain voittaa tunnustusta, arvoa.

14/10

KARJALAINEN LOITSU.

Hilpeä karjalainen,
Lempeä niinkuin nainen,
Toivokas niinkuin nuoruus,
Avoinen *niinkuin suoruus*,
Notkea niinkuin nöyryys,
Tuhlari niinkuin köyhyys,
Hetken lapsi kuin perho —
Poista nyt silmies verho,
Aattele loitommaksi
Aikojen ankaruutta,
Päiväksi raskahaksi
Kokoa pontevuutta!

Näe mitä vaatii aikas!
Vanhat ja uudet taikas
Ilmarin taidolla liitä,
Miehenä käyttele niitä

Vakavin, viisain mielin,
Väinämöisesi kielin.
Kansasi kontiopeuraa,
Snellman-Väinöä, seuraa!
Ain' ole kestäväinen,
Jota ei surmat suista,
Rohkea Lemminkäinen
Vartijavirkas muista.

Sampoas suojele hengin
Ennenkuin orjarengin
Antaut alhaistöille,
Eksyen pitkille öille,
Kaakkolan jalkojen alle,
Ilkuksi sortajalle.
Tempaa tenhosa loihtu,
Valkeus, sielusi soihtu.
Karjala, Suomen vahti,
Sankaritehtäväs täytä.
Sulla on laulun mahti,
Nyt jalotöitäsi näytä.
Säilytä sielusi soitto,
Uusien päivien voitto!

Kaakossa yö on musta,
Paha sen on vaikutusta.
Yöstä on sorto ja viha,
Kateus, häijy liha;
Sokeus vimman on luonut,
Halpoja kiihkoja tuonut:
Käytä siis laulusi kieltä,
Valvota nukkuvain mieltä;

Opeta oikeus heille,
Totuus ja rakkaus näytä,
Viitaten viisasten teille,
Kannelta miekkanas käytä.

16/10

SUN KANSSASI.

Sun kanssasi suunnitella
Voin nousua korkeaa,
Ja korkeita aatemaita
Ja kirkasta maailmaa.
Sun nuoren henkesi luona
Mun ratsuni siivet sais
Ja kaunisten runomaitten
Yli kanssasi karauttais.

SUA AJATELLESSANI.

Sua ajatellessani
Sydän sykkii rinnassani
Valtavammin, puhtahammin.
Sua ajatellessani
Ihanamp' on maailmani,
Päivä paistaa suotuisammin.
Sua ajatellessani
Lämpiävät laulelmani,
Sydän sykkii rinnassani
Toivovammin, uskovammin.

ONNI!

Ei onni tule etsien,
Se saapuu eläen.
Ei onni tule ulkoa,
Se nousee rinnasta —
Jos nousee;
Jos ei, niin herätä se sieltä,
Se kuulee omantunnon kieltä
Ja nousee.

EI KOSTOA.

Oo, miksi huudan julmaa kostoa
Mun maani kalliin sortajille!
He oikeutta eivät oivalla
Ja että vapaus on ihmisille
Kuin päivä kukkasille —
Oo, kurjilleko huudan kostoa!

Voit heitä, Herra, siirtää taivaaseen
Ja siellä viisastuttaa heitä.
Aseta heidät siellä arvoilleen,
En kadehdi, tee heistä enkeleitä.
Vaan säästä maassa meitä,
Tääll' ihmisyys taas päästä valloilleen!

Ja Aleksander vapaamielinen
Ja oikea tuo maahan meille!
Hän rakkaudella suuren sydämen

Meit' ohjaa onnen valtateille,
Jaloille Speranskeille
Ja totuudelle korvans uskoen.

Ja suomalaisiansa suojellen,
Hän rakkausvallan uuden luopi,
Ja luottamuksen tammen tasaisen
Hän maassa juurtua taas suopi,
Niin toivon kirkkaan tuopi,
Kun rauhan turvaks antaa oikeuden.

VUOSI 1901.

PIKKU PAAVOLLE.

Kuuleppas nyt, pieni Paavo!
Kun sinä marssit maailmaan,
Elä sinä muilta paljon toivo,
Vaadi itseltäsi vaan.
Minkä itseltäsi vaadit,
Itse myös sen teet ja laadit.
Itse keksiä voit viisin,
Kuinka laitat paratiisin,
Jossa hunajaa ja voita
Virrat, kosket kohisee,
Omenoita, rusinoita
Puut ja pensaat putoilee.
Ja jos voit, niin kutsu vaan
Sinne linnut laulamaan;
Kutsu naapurista Matit,
Ulkomailta marakatit,
Tytön tyngät, pojat pienet,
Punaposket kärpässienet.
Kutsu kansaa uutterata
Vaikka kokonainen sata!
Sitte ynnä leikitte,
Mansikoita poimitte.

Mut ei ole mahdotonta
Katkeraakin marjaa monta.
Jos on kylmää, pimeää,
Kutsu kuu ja päivä sinne,
Niin on valoa jos minne,
Tähdet näyttää kynttilää.

Sitte hyvää, makeata
Yrttitarhastasi maista;
Köyhillenkin puuropata
Keitä, sairas raukkaa muista.
Eero, Eljas, Martti, ne
Muista myös ja kestitse.
Hyvin hoida vieraitasi,
Onhan pojat veikkojasi,
Siskojasi tyttölapset,
Helmisilmät, pitkähapset.
Mutta ennen muita anna
Vanhemmille parhaat palat,
Kukkasaaret, kultakalat,
Ilo isänmaalles kanna!

Vaan jos toivot onnenmurut,
Kestä myöskin suuret surut.
Ensin kasva mieheksi,
Että pystyt töihisi!

25/1

SUURELLE LAULAJATTARELLE

kotoa lähtiessään.

Täält' eikö kultaa löydy Suomesta
Ja timantteja meidän vuorista?
Ei kultaa, joka kuivaa sydämet
Ja sotkee tunnon hellät hettehet,
Ei timantteja, jotka kiillollaan
Saa ihmisyyden tunteet kuolemaan.

Mut Sinä tunnet kultakaivoksen,
Sun oman äitis syvän sydämen;
Timanttivuori, helmivirta se
On Suomen äiti tälle Suomelle.
Sun äitis sydämestään, sielustaan
On hionut sun suureen maailmaan.

Kun taiteen jalokivet loistavan
Me näämme näyttelyissä maailman,
Me muistammeko, että kuumasta
Ne kehittyvät äitirinnasta?
Sun laulus loisto, sielus sointuinen,
On nekin kultaa Suomen sydämen.

Ja taiteet helmiä on, helmimään
Ne silmämme saa ihmissydäntään,
Ne valloittavat, niitä voitetaan.
Ne kohottavat kansat kunniaan,
Ja ystävinä toistaan hellimään
Ne vievät vieraita kuin veljiään.

Sun äitisi on suruharsossa
Ja suru Suomen soipi kaukana.
Vaan Suomen yllä, harson poimussa,

Siell' laulajatar loistaa kirkasna.
Hän minkä voittaa, hurmaa maailmaa,
Sen meille voittaa, meitä innostaa.

Sua harva täällä joskus kuulla saa,
Sua sentään kaikki kansa rakastaa:
Kun saavut, vaikka keskitalvella,
Niin ilmassa käy kevättuulelma;
Kun lähdet pois, niin meitä lohduttaa:
Ett' ääntä Suomen mailma kuulla saa.

Käy usein Suomessasi, uudista
Sun säveltesi äidinluontoa,
Ja sitte Suomen toivonlaululla
Suurkansain sortovalta taltuta!
Niin onnenvirran johdat Suomehen,
Kun kansoille luot uuden sydämen!

19/2

HEMMOTELTUJA.

Sirpale.

He ruikuttavat; voi mun pienoseni!
Ei — aika miehiä he ovatkin.
Ja sentään ruikuttavat! — Pienosia
Siis ovat, vaikka aika miehiä.

Ja mitä ruikuttavat? Vastuksia:
Kun patjat eivät kyllin pehmeitä
Ja kun ei maantie kasva kukkasia
Ja päiväkään ei viitsi hymyillä.

Jok' aika heille; ihmiset ei voi
Jok' aika täyttää heidän halujaan,
Ja kun ei kultakolikotkaan soi,
Kun hetken herkut kutsuu tuhlaamaan.

Se kauheaa on, maailma on julma.
On Valo, Vapaus, Maamme kaunista,
Mut uhratako niille kaikkensa,
Tai jotain — siinä liian suuri pulma!

Vie rahaa heille, pienet lunasta
Ja velvoituksen painon alta päästä;
Suo hetken tuulten heitä tuutia
Ja miehen töiltä muonarengit säästä.

Niin ylistävät isänmaata he
Ja kiitosvirren tuovat kansalle,
Jok' antaa laiskuudesta heille hintaa —
Oi, naiset, naiset! Suokaa heille rintaa!

20/2

HIIHTÄJÄIN LAULU.

Suistele, suksi, notkojen pohjaa,
Vuorenkin päältä viiltele tie!
Tarmo se työntää, tahto se ohjaa,
Vasta- kuin myötämatkoja vie.
Tuuletko meitä tuiskella sais?
Vuoretko matkan seisauttais?
Päätä ja niskaa
Kennistä — viskaa
Vauhdilla kulkuas maalihin päin! —
Tieltäsi vastukset väistyvät näin.

Ponnahda, suksi, joustele jalka,
Rohkea rinta, ilmoja juo!
Mieli, kuin linnun lentävä sulka,
Liitele voiman lähtehen luo!
Suontesi aallot — kuule kuin soi!
Riemujen ruuhet soudella voi.
Rientomme riehu,
Rinnassa kiehu,
Hilpeä hiihtomme innoksi tee —
Aatos jo ilmoja leijailee.

Voima ja valppaus — oisko ne unta?
Untansa nähköön talvinen maa! —
Meissä on tulta, maassa on lunta,
Liekkimme maankin vapauttaa.
Karkaise luontos, vartoohan työ!
Hentous arka helposta myö!
Nyt sekä huomen
Sampoa Suomen
Vahvana rientäös valloittamaan —
Sen murut liitele onneksi maan!

26/2

KUKKO.

Kun kukko läiskytti siipiänsä,
Niin lentävänsä se luuli:
Se huomas aidalle pääsevänsä,
Kun sattui myötäinen tuuli.

Nyt kukko laukesi laulajaksi
Ja taiteheksi sen keksi,

Niin kukon laulua ihanaksi
Sai kana kiittäneheksi.

Jo kukon äänikin halkes aivan
Ja sortui surkean lailla,
Mut kanan kiitokset maksoi vaivan —
Hän niit' ei viel' ole vailla.

Se oikein totta on tämä taulu:
On taideastetta monta,
Mut kanan mielestä kukon laulu
On suurta, vertaamatonta.

5/3

VANHAN EMÄNNÄN MENTYÄ.

Mikä on ihmisen elämä
Maailman matomäellä? —
Se on vaaroissa vaellus,
Kulku käärmekankahilla;
Surunlaakson lauluretki
Kyyneliä kylväessä;
Kyntö kylmien ahojen
Hallan käyden kantapäillä;
Niitto mustan murheviljan
Toivontoukojen aloilta;
Purjehdus karivesillä
Myrskyilman mylviessä.
Se on maailman elämä,
Jonka päätit, vaimo vanha;
Pääsit markkinameluista,
Tuskista tukalan matkan,

Päivätyösi pälkähistä,
Kiusauksista, kivuista,
Pääsit päiville hyville,
Kevätlehtojen kisoihin,
Uusille suvisaloille,
Joita kauan kaipasitkin
Syksysi sydänsuruissa.

Mit' oli elämä sulle? —
Uhri uhrien jälestä
Pienten parkojen hyväksi,
Työtä, vaivoja, vilua
Kasvavien kaitsennaksi;
Muiden onnea avustit,
Muille riemujen pikarin
Suistit huultesi sivutse.
Siihen suoritit sulosi,
Kukat kultapäiviesi.

Minkä tervettä mehua
Suontesi joet solisi,
Sen käytit kodin hyväksi,
Nostannaksi nuoren polven.
Nuorten onnesta iloitsit,
Nuorten voihkit vastuksista,
Kunnes voimasi väsähti,
Pysähtyi sydämes pursi
Rauhan vienoille vesille,
Armon auringon sylihin.
Meille muistosi valahti,
Kuin vesille lämmin hohto
Päivän heltehen perästä.

Lahti 16/3

LEHTITYTTÖ.

„Työmieslehti — viispenniä — ostakaa!“
Viiman vinkuen, purren pakkasen,
Katupielessä huutaa tyttönen:
„Työmieslehti ostakaa!“

Kansa virtaa vaan, harva ostaakaan.
Eikä vaikeroi tyttö kodistaan,
Ei hän hiisku äidistään,
Kuinka jäi se kärsimään
Viiden lapsi raukan luo —
Huvittaisko keitään tuo!

„Työmieslehti — viispenniä — ostakaa!“
Tyttöriepunen seisten huutaa sen,
Silmät himmeät kansaan kääntäen:
„Työmieslehti ostakaa!“

Joku rientäen viskaa viitosen,
Joukko kulkee pois, tuskin huomaten.
Tyttö, hän ei taatostaan
Kerro, kuinka maailmaan,
Lakon tehden, läksi se,
Jätti tyhjän perheelle.

„Työmieslehti — viispenniä — ostakaa!“
Tyttö kalvas sen huutaa väristen,
Koti, läksytkin johtuu mielehen.
„Työmieslehti ostakaa!“

Kautt' yön synkeän kotiin kiitää hän.
„Ehkä vaaratta sinne ennätän.“
Saapuu — kylmä, kostea

Huone. Pienin sairaana.
Missä äiti? — Pyykillä. —
Joukko alkaa itkeä.

„Työmieslehti — viispenniä — ostakaa!“
Tuota huutoa kuulen ulkoa
Enkä rauhaa saa pienten itkulta. —
„Työmieslehti ostakaa!“

4/4

PAKKASELLA.

Tänä tammisena pakkasena
Sinua, armas, muistelen.
Kun taivaan tähdet tuikkavat
Ja kuu ja kuu ja kuu se kuumottaa,
Kun matkamiehen tiu'ut soivat kirkkahat
Ja aurinko päivän tullen pienen tunnin paistaa,
Niin laimeasti
Ja kalseasti
Kuin paistaessaan nukkuisi,
Pää vasten rintaa vaipuisi —
Tänä tammisena pakkasena
Sinua, armas, muistelen
Ja lämpenen —

Sinä olet etelän taivas,
Mun onneni palmumaa,
Sinua sydämeni kaipaa
Kuin lapsi viikunaa.

20/4

KEVÄT-AAMU.

Aamu soi, aurinko
taivaalta hohtaa;
Niittyjä, järviä
silmä sen kohtaa.
Kukkuu! kukkuu!
tyyn' ilma kaikuu,
Metsissä, pelloilla
työnkolke raikuu.
Kukkuu!

Tiukuttaa, piipottaa
lintusten kielet.
Murheistaan laukeaa
raskaatkin mielet.
Kukkuu! kukkuu!
metsä soi vastaan.
Luonto näin lohduttaa
murheista lastaan.
Kukkuu!

Vapaiksi lentävät
suonet ja virrat,
Helkkyvät kirjavain
kangasten pirrat.
Vapaaksi kontio
luolastaan pääsi.
Kansakin, särje sun
kahlees ja jääsi!
Kukkuu!

Liikkeess' on rohkea luomistyö,
Maan joka suoni jo sykkii, lyö.
— Kukkuu! —
Mutta, oi! Kuuluuko ulvontaa? —
Vartijat, nouskaa ja valvokaa!
— Kukkuu! —

SUO MEILLE JOHTO!

Me loistajoiksi
Ja sokeoiksi
Kuin taivas vaihdumme.
Me korkealla
Ja matalalla
Kuin pilvet vaapumme.

Me kiihkoilemme
Ja liekitsemme
Kuin hurja ukkonen.
Taas laimenemme
Ja kalpenemme
Kuin myrskyn tauoten.

Kuin tulvan lailla,
Kuin mieltä vailla,
Me joskus riehumme.
Taas synkin sieluin,
Kuin kosken nieluin,
Mert' aavaa etsimme.

Mut mer' ei meitä
Vaan tyyneen peitä,
Ei mieltä rauhoita:
Me aaltoilemme
Ja kaipailemme
Kuin höyry taivasta.

Mit' oiskaan missä
Maan kyynelissä? —
Vain pilven vuotoa.
Mit' oiskaan missä
Meiss' ihmisissä? —
Vain luonnon kiihkoja.

Oi, voima Herran,
Meit' auta kerran,
Luo meihin valkeus!
Luo meille johto,
Luo puhdas tahto
Ja suuri rakkaus!

HÄÄHYMNI.

Laulettu Aino Acktén ja H. Renvallin häissä 6 p. toukokuuta.

Kööri:

Se ihme vanha aina uusi
On joulukynttilät ja kuusi
Ja nuorten raikas rakkaus.
Oi, kulta, kunnia ja maine,
Ne jäähtyvät kuin syksylaine,
Mut ain' on lämmin rakkaus.

Maan suuret seppeleitä kantaa,
Työt kauniit kiitoksia antaa,
Mut kaikki voittaa rakkaus.
Maan linnat loistavina hohtaa,
Tiet kohden korkeutta johtaa —
Ne voittaa koti, rakkaus.

Se taiteen luo ja tieteen kaivaa,
Se yhteisonnen tietä raivaa,
Suur', uhrialtis rakkaus.
Se juurtaa synnyinmaahan juuret,
Se teot maailmaan luo suuret,
Suur' rakkaus, suur' rakkaus.

Soolo (myöhemmin kööri):

Herra suojaa, siunaa näitä
Yhtyneitä lemmekkäitä,
Rakkaus, luo maailmaa!
Auta heidän onneansa
Niin ett' onnistuu myös kansa,
Toivo taivaat kirkastaa!

Kööri:

Soinnu taivas, soinnu maa!

PÄIVÄNPOIKA.

Kuusvuotiselle Eljakselle.

Tunnetko sinä, Eljas poika,
Millainen on Päivänpoika? —
Uljas, rohkea ja nuori,

Sen on linna kultavuori.
Sieltä matkahan se lähti,
Saattajana aamutähti,
Lakkaamatta tehden työtä,
Hävittää se mustaa yötä;
Silmät säihkyvät kuin palo,
Muoto muuten puhdas, jalo.
Kevät-aamusin se varhain
Pyrki ulos maailmaan,
Kaikki tahtoi kääntää parhain,
Kylvi maita kukkimaan.
Yön se syyti syrjällensä,
Tähdet siellä kiiluvat,
Rakkaudella sydämensä
Tahtoi voittaa maailmat.
Mihin käänsi silmiään,
Sinne lahjoi lämmintään,
Siellä elämätä kyti,
Tuhansien suonet syti,
Povet paisui, jäistä suli,
Valo väikkyi, leimui tuli.
Köyhät, pienet, suuret suki
Päivänpoika puhtoisiksi,
Uusin vaattehin ne puki
Kirkkahiksi, juhliviksi.
Kaikille sen paiste riitti,
Sitä vanhat, nuoret kiitti.
Kuolleetkin se haudoistaan
Nosti valkeuden työhön,
Lähetteli valtojaan
Pohjolankin pitkään yöhön.
Suomen tahtoi kruunata
Niinkuin lapsi maammonsa:

Näkemähän voittoisata
Lapsiensa kunniata.

Nyt *sinä tunnet, Eljas poika,*
Millainen on Päivänpoika.
Kasva Päivänpojan parveen,
Soita sitten voitonsarveen!

1/6

NUORI PRINSESSA.

Metsän rinnassa
Vanhassa linnassa
Kasvoi prinsessa nuori.
Taivas kun korjasi immen taaton,
Hoiti hänt' äiti muori.

Kultakutrina
Auringonruusuna
Kaunis prinsessa loisti.
Sulhot suuretkin impeä kosjoi —
Hän ne rukkasin poisti.

Miksei kelpaa maan
Vallat, ei rikkaatkaan?
Hän kun urhotkin hylkää!
Aamusta iltaan askaroipi
Eikä aattele ylkää.

Hällä on rinnassaan
Suursurut synnyinmaan,
Hälle on kansansa kallis.
„Jos olis sankari Suomenmaassa,
Ei se orjuutta sallis!“

Huokas prinsessa
Sydämen tuskissa,
Että kansakin kuuli.
Silloin rinnasta linnan metsän
Puhui puhtaampi tuuli.

Köyhä kantelen-
Soittaja laulaen
Linnanpuistohon astui:
Hänpä soitti ja lauloi, että
Silmät kuulijan kastui.

„Astu, impyein,
Luokseni, rinnallein,
Hehku nuoruutta mulle!
Niin minä urhoiksi kansan laulan,
Vannon lempeni sulle.“

Jalo prinsessa
Hehkuikin nuoruutta:
Syttyi laulajan mieli.
Laulut liekkihin kansan nostaa,
Kannel soi palokieli.

Kannel, kasvata
Suomelle urhoja,
Joita rakkaus johtaa,
Joihin prinsessan into syttyy,
Konsa taistelu kohtaa!

24/9

OPETTAJANI NESTOR JÄRVINEN.

† 19 p. lokakuuta.

En muista lauseitas, en neuvojasi,
Et luonut mulle tietä valmista.
Vaan rakkautta uhkui rinnastasi,
Se innostutti, käski: ponnista
Ties itse auki!

Mua muistikaavoilla et kiusaellut,
Vaan tunnon työlle laskit painoa.
On monta tietä Roomaan johdatellut,
Vaikk' onkin Rooma maassa ainoa.
Niin varmaan luotit.

Totuuden voimaan uskoit jokaisessa,
Kun tahdon löysit vilpittömän vaan;
Et kiinni kimpuroinut kirjaimessa,
Vaan hengen päästit luomaan muotojaan.
Näin neuvos tuntui:

El' usko sokeasti: kaikk' on hyvä.
Kun jyvän löydät, sitä punnitse,
Se onko terve vaiko torajyvä,
Se itse tutki, hyvä nielase,
Vaan hylkää kehno.

Niin miehen luonne arvokas sun täytti,
Juur itse miehen eikä matkijan;
Mit' itse tunsit, sitä toimes näytti,
Et orjaellut mieltä maailman.
Mies meilt' on mennyt.

Vaikk' olit aina itsemiehesi,
Niin rakkaus sun muihin yhdisti.

VUOSI 1902.

SANATTOMASTI.

Ei ne kysyneet toisiltansa:
Rakastatkos? Rakastatkos?
Ensi silmäyksestä heti
Toinen toistansa luokseen veti.
Missä liikkuivat, siellä heillä
Linnut lauloivat kukkateillä.
Missä toisensa toinen näki,
Siellä kevät, siellä käki.

Ei ne kysyneet toisiltansa:
Naitkos minut? Saankos sinut?
Syli aukeni, toinen täytti,
Rakkauttansa työssä näytti.
Missä yhtyivät, siellä koti,
Toinen toisensa tähden soti.
Nainehiksi ne tiettiin mistä? —
Hedelmistä, hedelmistä.

19/2

AMERIKKAAN LÄHDÖSSÄ.

Maamies:

Minne nyt matka?

Matkustaja:

Amerikkaan.

Maamies:

Mitähän sieltäkin haeksimaan?

Matkustaja:

Vapautta ja turvaa lain,
Joita jo turhaan kotona hain.

Maamies:

Olisit taistellut puolesta sen,
Mikä on kalleus kaikkien.
Ilmaisiksi ei ykskään maa
Vapautt', oikeuksia saa.

Matkustaja:

Taistellut! Ahkera rauhan työ
Lännessä vastukset maahan lyö.
Meill' on satojen miljonain maa
Vastassa — ken sitä vastustaa!
Pienikö kansa? Yksinkö näin?
Tarvitaan nyrkit nyrkkiä päin.
Kultaa ja nyrkkiä kokoamaan
Läntehen lähden, Amerikkaan.

Maamies:

Tääll' ovat sotilasmiljonat, vaan
Amerikka sortaa dollarillaan.
Uusikin päivä valkenee:
Ihmisyys kansoja tuomitsee,
Heikko kuin vahva oikeutta saa,
Vapauden viljoja kasvaa maa.
Ehjä kun kansalliskontumme on,
On koko kansakin voittamaton.

Itsensä hylkijä hyljätty on,
Kansansa karkulas ansioton.
Maailman aaltohon uppoaa,
Missä on jälki? — Tunne ei maa.

Matkustaja:

Neuvoton nurkassa nuhjottaa
Silloin kun kahletta kantaa maa.
Minäpä maailman aallossa uin,
Voimia nostan, myrskynä puin.

Lähetän tuulia lännestä päin,
Maanikin kerran vapautan näin.
Noustahan täytyy, liikkua töin
Puuhata ulkona päivin ja öin.

*

Maamies jäi kotirannoilleen.
Toinen laivalla kaukaiseen
Läntehen lähti. Puoleltaan
Heillä on kansansa murheenaan.

17/10

KESKUS.

Kapinoihan jokainen
Keväimessä nuoruuden;
Vaan ken hylkää kokonaan
Keskustansa — sammuuhan
Semmoinen!

Koti, perhe lähtöpää,
Joka voimat synnyttää;
Voimasi kun raukeaa,
Koti taas ne uudistaa;
Muista tää!

Tunne luonto-emomme,
Siin' on yhteiskotimme!
Jos sun keinomaailma
Pirstoaa, taas palaja
Luonnolle!

Hedelmätä kantaen
Puu on keskus oksien.
Meidän keskus kansamme,
Sille työmme kannamme
Jokainen.

Taivaan tähdet keskustaa
Muistavat; niin myöskin maa
Kiertää ympär' auringon.
Meidän keskus maamme on,
Isänmaa.

Kaiken keskus, mik' on se? —
Jumalaks sen sanomme.
Siit' on alku, siihen päin
Joukottain ja yksittäin
Tähtäämme.

Valaisetko maailmaa? —
Siitä kiitä keskustaa!
Hiiltä, voimaa, liekkiä
Saitko? — niinpä lämmitä!
Se velvoittaa.

NUORTEN LIITTO.

Nuori voima, vartioitu, ahdistettu, teljetty,
On kuin vankka virta, sulkuin, patoin kautta kytketty:
Sulut särkee, puomit puhkoo, valloillensa vaapsahtaa,
Rannat rikkoo, partaat purkaa, auki tiensä ampuaa.

Pönkitä tai kaada vanhaa, tuntos suunnatkoon sun työs,
Mutta muista, uuden polven uutta luotava on myös,
Uutta, jonka arvo vaatii tunnustuksen, huomion,
Uutta, joka kerran kestää jälkipolven tuomion.

Nouse, nuoren kansan päivä, silmin kostein, kirkkahin,
Sydämen ja tiedon silmin, mielin rohkein, valvovin.
Valvo hengen oikeutta, vapautta Suomenmaan,
Myrsky tulkoon, elköön meille epätoivo milloinkaan!

VANHA VAMMA.

Minua uskot sairahaksi?
Sairas olen tosiaan.
Iäkseni jäänkin sairahaksi,
Joll'et joudu avukseni vaan:
Sydämeeni veristävän nuolen
Neljä vuotta sitten linkosit,
Luulit ehkä, että siitä kuolen —
Kuolisin, jos sinä kuolisit.

NUOLIEN LIESI.

Hän, jonka ei jalka voi ylttyä maahan,
Hän ilmojen linnoista laulaa,
Tai korkeill' oksilla istuen kaukaa
Hän maalaa kultansa kaulaa.

Mut, jonka on elämä tempaissut maahan,
Sen töihin ja murhetten luolaan,
Hän rintansa ahjossa laulunsa paahtaa
Ja kastaa ne elämän suolaan.

Hän laulunsa nuolet sinnepäin tähtää,
Miss' ihmisen on vihamiesi.
Hän itse on sotamies ihmisyyden,
Hänen rintansa nuolien liesi.

27/12

VUOSI 1903.

HULLUUDEN KAAOS.

Sairauden lähde on raakuus;
terveyden ihanteellisuus.

Onkohan maailmassa
muita kuin hulluja?
Toki eri hulluutta hoippuu
kullakin portaalla.

Himokin, kiihko ja raivo
sairast' on hulluutta;
Kaikki mikä rantansa rikkoo,
purkaen kaaosta.

Juonien koukut ja konnuus,
viekkaus, kavallus —
Eläimen viisaus niiss' on,
ihmisen hullaannus.

Verenjano, ahneus vallan,
sorranta heikomman —
Sitähän laatua sairas
villi on Afrikan.

Hulluinhuoneessa valvoo
eläimen kiihkot vaan,
Jollei jo voimien lähde
ehtynyt juostessaan.

Raakuus, hulluuden kaaos,
vielä on valloillaan;
Viljelty mieli, oi milloin
tahtona ohjaat maan?

Pahuuden paisumus silloin
tulvana juoksis pois,
Kuka vain mielensairaat
terveiksi tehdä vois.

4/1

MIELEN MATO.

Oli ystävä mulla terve,
Oli muinen hän mielevä;
Kuin hyvän vuoden sato,
Niin auli, lempeä.

Nyt raukka on mielisairas,
Eksynyt suunniltaan,
Ja ymmärryksen kato
Vei sydämenkin maan.

Nyt ylpeä hän on, karsas,
Kateinen kaikillen;
Pää harva heinälato
Ja sydän hallainen.

Olen verrannut häntä muihin,
Viisaihin muodoltaan,
Niin sama mielen mato
On heilläkin vaivanaan.

8/1

PERHOSEN SATU.

Pieni perho, lippiäinen
Kaiken talvea nukkui,
Maailmast' ei välittännä,
Se jos kesti tai hukkui.

Toki kevät perhosenkin
Nosti, nukkuvan pienen,
Riemun tunnossa se virkkoi:
Missä kummassa lienen!

Päivä ikkunasta paistoi,
Ulos perhonen tahtoi.
Vasten ruutua se lensi —
Minkä sille se mahtoi?

Seinät vahvat vartioivat,
Niit' ei särkeä voinut;
Yöt ja päivät kaipausta
Perho parka on soinut.

Kerran iltasella lamppu
Tuvan pöydälle tuotiin,
Vapautta ylisteltiin,
Valonmaljoja juotiin.

Perho innostuikin siitä,
Ja sen hurmaus voitti!
Valon lampussa hän löysi,
Siihen rynnätä koitti.

Perho lampun luona liiti,
Sepä vast' oli mieleen!
Mutta kiihkossa hän kiiti
Aivan liekkien kieleen.

Raukan siivet korventuivat,
Paloi pienosen rinta.
Kallis onkin maailmassa
Valon voittojen hinta.

Pain. tammikuussa.

ULLA RIEPU.

Ei saarnan loimia, kuteita
Ulla parka kuullut kirkossa;
Vaan kuulipa hän säveleitä
Ja näki ympärillään meitä.

Hän yhtyi veisumme hyrinään,
Vaikk'ei hän värsystä tiennytkään —
Hänt' ääni vei ja tunne johti,
Yks kaikki sitten mitä kohti.

Kun missä näki hän kyyneltä,
Alkoi hänkin raukka tyrskiä.
Niin taudin laajemmas hän johti,
Ei tiennyt miksi, mitä kohti.

Kun tultiin kirkosta maailmaan,
Ulla nouti joka tunnettaan:
Sen armaan, jota tänään kätti,
Hän vaihtoi huomenna ja jätti.

16/1

TUNNELMAN VALTA.

Juveliseppiä maailmassa
Nuor' Ulla eniten rakastaa,
Ja kellä suuri on kultakassa,
Hän sille kaikkensa lahjoittaa.

Niin Ulla Riepu, kun ikkunassa
Hän näki kiiltävän koristeen,
Hän syttyi, leimusi valkeassa,
Möi itsensä, osti sen omakseen.

21/1

EI RAUHAA SAA.

Kuukauden paikassa Ulla vain
On tyyni ja työssä viihtyy.
Sitten ei ryhtiä, rauhaa saa,
Vaan kiehuu, kuohuu ja kiihtyy.

Työ orjuutt' on, koti orjala
Ja ihmiset ilkimykset;
Muu maailma kullan kultala,
Jossa hellut ja helkytykset.

Maat liian tuttuja täällä on
Ja ilma on aina paha;
Ei muuta tääll' ole kelpaavaa
Kuin raha ja raha ja raha.

Vaan rahasta — kaikista vaaditaan
Tääll' aina työtä ja työtä;
Ei huviakaan edes ilman saa,
Ei särvintä leivän myötä.

Niin pääsikin Ulla Riepu pois —
Kuukauden paikassa viihtyy.
Sitten ei ryhtiä, rauhaa saa,
Vaan kiehuu, kuohuu ja kiihtyy.

$^{2}/_{2}$

KAUHUTAUTI.

Koirat raivohon sairastuivat —
Sep' oli kamalata!
Purivat eläintä, ihmistä monta,
Ainakin liki sata.

Mutta kun ihmiset raivostuivat —
Houraantuivat mieleltään —
Purivat, tappoivat tuhansia
Ihmisiä, veljiään,

Myrkyttivät jopa miljoonia
Niinkuin ei peto tee yksikään.
Raukat ne potevat onnettomasti,
Tuskia kärsien kuoloon asti.

Milloin, oi parantuu tää raivo?
Missä on Pasteurin lääkekaivo?

31/1

TARTTUVAN TAUDIN AJALLA.

Elegia.

Pakotusvoima julma
ja mielivaltainen
Maailman kulkuun tarttuu toisinaan.
Raihnaisen maankin rinnan
se kourii kuumeesen
Ajaen vuoret tulta suitsemaan.

Kansatkin kuumesairaat
saa houretuskia,
Tarttuva kauhumyrkky valtaa saa.
Rakkaus raivoon vaihtuu
ja rauhan aatrasta
Ärtyinen käärmekalpa puhkeaa.

Kansasta kansaan kulkee
sen taudin myrkytys,
Hallana hiipivät sen askeleet.
Kauhistus sille kaunis
on maa, sen järjestys,
Riemuna heikon tuskat, kyyneleet.

Luonnonkin lait se hylkää,
lait järki ihmisten,
Hulluuden lait sit' yksin hurmaa vaan.
Vieras on sille toivo
jalojen sydänten —
Himoko voisi kuulla tuntoaan!

Missä, oi, luonnon herra,
on luontos viljelys?
Odotustuskiin kuolee oikeus.
Jumala, missä liikkuu
sun tahtos hengitys?
Haudasta milloin nouset, rakkaus?

Taivaasen täält' et jouda
maan päältä astumaan.
Etnojen rinnat laita leppymään.
Sankarit kansoista tee
suokylmää perkaamaan —
Mielemme puhdista tok' ensistään!

³¹/₁

VIEL' ONKO KEN JÄRJESSÄÄN?

Kun juhannus lunta tuopi
Ja halloja heinäkuu
Ja tammikuu vettä vihmoo —
Jo luontokin hullaantuu.

Kun lapsina vanhoiks tullaan,
Että sydämen voittaa pää,
Mut vanhus on hurjan teillä —
Siin' onkohan mielevää?

Kun kiroaa äiti lastaan
Ja lapsi lyö äitiään
Ja es'valta kansaa puijaa —
Ken silloin on järjessään?

Jos eksyykin luonnonvoima,
Se sokko ja tunnoton,
Vaan missä on ihmisen järki,
Hyvä tahtokin — missä on?

8/2

OUTO.

Tuli matkustaja kerran kaupunkiin,
Uus, outo — siksi sille juhlittiin.
Hän kuunteli muita lailla oppilaan,
Mut ilmi toi tuskin mitään omiaan.

Hän miellytti — se vasta kunnon mies!
Ja oudosta vain hyvää kaikki ties.
Hän kunniapöytiin vietiin vierahaks
Ja viisaat etsivät häntä tuttavaks.

Toki matkustajan poltti aivoja
Ja aatos kuuma kyti rinnassa: —
Hän, hillitön, päästi irti totuuden!
Se lensikin läpi ihmissydänten!

Siit' asti vierasta ei suosittu.
Hän kaupungist' on ulos laahattu.
Ei anneta yötä — joskus torppihin
On rohkea sentään päässyt yöksikin.

Ja totuuden ken pääsi paikallen? —
Se juoru ilkeä on, valheinen.
Se kyyn on kylväjä; häijy häväistys
Sen jälkiä juokselee kuin ilkimys.

11/2

PIENI.

„Olen pieni, oi, liian pieni!
Ketä puoltaa voisin tai vastustaa?
Ovat pieniä polkuja tieni! —"
Viheliäinen raukka näin ruikuttaa.

Olet pieni, halpa ja pieni,
Et uskoa Daavidin tunnekaan;
Sinä vaivainen tattisieni,
Joka maailman jalkoihin tallataan.

Olet pienisieluinen raiska,
Suurt' itseäs, kansaasi, hyljeksit,
Oman onnesi onkija laiska,
Joka maasi mainetta syljeksit.

Sin' et näe kuin itses aina,
Omat hetkiset toivos ja nautintos;
Sua maasi murheet ei paina —
Siin' on sun pienuutes, turmios.

Mene, kurja! — Meillä on muuri:
On turvamme kansain oikeus.
Kun Jumala on pienissä suuri,
On hänestä meidänkin rohkeus.

17/2

ERÄISSÄ HOPEAHÄISSÄ.

Hopea — mikä on hopea?
Loisto kylmä ja kopea.
Lumen kiilto ja kimallus
Talviauringon valossa.
Vasta, kun kevät sulatti
Lumen maasta, jään vesistä,
Vuoti siunaus suvelle.

Kuuvaloa kalpeata
On hopean kylmä hohto.
Vasta, kun syleili kaksi
Kaihomieltä kuuvalossa,
Kuiskaten kodin suloa: —
Kuu kumotti aurinkona,
Muuttui kullaksi hopea.

Mitä on hiuksien hopea,
Vaikka vanhalla iällä? —
Pelkkä kuiva kuusen naava
Talvikuutamon valossa.
Vasta taistelun, tekojen
Kunniallisten kulusta
Hapset hohti kunniata,
Pääkin arvossa yleni.

Onni kahden kaihomielen,
Jotka kerran kuutamossa
Sormet sormihin limitti!
Osasitte oivalsitte
Rakkautenne tulessa
Tehdä kullaksi hopean.

Mikä on kulta? — Ruokamulta,
Johon rakkaus ripotti
Aattehensa armahimmat,
Että vilja versostuisi
Kansan kasvavan varaksi.

Kansa — siinä on sukunne,
Siinä lapset, laaja perhe!
Sitä kannattaa syleillä,
Sille uhrata elämä,
Siinä uudesti eläen.

24/2

TH. REININ

erotessa yliopiston sijaiskanslerin virasta.

Hän tammi muodoltaan on vakava
Ja yhtä vankka oikeudessa.
Ei suutaan soita, vaan kun lausahtaa,
Niin kultaa lausuu paljon painavaa.
Kun Miestä aattelen, niin innostun
Ja kyyneleihin asti liikutun!
On onnellinen kansa, joka ties,
Ett' oma poika sill' on moinen mies;
Viel' onnellisempi, jos seuraamaan
Se valmis on tät' uskollisintaan.

Mit' olet meille, mitä tuleville,
Ei kerrota nyt näille kuuleville.
Se siemen, jota kylvit, viljoina
Se nousee nousevissa polvissa.
Ja taas, kun tässä maassa harhaus

On selvinnyt, kun voittaa oikeus,
Niin tahtos voittaa, nimes uudestaan,
Kuin johtotähti, käypi paistamaan,
Ja Suomen kansan kunniasta se
Ei sammu yössäkään, ei himmene.

4/4

KESÄ ILMESTYY.

On aamu rauhaa hiljaista,
Mut ilma vallan valkea:
Lumi astuu maahan taivaasta
Kuin impi villaverho.
S'on kevät talvivaipassa,
Sen läikkyy lämmin rinnasta
Ja tuulelma sen huulilta
Juo mettä niinkuin perho. —
  Immyt valkeavaippainen
  Hiipii lehtohon rannallen.

*

Ei lunta — vettä vihmoo nyt
Ja ilman immet villityt
Ne metsää haltioivat.
Viu vau, viu vau! —
Ja halki taivaan, halki maan
Nuor henki huokuu voimiaan,
Sen luomislaulut soivat.
Viu, vau, viu vau!

Nuor aalto rantaa rakastaa
Ja roudan rinta halkeaa,
Maan voima uhkuaapi,
Touhinalla kiihkosalla.
Näin luonto syntyy uudestaan,
Käy helmimään ja kukkimaan,
Suur usko silmät saapi,
Toivoellen, ennustellen.

*

On hiljaista, taas hiljaista,
Ei lunta näy nyt oksilla,
Vaan taivaan helmihohtoa
Ja kaikuu linnun soitto.
Jo kevät talvivaipastaan
On paljastunut vellomaan. —
Kas kirkkaassa veen kalvossa
Jo päilyy päivän voitto!
Immyt vihreävaippainen
Nousee kylvystä aaltojen.

16/4

ENEMPI TILAA.

Te hourujen huoneita laittakaa
Ja vankilat vahvanmoiset!
Jo joukkoja jyskii portilla
Ja matkalla riehuu toiset.

Kun irti on valtio saumoistaan,
Lainvanteita päämies katkoo,

Niin kansakin hulluna, raivossaan
Jalot, oikeat ohjeet ratkoo.

Siis rohtoa kansalle keitellään,
Unirohto — sitten rauta:
Jos viina ei tuutisi viihtymään,
Niin eiköhän kahleet auta!

He juovat ja naivatkin lohdukseen —
Mitä muut' olis harrastusta! —
Mut onnetta riutuvat matkalleen
Ja sammuvat — yö on musta.

Tää vaivaiskoppihin korjataan,
Tuo puetaan valtion rautaan,
Nuo hourujen huoneessa ruokitaan,
Muut kirkkomme siunaa hautaan.

Vaan valtioviisaus nostaa pään,
Ylös kiiveten korkealle,
Ja sieltä se näyttää nyrkkiään
Tuolle joukolle kirkuvalle.

22/4

KANSALAISMARSSI.

Väkivalta pois maasta ja turma!
Alas veljien vaino ja surma!
Pois miekkavalta, sana soimaan!
Valo, oikeus, vapaus voimaan!
Pois ilkeä sorto ja itsekkyys,

Ruma, kunniaton, loka, kuona se on,
Jota hävetä saa
Koko kansa ja maa.
Suur ihmisyys, suur ihmisyys,
Kas siinä kansojen kestävyys!

Alas ryömijä, kerjäläishoukko!
Ylös työmiehet, kunnian joukko!
Pajat aukaiskaamme, paljat soimaan!
Kansan arvo ja ansio voimaan!
Pois tyhmyys, kunnoton typeryys!
Käsi taitamaton
Pula ainainen on,
Siitä kärsiä saa
Koko kansa ja maa.
Suur ihmisyys, suur ihmisyys
Kas siinä kansojen kestävyys.

Vihamiehemme, luottaen rautaan,
Pani oikeuskirjamme hautaan.
Meiss' eläköön, — oi Jumal' auta! —
Laki voimallisempi kuin rauta!
Tulihehkuinen, työjalo henkevyys!
Käy soihdulla ties,
Tee työsi kuin mies,
On väistyvä yö
Ja voittava työ.
Suur ihmisyys, suur ihmisyys,
Kas siinä kansojen kestävyys.

Ole suomalais-ihminen aina,
Oma leimasi töihisi paina,

Jalo, puhdas, kirkas — sehän voittaa,
Kevät luontomme toivoa soittaa.
Vala uusihin muotoihin entisyys!
Sinä päivin ja öin
Lain johtoisin töin
Ies päältäsi luo,
Uus aika taas tuo!
Suur ihmisyys, suur ihmisyys,
Kas siinä kansojen kestävyys.

Alas rosvojen urkkijavalta!
Ylös nousemme sorronkin alta.
Meit' uhkaa vaino! — omatunto!
Kun valvonet, kestäähän kunto.
Tuhat tuskaakin ennenkuin kelmiys.
Mikä kehnoa on,
Pois lohjetkohon.
Mikä tervettä jää,
Sen pystyssä pää.
Suur ihmisyys, suur ihmisyys,
Kas siinä kansojen kestävyys.

Mekö loisimme valtion karjan,
Mekö teuras-valmihin sarjan?
Me työmieskansa! Työmme juuri
Maan onnen on ponsi ja muuri.
Pois rauhamme sorto ja lemmettyys!
Miss' oikeus on
Pyhä, lahjomaton,
Se Suomen on maa,
Se työn kotimaa:
Siell' ihmisyys, suur ihmisyys
On kansan voima ja kestävyys.

28/4

VAPAUDESTA.

Amerikan Suomi-opiston kesäjuhlaan 1903.

Vaikk' olisit vapaa kuin taivaan lintu,
Kuin indiaanikin metsissään,
Mut tiedotonna jos tietäs kuljet,
Niin eksyt, harhailet yhtenään.

Vaikk' olisit vapaa kuin pohjatuuli,
Kuin halla hävitysretkillään,
Mut hyvää tahtoa vailla vaellat —
Et parempi rosvoa ensinkään.

Vaikk' olisit vapaa kuin pimeys maassa,
Jot' yö ja jäätikkö valloittaa,
Niin vailla lämmintä, valkeutta,
Elämäsi vaan olis kuolemaa.

Ja vapautesi vaikk' olis suuri
Kuin meren oikkusten aaltojen,
Niin elämän aatetta suurta vailla
Sin' olisit mieletön lastunen.

Mut vaikka raskaissa kahleiss' oisit,
Kun totuuden tiedät ja oikein teet,
Niin lohdutusta ja voimaa tunnet,
Vaikk' uhkaa aallot ja pauanteet!

Oi vapaus kaunis ja vapaus suuri!
Sun hyvä tahto vain ansaitsee;
Sun ansaitseepi, ken oikeudesta
Ja ihmisarvosta taistelee.

31/5

ONNETON HEIKKOUS.

Olit rauha lempeä luonnoltasi,
Kuin Vuoksen niskakin uomassaan,
Mutt' edistykselle taistovalmis,
Kuin koski kuohuva matkallaan.

Kuin pilvi, täynnänsä salamoita,
On tyyni, kunnes se laukeaa,
Niin vapausrientoinen, myrskyrinta
Sin' olit, halveksit kuolemaa.

Sun toimentult' oli rinnassasi
Ja voimauksien valkeaa,
Vaan miksi käänsit sen vastahasi,
Oi miks'et etsinyt sortajaa!

Ei, — hätälaukaus sulta pääsi,
Kuin etuvartijan varoitus:
Sun uskos kansasi kuntoon horjui,
Kuin Caton — — onneton heikkous!

11/6

VALKORUUSU.

Ruusu valkea, puhdas ruusu,
Kosken pienen partahalla,
Kevään varhaisen vieno kukka,
Sinua muistelen maailmalla.

Ihmisrinnalle mik' on kallis,
Kaiken parhaani sulle soisin.
Mut on kallihin puhdas ruusu —
Mitä sulle siis antaa voisin?

21/6

KAARLO BERGBOM 60-VUOTIAANA.

Prologi juhlanäytännössä 2 p. lokakuuta.

Suomi havahti; ja nuorukainen
Unenhärmän silmästänsä hieroi.
Päänsä nosti, katse kauas lensi,
Kevätkirkkaudessa kiiri silmä,
Sydän syvän hurmauksen tunsi,
Elämä tempasi kuin tenhovirta,
Luonto hurmasi kuin luomiskuume,
Toimipyörre, huima touhukoski
Valtasi valitun nuorukaisen.
Ihmetyksin itsensä hän tunsi
Ajan aallokossa telmehtivän,
Sydämessä suuret intokiihkot,
Levottomat luomisliekit päässä,
Taikasauvana kädessä taide,
Kun etehen kansansa hän astui. —
Suomen kansa odotti kuin lapsi
Ensi joulua tai juhannusta.

Elämä on laaja, luonto suuri,
Meri rannaton on kaikkisuus.
Mutta urhopa elämän mertä
Tunsi leikeltyinä leikkaleiksi,
Tunsi toimitaiteen siivekkään.

Taide, innostuksen taikalintu,
Kehyksihin kutsui maailmoita,
Elämän kirjokangasta avasi,
Osatöihin otti luonnonpiirit,
Kutsui kuin elämän päämies itse
Elämäst' esille annoksia,

Pienoispiirihin lumosi suurta,
Ehjän, täyden toimimaailman,
Jossa itseänsä ihmisluokat
Kaikki peittymättä peilasteli.

Silloin hurmattuna huusi kansa,
Niinkuin huutaa joukko, joka linnan
Valtavuorelta on valloittanut —
Suomen kansan vastaisuuden turva,
Suomenkielen linna valloitettiin.
Kansain helmivirta väylän löysi
Suomen kansan hengen sisäjärveen.
Taidekin löys' itsellensä kansan.

Missä urho? Tuokaa kansan nähdä,
Kuka voittaja on valtavuoren! —
Tunnetaanhan ukko kuuruniska,
Sielusilmäinen ja hehkuposki,
Kerä liikkuva ja liekkiväinen,
Näkymätön, joka kaikki näyttää. —

Hän se kaiken nuoruutensa palon
Suunnannut on Suomen näyttämölle.
Miehen tahdon, kunnon, tiedonvalon
Uhrannut on Suomen näyttämölle.
Kiskonut on tälle ainoalleen
Roponsa, rauhansa ja sydämensä.
Miksi? — Että nostais elämätä,
Suomen kansan henkielämätä,
Itseluovaks', elinvoimaiseksi,
Uutta uhkuvaksi kasvannaksi,
Kotiorsien kukittajaksi,
Helmenhohtajaksi maailmalle!

Siksi sauvaansa on heilutellut,
Kutsunut on Suomen kunnioita,
Sananmiestä, laulunsankaria,
Valon kankahalle kiehtojoita,
Talttamiehiä ja takojoita,
Soiton suorijoita, tanssijoita —
Ennen muita toimitaiteen henget,
Tenhomiehet, tenhottaret naiset,
Kaikki kansa, leirit laajimmatkin,
Kaarlo Bergbomin tulesta syttyi
Yhteistyöhön, temppelin tekohon,
Jonka huippu hiipoo korkeutta:
Suomen kansan kuolemattomuutta.

EKSYTTÄJILLE.

Ennen meillä miehet tohti
Käydä vihollista kohti;
Avomielin, avosuulla
Antoivat sen totta kuulla.

Tuli vastaan mitä mahtoi,
Miehestä mies käydä tahtoi.
Harva suoraa miestä moitti,
Joka oikeutta soitti.

Jos ken moitti — mies sen kuuli.
„Syytön moite“ — sen vei tuuli.
Mutta miehen arvo, mahti
Oli oikeuden vahti. —

Nyt on jäniksiä miehet,
Niinkuin kääpiöt, niin pienet:
Nääkin taitaa käyttää kieltä,
Mutta halpaa orjamieltä.

Nuoleksivat kielellänsä
Jalkaa herran, käskijänsä,
Potkijansa, polkijansa. —
Sellainen nyt altis kansa!

Sala-ampujoit' on toiset,
Veljenmyöjät, kurjat loiset.
Joku mustetolpon takaa
Tähtää veljeään ja — makaa.

Siinä meidän sankarsarja,
Sortajalle altis karja.
Maailma, oi nähkös näitä
Synkän vallan syöttiläitä!

Totuus, oikeus heill' on suussa
Kukkuessa leipäpuussa: —
Totuuden he vatsaan syövät,
Vääryydelle työnsä myövät.

Eksyttäjät, tehkää luku!
Huutaa kerran uusi suku.
Täynnä tuskaa, häpeätä
Muistelee se aikaa tätä.

Ja jos kansa hukkuu teihin,
Eksyy teidän askeleihin,
Kiroaa se kiukussansa
Perintöään, kahlettansa.

Uusi polvi, anteeks anna,
Kehnot kilvet hautaan kanna!
Olkoon oman rintas usko
Sulle toivon aamurusko!

$^{29}/_{10}$

MINNE?

Väki rauhaton kodin jättää.
Äiti *vanhus on ihmeissään.*
Ja hän nurkassa nuorimmaltaan
Käypi uusia tietämään.

— Kysy, poikani, veljeltäsi,
Mille maille hän matkustaa?
— Amerikkahan kullat kutsui,
Siell' on dollarin kotimaa.

— Kysy nuorelta siskoltasi,
Miksi vaatteensa kokoaa?
— Ruotsin rikkahat häntä hempii,
Tanska pestiä tarjoaa.

— Kenen seuroja serkkus etsii,
Ne kun jättivät kotimaan?
— Ehkä Islanti — kaikki rannat
Meille laskevat verkkojaan.

— Mille ilmoille itse eksyt,
Minne poikani vietellään?
— Siperiassa on vielä väljää,
Minä vierinen Venäjään.

— Kotimaatasi kuka kyntää?
— Mielivalta sen viljelee.
— Kuka vanhempas täällä vaalii?
— Hauta heikkoja korjannee.

— Jätät maasiko vierahalle?
Kansas tuulihin kylvetään!
Sitte kehdosta orja nousee
Isäin peltoja kyntämään.

— Orja nouseeko! — Sit' en sallis! —
Siunaa, äitini, lapsias,
Että maamme ois meille kallis,
Kansa vapaa ja kunnokas!

4-5/11

LUOJAN LINNULLE.

Miks' ei rintani anna rauhaa?
Polttaa päivin ja polttaa öin.
Luojan lintu, oi, missä lennät?
Riennä luokseni hyvin töin!

Sydän riistä mun rinnastani,
Että hetkenkin hoivaa saan;
Luojan lääkitä vie se sinne,
Miss' ei haavoita kiihkot maan!

Luojan kämmenen päälle laske
Sydän parkani uutumaan,
Luojan puhtaaksi puserrella —
Sitten mulle tuo uudestaan.

Minä vuoksena voimallisna
Sitten kansani kirkastan,
Suomen Indus- ja Oxusvirrat
Johdan korpihin maailman.

Luojan lintu, oi, missä viivyt?
Sydän kärsivä kanna pois,
Että voimien lähtehestä
Ikiterveyden se jois!

15/11

ODOTTAESSA.

Suur kaikkisuus!
Sun käskyäs noutaa vanhus kuu,
Kun väistyy se pois tai palautuu,
Sua palvellessaan.
Sua auringon tahto tottelee,
Kun pimenee se tai valkenee,
Sua seuratessaan.

Suur kaikkisuus!
Sinä tähtiä käsket leiristään
Ja ne lähtevät noutain mielellään
Sun ymmärrystäs.
Kun soihtuja ihmismaailmaan
Sinä syttelet, käyvät ne matkoillaan
Sun järjestystäs.

Suur kaikkisuus!
Sua elämä tottelee ja työ.
Sun tahdissasi ajan suonet lyö
Ja aalto hakkaa.

Sun tahdostasi lumi valtaa maan;
Kun lämmintä lainaat uudestaan,
Niin talvi lakkaa.

Suur kaikkisuus!
Nyt pimeätä on ja odotetaan;
Tuo valkeusmiehesi päälle maan,
Sen auringoksi!
Moni sydän on synkkä ja eksynyt,
Tuo kynttiläkruunusi edes nyt
Yövartioksi!

Suur kaikkisuus!
Sinä ihmisen kunkin aikanaan
Myös heität rannalle oudon maan, —
Hän sammuu täällä.
Sinä kansamme joulupuuksi tee,
Jok' itse on kirkas ja valaisee
Myös muut maan päällä!

Suur kaikkisuus!
Me odotamme sulta suurempaa,
Joka maamme ja kansan kirkastaa
Ja liekkiin luopi.
Se suur on takana talven, yön
Ja takana raskaan päivätyön —
Suur voiton tuopi.

Suur valon vallan kaikkisuus,
Luo meille uhrisydän uus! —
Se voiman suopi.

11/12

MYRSKY HULLUJEN HUONEESSA.

Eilen ilma viihtyi rauhassa,
Vähentyi holhoushuolet.
Monta viisasta sanaa lausuivat
Hullut ja mielipuolet.
Toivottiin parempaa.

Mutta yölläpä jo vaihtui sää —
Myrsky lentäen pauhaa
Eikä hullujen huonekunnassa
Tunneta viisaan rauhaa,
Levoton pelko vaan!

Tuonpa aivot myrsky herpaisee:
Hän on neuvoton, myöntää,
Kuinka holhoja tehdä tahtookin;
Aivotyön itse hän työntää
Luotansa, loikoen.

Tuon taas aivot myrsky kiihottaa! —
Hurja hän riehuu ja liehuu,
Itse yltyen, muihin hyökäten,
Tuskissa kuumeen kiehuu,
Myrskyten myrskyssä.

Suurin hulluus kohtaa holhojan:
Sairaita tyrmiin sulkee,
Jäänä kylmänä kuulee huutoja, —
Julminta tehdä julkee
Hullujen päämies tää.

Taivas pilvess', usva aivoissa,
Mielissä myrsky pauhaa.
Taivas, seesty jo, päivä paljastu,
Lahjoita, luonto, rauhaa
Hulluuden kurjuuteen!

Luonto sairastaa kuin ihmiset,
Luonnon taudit on meidän.
Missä tahtomme, mielentarmomme? —
Teidän on voitto, teidän
Vallassa myrskyt myös!

SUUTTUNUT.

Hän oli suuttunut, miel' oli paha,
Kielikin pureva kuin vesisaha,
Ketä tuli vastaan, leikkasi niitä,
Mut oli muutamat kovaa kuin piitä:
Purasivat vastaan, särkivät kielen,
Verille rikkoivat vihaisen mielen.

Miel'paha laajeni, taajeni, suurtui,
Pitkäksi aikaa joukkohon juurtui.
Suuttunut tuskansa tulvia suri:
Miks oli hillitön, ensiksi puri?
Elinilo karkasi — minne? ei tietty,
Vaikka jo kauan on neuvoja pietty.

HE JA ME.

Taas ratsuja villejä kengitetään
Sun nuoria viljojas polkemaan,
Ja vainonvoimia yllytetään
Sun kirkkosi, koulusi kaadantaan.
Sinä lempeä, lauhkea suomalainen
Vain kynnät ja kylvät ja kirkkoa käyt,
Kuin ystävä sortajallesi näyt,
Kuin laps' olet luottava, uskovainen.

Sun yhteis-onnesi pohjalta jo
Pois paasia, parsia riistellään,
Lain turva, sun kattosi mainio,
Se kelvottomaksi nyt kiistetään.
Sinä lempeä, laupias suomalainen
Näet untasi, nukkuen rauhassa yöt
Ja tyynesti toimitat päiväsi työt,
Olet ihmisten oikeutt' uskovainen.

Sun kielesi, joka sun sieluas soi
Ja jok' on sun elämäs hengitys,
Sen vieras suustasi kiskoa voi —
Sitä räiskyy ratsujen kengitys!
Sinä huoleton, rauhainen suomalainen
Vain nauttien lauloit, leikit ja joit
Ja huomispäivälle velkoja toit,
Kuin lammaslaum' olit hajanainen.

Kun luonasi Kaakkolan kartanomies
Käy perintö-onneas arpomaan,
Sinä neuloista kiistelet, veljesi ies
Ja oikeus — niitä et huomaakaan.

Sinä lohdutat itseäs Euroopalla,
Mut rakkaus sulla on tunnetta vaan,
Teon mieheksi milloin kasvanetkaan,
Kun keskoista työmme on kaikkialla?

He meidän keskellä keksivät kyyn,
Sen auttavat uusia poikimaan;
Me toistamme syytämme, vaan oman syyn —
Sen milloin riennämme korjaamaan?
Meit' auta ei maailman valtain kunto,
Jos lahkot kansamme juuria syö:
Meit' auttaa veljekäs toimi ja työ,
Jalouhrinen, voimakas yhteistunto.

LASTU ULAPALLA.

Lastulla orava laskee
Salmen selkää.
Siipipurjein lintu liitää
Eikä pelkää.
Ihminenkö raukka rannalla
Kuihtuis' orjana?

Suuri lastu kaarilaita
Eikö kantais? —
Sen kun sukkulaksi laittais,
Siivet antais — — —
Eikö halki ulapan se veis,
Kun sit' ohjaeleis?

Kaksi nuorta lastun laittaa
Sukkulaksi;
Työntävät sen lainehille
Kulkijaksi;
Uskaltavat sillä avaraan,
Outoon maailmaan.

Kahta nuorta aalto kantaa,
Hyppii hyrsky,
Ei näy ystävää, ei rantaa,
Soittaa myrsky.
Venheväki käyttää voimiaan,
Mitä tulkoonkaan.

Tuntevat ne tuulta, tuskaa
Nuoret kaksi.
Venhe vuotaa, laidat ruskaa. —
Auttajaksi
Rakkaus on mahti tenhokas,
Käytä voimias!

Lastulla orava laskee
Salmen selkää.
Siipipurjein lintu liitää
Eikä pelkää.
Ihminenkö raukka rannalla
Kuihtuis' orjana?

RASKAS SYKSY.

Syysmyrsky löi lehdet puista
Ja kukkaset maahan kaas;
Vei elämält' ihanan kruunun —
Mutta palajaa kukka taas.

Yöhallat ja kaakon kylmät
Ne talvensi meidän maan,
Ja kotipihan pääskyset poistui —
Ne palajavat aikanaan.

Suur kurkien parvi kertyi
Yli kaupungin kirkumaan.
Ne pakenevat, neuvoen toistaan,
Vaan palajavat aikanaan.

Koko maatani myrsky riisti,
Vei viattomat lapsetkin,
Vei taimissa vastaisen viljan. —
Heissä toivoa rakastin.

Syys julmuri! Kansani lapset
Noin kylvätkö maailmaan?
Tai auringon kanssako kerran
Ne maahansa kutsutaan?

SVEITSIN RHEINILLÄ.

Sinä Rheinin rannan viinirinta impi,
Terve kuin äidiksi syntynyt;
Sinä toimentyttö, voimakas kuin Rheinvuo,
Vapaa kuin Rheinfall kahleeton.

Sinä tohdit nostaa pääsi korkealle,
Viehätyslaulujas kuunnellaan;
Europan kansoja sun vapautes hurmaa,
Sorretut onneas kaipaavat.
Kaipaavat kuin alppivuoren raikast' ilmaa,
Terveinä päitänsä nostaakseen:
Rinnalleni riennä, suori, tyttö, Suomeen
Vapauden lapsia synnyttämään!

NUORELLE VELJYELLE.

Oi, veli autuas nuor, joka varhain saavutit vaimon!
Elämän viisaus suur sun sydämessäsi lie.
Viisain päin moni poikana hassuelee alas hautaan,
Eik' ole päällä tän maan oppinut onneas sun.
Tien jalon viittoo hän, joka noutaa tuntonsa ääntä,
Jollei viitottu vaan ollut jo ennen sun ties.

KERRAN.

Jo kerran päätin, en vannonut:
Vast'edes lemmest' en laula;
Vaan sydän parka on järjellen
Ain' ollut ansa ja paula.

Jos sydän vait' olis tuskissaan,
Jos onnen ääneti kantais,
Ei kannel laulajan kajahtais,
Ei kielet sointuja antais.

Jos kerran rakkaus kuoltuaan
Ei haudastaan kohoaisi,
Sen kanssa kuolisi laulukin,
Ei kannelkaan kajahtaisi.

Vaan lemmen haudalla tuskat soi;
Kun lempi kuoleman voittaa,
Taas kannel riemua kaiuttaa
Ja onnen aurinko koittaa.

Niin kirkastettuna rakkaus
Myös laulajan ylentääpi
Ain' ylle taivahan yhdeksän —
Mut tuskin sinne hän jääpi. — — —

VIIPURIN KAUPUNGIN 500-VUOTISELLE MUISTOLLE.

Vihatkaat pahaa,
kiintykäät hyvään,
veljellinen rakkaus keskenänne olkoon
sydämellinen!

Ap. Paavali.

Minä kammon ristiä, kammon uskoa,
Jos kansalle se kasvaa orjuutta,
Tai miekkavallan se maahan tuo —
Se murhaajan oppi on.

Minä kammon kulttuurikaapun kantajaa,
Jos töissään vääryyttä hän harjoittaa
Ja sentään kunniast' ylväs on,
Kuin sokea silmistään.

En ylistä minä Torkkel Voittajaa,
En Ruotsin miekkavallan kunniaa,
Jos kyntömiehen lyö rautamies
Tai susi jos lampaan syö.

Vaan oikeusvallan tuojaa ylistän,
Lain turvaajalle virren viserrän,
Ja ihmisarvolle ken suojan soi —
Eläköön muistossa hän!

JAAKKO HÄKLIÄ MUISTELLEN.

† 28 p. toukok. 1902.

Sinut, ystävä, tapasin nuorena
Siell' ihanassa Karjalan maassa;
Olit vapauden ilmassa leijaillut
Kuin varsakin väljässä haassa.

Ilon nuorukaishengessä Suomea
Sinä näit kuin toivojen saarta;
Sinä uskalsit lähteä astumaan,
Vaikk' ylhäistä taivahan kaarta.

Ja nuorukaismieli, se lentävä,
Sun tiellesi kukkia kylvi;
Piti sydämesi herkkänä, lämminnä,
Kun myrskykin telmi ja mylvi.

Sinä herkkä kuin laps olit uskomaan
Mitä toivoit — kullaksi vuorta.
Jos uskosi pettikin toisinaan,
Et kadottanut intoas nuorta.

Sinä aatteita linkosit ilmoillen,
Niin ilotulin valkasit tiesi;
Moni aatekin sammahti kylmeten,
Ei sammunut sydämesi liesi.

Mitä kultia voittanut lienetkin,
On kuollutta kultien loiste,
Mut ilos oli elävä ja lämpöisin
Sun sydämesi päivänpaiste.

Kovin kaipaillaan, kovin tarvis on
Valon kirkasta heijastusta:
Suru maassa on haikea, neuvoton
Ja auringon silmä on musta.

KYYHKYN POJAT.

Kuusi suojas oksillansa
Kyyhkylinnun pesää,
Jossa emo poikiansa
Hoiti kaiken kesää,
Hoiti niinkuin äiti aivan,
Näki yöt ja päivät vaivan.

Kasvoi pojat, viel' ei lennä —
Kuherrusta kuultiin:
„Pakohon täst' ei nyt mennä“,
Pesässä niin luultiin,
Vaikka usein pesän luoksi
Kalle Villen kanssa juoksi.

„Häkkilinnut siivot noista
Kyyhkysistä saisi;
Oispa hauskaa kaikenmoista,
Kun nuo kasvattaisi.“
Vaan ei poikain päähän lennä,
Mit' ois häkkiin itse mennä.

Poiss' on emo. Pienet puusta
Häkkiin työnnetähän;
Nähdäkkään ei saa ne kuusta —
Kylään riennetähän.
Siellä kauhistuvat uutta —
Rautahäkin vankeutta.

Ville, Kalle ylpeästi
Voitto-riemuissansa
Äidilleen nyt kiireisesti
Näytti saalistansa:
„Onhan saalis kumma saatu,
Äiti, huomaappas sen laatu!“

Murehtui nyt äidin mieli,
Kasvot synkistyivät,
Nuhteihin sai hellä kieli,
Silmät kyyneltyivät:
„Vapahtakoon voima Herran
Teitä orjuudesta kerran!

Joutuin linnut paikkahansa
Viekää! Rukoilkaatte,
Että vapauden kansa
Aina olla saatte,
Eikä häkkilinnun lailla,
Orjat lain turvaa vailla.“

AAMUTOITOTUS.

Tutu tuu, jo päivä koittaa,
Tutu tuu, jo paimen soittaa
Laitumelle laumojaan:
Laajan laakson ruohomaan,
Virran vieremille
Miss' on paimenille
Kukkakumpu, marjamaa,
Missä lauma rauhan saa
Rehoittaa.
Ahdas laidun, lauma nälkäinen
Syy on paimenten. —
Tutu tuu, jo kellot kaikuu,
Tutu tuu, jo torvet raikuu:
Riemu aamun, rauha illallen.

PÄIVÄN LASKUSSA.

Metsäjärven rannalla
Istuin, surin, surin:
Miks on musta maailma,
Nurja, nurin kurin?

Päivä yöhön pakenee,
Väistyi immyt multa.
Kuka tyttö kestänee
Sydämeni tulta.
Yö jo läheneekin, yö,
Synkkä sydämeni lyö.

Mutta yöstä — kuulenko? —
Rastas, rastas soittaa!
Laulun voiman tunnen jo,
Siinä valkeus voittaa.
Minä jollen voittaiskaan,
Kunhan valkeus voittaa vaan.

Kirkas järvi, rannallas
Kyyneleenä päilyn;
Aurinko, tuo suudelmas!
Sulle, sulle säilyn! —

VUOSI 1904.

KEVÄTKIRJE KESÄPAIKALTA.

En näe minä täällä kaunista —
Vain karkean sammalmaan
Ja kanervan, vaan en kukkia
Ja missä lie linnutkaan.

On mustia kannot honkien,
Talon taatto möi puut ja joi.
Nyt auki on tie suvihalloillen
Ja tuimina tuulet soi.

Vaan nouseva metsä nuorta on
Ja tuoresta pihka sen;
Se hentona horjuu, toivohon
Toki latvansa tähdäten! —

Kalakaijakin huutaa järvellä,
Kun saalista sielt' ei nää.
Vaan kalamies kutsuu venheessä:
„Tule, täällä on kiiskin pää!"

On kiiskiä viel' ja krapuja.
Ja rannassa lapset ui.
Jos taatto vei taakse — nuoretpa
Taas eistymisviljaa pui. —

Jos pystyvät — jollei luontoa
Ne vainoa rosvoten; —
Kun voisivat muistaa huomista
Ja heissä ois ihminen!

NUORISON KEVÄTLAULU.

Kirjoitettu Nuorisoseuran juhlaa varten kesällä 1904.

Raikkaaseen ilmaan laske jo laivas!
Vapaus valloita väljä kuin taivas!
Avatkaa taivas, vapaiksi tuulet,
Vapaiksi ihmisen aatos ja huulet,
Vapaiksi kukka ja lintu ja keto,
Orjaksi hukka, se ahmiva peto!
Auringon ilmaa kaipaa maa,
Sulkuja, salpoja aukaiskaa!

Aukaiskaa joka lähde ja uoma,
Missä on ihmisen innostusjuoma!
Vapaiksi voimien vuoksia luokaa,
Hengelle kasvantaoikeus suokaa:
Oikeus hyljätä kuona ja saasta,
Oikeus kasvaa taivaaseen maasta,
Oikeus elämän kukkaseen,
Hedelmäaikaan, miehuuteen.

Suosumu, eksytys, painu jo yöhön!
Auringon kanssa me nousemme työhön.
Luontokin auringon silmissä helmii,
Elämä voimina toimii ja telmii.
Nuoriso, voimasi puhjeta anna,
Kansalles kauniita tähkiä kanna!
Henkemme, luomisen aurinko,
Vapaaseen työhösi nouse jo!

EVÄSTYS.

Jukka herra ja impi Aini,
Joko loppui nyt leikkipaini?
Tuliko vakava hetki,
Alkoi yhteinen retki?

Sydän sydäntä luokseen sulkee,
Retki kukkien läpi kulkee,
Tie vie miehelään saakka,
Kuorma on onnentaakka.

Särkemättä sit' onneanne
Hoitakaatte nyt toisianne,
Koti sammoksi luokaa,
Isänmaalle se suokaa!

Laajetkoon kotikummun tuomi,
Ett' ois kotinne koko Suomi!
Sille on onnikin vakaa,
Joka sen maallensa jakaa.

1/8

ERI AIKOJA.

SILLOIN.

Oli laulumme nuorta silloin,
Kuin huhtikuussa leivojen;
Kevät oli toukokuuta,
Oras maasta puski pursuten.
Sydän oli herkkä, hellä,
Sen tunne läikkyi lämpöinen.

Kyti Suomessa päiväntulta,
Se kukki, tuoksui liekissään;
Elämätä tuhatpäistä,
Se pyrki julki päilymään.
Maa, taivas — toisillensa
Ne löivät rauhankämmentään.

Eli vapaus meillä silloin,
Sen etuja valvoi valkeus,
Ja näiden kesken syttyi
Iloinen, luova rakkaus.
Sen aviokylvön anti
Oli Suomen onnen runsaus.

Niin toivojen vainioilla
Nuor' into aukoi nuppujaan.
Suokarpalonkin poski
Se syttyi elämän purppuraan.
Punaposket, herkkukosket —
Ne hallan unhottivat vaan.

———

SITTEN.

Ja sitten
Tuli halla, rutto, myrsky-yö,
Joka uskon, toivon maahan lyö
Ja rakkauden viljan syö,
Jopa itse ihmis-arvon myö. —

Se sitten,
Kuin mato viljapellossa
Ei säästä vuoden toivoa;
Kuin niityn vaaravalkea
Syö heinän, hiipii nurmessa. —

Ja sitten
Se puuhun, metsään leimahtaa
Ja hongat maahan ampuaa;
Maan mustentaa ja polttaa juuret,
Syö muistot, riistää toivot suuret. —

Ja sitten
Se kansan oikean ja suoran
Lyö päähän raksin, orjanuoran,
Sit' ohjaten kuin karjalaumaa
Vain syöttää puuta, heinä-aumaa. —

Oi, sitten
Ies painaa kansan niskan, pään:
Voit luottaa tuskin ystävään,
Kun kaikki pettää toisiansa
Ja itseäänkin pettää kansa.

Vaan sitten
Ei vainotuista, nääntyneistä

Edes pyydystäjä kostu meistä,
Kun kansa kurja, onneton
Vain katkeruuden saalis on. —

Oi, sitten
Meist' eläinkunta holhotaan:
„Syö, juo ja kuole!“ huudellaan.
Meit' outo käsi päähän nappaa
Ja ihmistahdon meistä tappaa.

Näin sitten
Se ihminen, se kuopataan,
Kuin henkipatto, multaan maan.
Ja juhtakansa jälkeen jää —
Se tottelee ja mökäjää.

JÄLLEEN.

Oi, uusi kevätpäivä meille koita,
Sun toivojasi jälleen maalle soita!
Elämä, itseäsi auta,
Luo auki hangen alta hauta,
Ja sinne survo ylväät
Orjuuden pylväät!

Sun voimiesi helmivirrat päästä,
Elämä, irroilleen taas yöstä, jäästä!
Taas kuohuttele voimakosket
Ja ruskottele kansan posket:
Niin tenhomiehet nosta,
Hallayöt kosta!

Niin aaltoaisi Suomen peltosarka —
Suur voima ei lie pienen vuoksi arka —
Ja kypsyis ihmisyyden laiho,
Se kaikkein kansain yhteiskaiho;
Ois taivas yks ja meri,
Laiva vain eri.

25/9

ESILAULU

Runokokoelmaan „Ilmojen lauluja“.

Mertä Ilmatar ui,
Vettä velloen;
Aalto venhettä pui,
Miestä uhmaten.
Mies käy purjetta hoitamaan
Ja laulaa vaan.

Maata Ilmatar lyö,
Metsä touhuaa.
Vaikk' on pirtissä yö,
Perhe unta ei saa:
Sydän äidin ja lasten, ne
Käy laululle.

Vertä Myrskytär käy,
Läpi valtimon.
Toivon silmä ei näy,
Kaikki mustaa on.
Sydän lauluhun puhkeaa
Ja lohdun saa.

Aatos tunnetta lyö,
Sana kaiuttaa;
Päivä vaihtuu ja yö,
Sydän aaltoaa:
Työhön kättämme käskee se
Ja lauluille.

Ukko, pauhaatko vai
Ilohelmen luot,
Meidän lauluissa kai
Kuvas ilmi tuot.
Valot, varjotkin taivaan, maan
Ne lauletaan.

5/10

LOPPULAULU

Runokokoelmaan „Ilmojen lauluja".

SYYSKEVÄTTÄ.

Minä syksyssä
Näen kevättä:
Kun orasta
Näen pellolla,
Kun odelmaa
Luo niittymaa —
Näen lasta äidin rinnoilla.

Syysluonnossa
Näen toivoa:
Pois leikaten
Kun myrsky sen,

Mik' eisty ei,
Maan multaan vei —
Jäi lehtikanta uudelleen.

Kun vaihtuu sää,
Uus, nuori pää
Taas silmät saa
Ja kukoistaa,
Suu aukenee
Ja laulelee —
Uus kevät maata valloittaa.

18/10

VAIHEISSA.

Näen manteren äärenä meren,
Meren rantana mantereen;
Ilon, rauhankinääriltä veren
On huomattu hyrskyneen,
Kuin auringon paistehen mentyä
On riehunut tuulta ja myrskyä
Ja kuolema nyrkkiä näytti.
Mut toivo taas rintoja täytti: —
Kun takana haaksirikkojen
Oli tarjona jälleen venhonen.
Ei rannatont' ole luotoa,
Ei ääretönt' elämän muotoa.
Uus aalto vain eillistä jatkaa,
Kun vaaruen vaellat matkaa.
Käy, ystävä, tyynesti venheeseen,
Siin' uskossa myrskyä silmäten,
Ett' aaltokin pyrkii tyynehen

Ja ulappa kaipaa rantaa,
Taas rantakin merta, se myrskyä,
Yö auringon silmän säihkyä —
Sun levätä tyyni vain antaa
Ja venhettä taklata, takoa,
Ett' uhmemmin myrskyssä kantaa
Se, kestäen maailman kuohuja.
Näin, voittaen taikka vaipuen,
Ole ihminen, ole ihminen!

6/11

YHTEISNUOTTA.

Oli kartanon herralla kauhea,
Suur hurtta; se monta söi lammasta
Ja haavotti viel' useamman.
Kylä siit' oli rauhaton, tuskainen
Ja valitteli kartanon herrallen.
Mut hurtta söi viel' useamman.

„Sido hillitön hurttasi kahleisiin!"
Niin kansan joukosta huudettiin.
Mut herra se ääneti loikoi. —
„Puri koirasi eilen jo lapsia!
Tapa villitty!" — „Miks'ette paimenna!" —
Huus herra ja selkäänsä oikoi.

Kylän paimenet juoksivat metsiä,
Sielt' etsien suuhunsa, säkkiinsä,
Ja kartanon paimen ei huoli.
Vaan syrjässä väijyvä metsämies
Hän pyssynsä luodissa keinon ties:
Hän ampui — niin koirapa kuoli.

Kylä riemuitsi, mutta ei äännellyt;
Vaan kartanon herra on hurja nyt —
Hän loikomasohvansa jätti!
Hän ympäri maata on huudellut:
„Jalon koirani tappoivat kirotut!“ —
Ja kansaa hän ruunulle sätti.

Oli ääneti kansa ja kuulosti,
Se joukkoja yhdisti, hommasi,
Ei kiistaten riidellyt suotta.
Jos herrakin haalasi joukkojaan,
Niin kansalla valmis on puolestaan
Suursuuntainen yhteisnuotta.

21/11

JÄRJESTYKÄÄ!

Siitäkö soimaa viisaat, ettei polvesta polveen,
Taattojen kylvöjä tee lapset ja kyntöjä käy?
Ruissadon runsaan jälkeen Suomen ei kansallispelto
Antanut ainian vain pelkkiä ruissatoja.
Ruismaa entinen kasvaa kauroja, ohria, vehnää,
Paksuja palkoja luo, juurikkaitakin tuo.
Nousipa myös ahon rinnasta kukkien kultainen tarha,
Unhotu nousemast' ei ryyti ei pippurikaan.
Näitä ei nää kuka silkkaan tottunut on rahariistaan:
Puupinot nähdä hän voi, miestä ja metsiä ei.
Turhako lie, kun on pelloksi pengottu karkea kaski,
Kun jakoviljelys jo nuorison johdossa käy? —
Tään saman pellon puolesta vanhaso, nuoriso yhtyy
Vartiovuorelle maan parhainta punnitsemaan.

Nyt kuka toistansa tölmii, soimaa toista ja solvaa,
Hänpä ei kauaksi nää, jalvoissa nuokkuu pää.
Ei näe suurta hän työtä, jok' yhteispontta nyt vaatii,
Vaatii silmiä päin kauaksi katselemaan.
Yhtenä miehenä, vartijat, tornimme huipulle nouskaa
Kansamme nähkää sielt', ihmiskuntakin myös!

Pain. 21/11

EDLA SOLDAN.

† 1/12 1904.

Elinaikanas ympärilles
Sinä toivoja istutit,
Isänmaallesi, toivikilles
Monen laulajan hoivasit.

Moni kukkasi nousi maalle,
Kättä kiitellen hoitajan;
Monen linnunki maailmalle
Laskit, kuulit sen laulavan.

Näit sen nousevan, kansa kuuli,
Sin' et näyttänyt itseäs.
Linnut lennätti purjetuuli,
Se sun riemasti sydäntäs.

Niitä seurasit korvin, silmin,
Niinkuin äitikin lapsiaan,
Joit' ei saavuta — kyynelpilvin
Yksin raukenit päälle maan.

Sitte silmäsi kauas siirtyi,
Iltataivasta tarkaten;
Kalma kasvojes päälle piirtyi,
Mutta rauha sai sydämen.

Kukan kylvöä kukka tuopi —
Sinun kukkias hoidellaan;
Laulu laulua uutta luopi —
Vielä haudallas lauletaan.

Pain. 5/12

ORJIA.

Vai vapaiksi mainit meitä! —
Lie vapaita oltu niin,
Kun metsissä puista puihin
Me saalista haalittiin.

Kun karhun ja sutten kanssa
Me painia löimme vaan —
Mut Untamo sitten kytki
Jalon Kullervon kahleillaan.

Sota syttyi ja sotia käytiin
Ja kahleita katkottiin,
Mut miekalla vietiin orjuus
Vaan ihmisten sydämiin.

Himo synnytti kiihkon, vimman
Ja puolue toistaan söi;
Veli veljensä kimppuun iski,
Isä lapsensa orjaksi möi.

On orjia orjat vielä: —
Käsi, jalka on kahleeton,
Mut tahto on orjan tahto,
Kun himo ylivallass' on.

5/12

TALVIPÄIVÄN PYSÄYS.

Aasian rannoilla hurmeisiin
Pimeyden valtikka haudattiin,
Upposi yö,
Haudast' yön yli maailman
Päivä on nostanut valtikan —
Maassa on alkanut valon jalotyö.

Kansa kun valkeuskansaa lie,
Selvänä sille nyt siintää tie —
Auringon tie:
Valon-ilo kuopaten kuolemaa,
Elämätä kylvää ja nostattaa,
Muotoja luopi ja elämään vie.

Auringon polkuja oivalla! —
Murheen mustasta mullasta,
Kahleista sen,
Vapauden lapsia puhkeaa,
Elämänsä lakia ne noudattaa,
Uskoen, toivoen, laajentuen.

Ruhtinas aurinko säätää näin:
Kasva sun elämäsi latvaan päin,
Juurista maa!

Laiksesi oikea itses tee,
Kansalais-ihminen niin ylenee,
Elämän valkeus valtianaan.

Kasvusi nousua kiiruhda,
Ennenkuin päiväs on vaihtuva,
Palajava yö!
Ennenkuin aurinko vuorossaan
Verisenä luotasi raastetaan,
Epätoivo huutaa ja raskas on työ.

Kasvusi nousua kiiruhda,
Taas valohetkesi lyö!

Pain. 23/12

HERRA MEITÄ VARJELE!

Kynttilät
Pilkkivät
Taivahalla
Korkealla —
Taivaan tähtikynttilät.

Valkeat
Loistivat
Alahalla
Maailmalla:
Maamme kotivalkeat.

Varkaat ja
Rosvotpa
Kuun ja tähdet tervata
Tahtoivat — ei ylttyneet.
Siit' on julmat suuttuneet.

Ilkeät
Päättivät
Valot maan
Sammumaan: —
Nyt se kestää kehno työ
Joka yö, joka yö.

Nouse jo,
Aurinko,
Varjele
Kotimme,
Herra meitä varjele!

LESKI.

Hän miehensä kanss' aina pahast' eli,
Ei rakastanut, sen kuin tukisteli.
Mies raukka siitä kuihtui kuihtumistaan,
Pää paljahaksi kävi haivenistaan.

Niin suri mies, ett' otti kuollaksensa
Ja vaimovallan jätti talollensa.
Se tapaus kun paikkueella kuultiin,
Niin leskeä nyt onnelliseks luultiin.

Ei aikaakaan, niin miehen haudan päällä
Kukoisti mit' on kukkasia täällä.
Ne vaimo armas istutti ja sääsi,
Hyvillään ehkä, miehestään kun pääsi.

Niin uskottiin. Mut joka sunnuntaina
Muut kirkkohon käy, haudalle hän aina.

Siell' itkee nyyhkyttää hän polvisillaan,
On kalpea kuin hanki puhtaimmillaan.

Hän katuu entist' ilkeyttään siellä.
Niin tietää toiset säälivällä miellä.
Mut toiset tuumii: itkee pahempata:
Kun ei voi löytää tukisteltavata.

UHRI.

Niin hoikka hän oli varreltaan
Ja hento kuin oljenkorsi,
Ett' elämä häntä painosti
Ja vastoinkäymiset sorsi.

Muut mitä kantoivat hilpeään,
Se tuskia hälle tuotti
Ja tunto soimasi yhtenään,
Vaikk' aina hän Luojaan luotti.

Oli torpanpoika hän syntyjään,
Ei hennoksi häntä luultu,
Vaan kourin karkein kohdeltiin,
Ei valitusvirttään kuultu.

Ei sotinut vastoin yhtäkään,
Muut mustasi häntä ja tuhri.
Kuin karitsa kärsi tuskiaan,
Tämä nälkäseutujen uhri.

KOTIPÄÄSKYN KAIPAUS.

Kaiken yötäkin pääsky laulaa
Suomen räystähän alla:
Missä viivytte, Eero poika,
Pikku Paavo ja Ella?

Kauas, kauas te purjehditte
Meren valtavan taaksi;
Läpi myrskyjen teitä kantoi
Suuri maailman haaksi.

Siellä maailman markkinoilla
Eikö lintuja lennä,
Joilta siipiä lainaisitte
Isänmaahanne mennä?

Täällä paljon on perkaamista,
Paljon kesken on töitä,
Käsin tehtävin raataaksenne
Puhki päiviä, öitä.

Ameriikasta ahkeruutta
Tuokaa korkea taakka,
Luja tahto ja taitavuutta
Kotikonnulle saakka!

Vapauttakin, vapautta,
Jota rintamme soittaa —
Senpä kullan me kotimaalle
Omaks aiomme voittaa.

Sitte dollarin suuruisiksi
Suomen markatkin muuttuis,
Eikä onnemme kultatähkää
Näiltä rannoilta puuttuis.

Sydämenne, oi sydämenne
Isänmaallenne tuokaa!
Uutta toivoa, rohkeutta
Suomen lähteistä juokaa!

Täällä pääskynne pieni laulaa
Kotiräystäänne alta:
Riennä henkesi hettehille,
Nosta nuoruuden valta!

SOTAMIES.

Hän kotiin saapui, sotamies,
Ja haavoitettuna.
Ja sodan kauhuja hän ties, —
Ties paljon kertoa.

Hän kertoi, kuinka luokoa
Löi sodan viikatteet
Ja urhot vuoti hurmetta
Kuin viinin rypäleet.

Ja joukot kuinka talloivat
Maan viljapeltoja
Ja kansat lyötiin — kaupungit
On maassa tuhkana.

Siell' äidit, lapset parkuivat
Ja saastui puhtaus.
Mut urhon maine maalle jäi —
Niin päättyi kertomus.

Sen kansa kuuli kauhuissaan,
Jäi vaimot voihkaamaan:
„Oi, milloin vaipuu vainoojat
Ja vimma sammuukaan!"

Taas sotamies hän jatkaa: „Ei!
Oi, kiitos Jumalan!
Me voitimme, muut surma vei,
Maa kärsi vierahan!

Ja keskellenne hoiti mun
Naiskätten laupeus.
Siis, ystävät, nyt riemuhun,
Pois voiton vaikerrus!"

Niin kansa kiihtyi intoihin,
Pois läksi järkevyys.
Toi riemu maljat seurahan,
Vaan väistyi ihmisyys.

MYRSKY JA KOTIVÄKI.

On taivas pilvessä ja sataa —
Sen mummo eilen jo ennusti,
Kun selkää särki ja kolotti —
Nyt lieden luona puuropataa
Hän hoitaa — mieli maassa mataa.

Sit' aavisti myös vanha vaari,
Kun kiljui nuorille „joutua"
Ja riiheen riennätti viljoja.
Nyt käyränä kuin sillan kaari
Hän ulkotöissä ui kun saari.

Kun tahtoo, niin ei ilma haittaa.
Mut Ulla Riepu se rentona
On sairasvuoteella hentona;
Pien' Anni pöytään puuron laittaa
Ja Ullakin syö, koska maittaa.

Vaan vasta nainut nuori pari
On tuskin huomannut sadesään:
Se kahden hyöri kuin leikillään.
Kun tunne lämmin, tahto vari
Loi liiton — väistyi vastakari.

Mut Antti, vanha poika kurja.
Hän, irti päästäen julman kyyn,
Nyt lykkää naisille kaiken syyn
Siit', ett' on maailma näin nurja
Ja myrsky täällä riehuu hurja.

RUOTULAINEN.

„Kylmä kuin kristillinen rakkaus."
Suomalainen puheenparsi.

„On nähty, kuinka Jumala
Hänt' ankarasti tuomii,
Kuristaa taudin kourilla

Ja nälkävitsoin suomii.
Pois hältä otti omaiset
Ja ajalliset hellyydet.

Nyt Herran vihan virrassa
Hän uipi — ken vois auttaa?
Ken hälle tohtii tarjota
Nyt pelastuksen lauttaa?
Kun tuon on tehnyt sallimus,
On turha tässä vastustus!"

Niin lausuu hurskas Palturi
Ja silmää ruotulaista.
„Tuo uskoton", hän jatkavi,
„Ei koske uskovaista."
Vaan lapset raahaa raihnaisen
Pois synkän pirtin soppehen.

Sen jälkeen hurskas linnassaan
Niin menestyy kuin aina.
Hän kirkon miesnä siunataan
Ja murhe hänt' ei paina.
Vaan seurakunnan parhaimmat
Hänt' ihannellen huomaavat.

Mut vertä itkee ruotilas
Ja sydämess' on kanne.
„Oi, Herra, onko lapsias
Nuo nurjat vainoojamme?"
Mut kirkonmies on rauhassaan —
On Herra hänen puolellaan.

JOUTUOS!

Oi, joutuos, joutuos joutsenlintu
Mun orteni laulajaksi!
Ei muit' ole lintuja linnassani,
Sun kanssasi meitä on kaksi.

Liki liitele, laskeu oksalleni,
Käsvarteni tarjoan sulle.
Siin' istuhan! rintani rikkaudesta
Minä laulan ja — sinäkin mulle.

Minä köyhäkö? Kultia kaipaat multa!
Sinut laulankin kullakseni.
Ja kaivoksen helmiä kannan sulle,
Kun annan mun oman sydämeni.

HEIKKO TUULI.

Matti matkusti murhemielin
Kotirannasta maailmaan
Eikä kertoa voinut kielin,
Mitä tuskia tunsikaan.

Tunsi kaihoa, kaipausta,
Ketä kaipasi, mainitsen:
Tänä hetkenä silmä musta,
Toiste lie sinisilmäinen.

Matti kaipasi kaikupohjaa,
Joka sointuisi sydämeen.
Usein kohdalle tiensä ohjaa,
Mutta eksyy mies uudelleen.

Matti! tuulesi lienee heikko,
Ei vie venhettä valkamaan.
Toisin touhusi Risto veikko —
Sill' on Saara nyt polvellaan.

LUONNON YÖ.

On luonnon yö kuin pääskynen,
Se siisti, puhdas lintunen:
Se missä laskee siipensä,
On siellä rauhaa, lempeä,
Kuin metsän pirtissä.

Tuo mulle yö, älä myrskyä
Sun siivissäsi lennätä —
Yö jälkeen raskaan päivätyön! —
Oi, toisit onnellisen yön,
Kuin alla tähtivyön!

Oi, pääsky mustasiipinen,
Sun rintasi on valkoinen:
Kun siipes lentoon laukeaa,
Niin kirkas aamu aukeaa
Ja laulusta soi maa.

KARPALE.

Minä olen karpale — tunnette sen?
Minua ei turmele pakkanen;
Talvi ei surmaa, hukka ei syö,

Petä ei pitkä pohjolan yö,
Poskeni hohtaa, kevät kun lyö —
Minä olen voittaja hallojen.

Kirpeän karpalen — tunnette sen,
Suon veriruskean kyynelen.
Voimia murheen mullasta juon,
Virvotusjuomaa tuskille tuon,
Lohtua loitsin kansalle suon —
Yllytän voittoihin hallojen.

SELIN.

Rakastat kaikkea oikeutta,
Ihmisyyttä ja puhtautta —
Sittenkin ilkeät kielet ja huulet
Maineesi maahan polkevan kuulet.

Olisitko enkeli — niitä jos ois —
Parjauksilta et säilyä vois.
Perkeleitä on maassa sen verran,
Että ne tahrivat taivaankin Herran.

— Kuinka siis kuljen, kuinka ma elän?
— Tuntosi mukaan, kuntosi mukaan,
Kääntäen parjaushulluille selän —
Paremmin ei voisi elää kukaan.

KAIKKIALLA.

Taivas tuolla näyttää
maahan laskevan,
Kerran tuonkin kohdan
varmaan saavutan.

Saavun sinne, siellä
taivas loitolla.
Matkast' ei se kiellä,
tie on tarjona.

Jatkan, jatkan matkaa —
suurta nähdä saan!
Taivas unhottuupi
kauneudessa maan.

Taivas, joka näyttää
loitos laskevan,
Kaikkialla maassa
sen nyt saavutan.

VUOSI 1905.

PÄIVÄN SÄDE.

Kun päivä syksyin paistaa ikkunaan,
Se mieleheni nostaa kukkiaan.
Mut talvi tallaa, hanki hyytää ne,
Jääkaihi kylmä kasvaa kohdalle.
Ja sydämeni herkkä lintunen
Se päänsä siipeen painaa vaieten,
Se tuntee talveaan
Ja lakkaa laulustaan.

Mut impi silloin astuu huoneesen,
Se ruusuposki, helmisilmäinen.
Hän, hellä, puhdas, kevätsormillaan
Lyö sydämeni kielet sointumaan.
Niin elämäni virran rantamat
Taas kevättänsä mulle versovat,
Maa antaa kukkiaan
Ja linnut laulujaan.

12/1

PÄIVÄN IMPI.

Impi astui tupaseeni,
Tähtisilmä ruusunen:
Päivä paistoi sydämeeni,
Nosti sinne kukkasen.
Mikä lie se kukkiaan,
Sydämeeni juurtuu vaan.

Kukka kasvaa versovasti,
Sit' ei surmi pakkanen.
Nousee kaunis kattoon asti,
Lintu istuu lehdellen.
Sielt' on sitten helkkyneet
Laulun helmikyyneleet.

Kevät, hallitsekin siellä
Elämäni lähdettä.
Valtikkaa en sulta kiellä,
Sulta päivän immeltä.
Sinun käsistäsi nään
Kukat käyvän hedelmään.

14/1

UUSI KEVÄT.

Hauta se oli minun elämäni,
Yksin, aukea, kaiuton.
Nähnyt ei kenkään kyyneltäni — —
Näkihän silmäys auringon!

Näkihän metsäkin ouruvettä,
Kuinka se talvea huuhtoi pois.
Sydäntä kyynele huuhtoi, että
Palata sinne taas nuoruus vois.

Hautaholvini alhoon astui
Kevät-yö impenä nuorena:
Silmäni kyyneleistä kastui,
Riemujen aamukasteesta.

Kukkia immen on poskipäissä,
Toivoa silmistä säihkyää.
Minäkin uutena, niinkuin häissä,
Taas alan kannelta helkyttää.

Hiirenkorvall' on koivun lehti
Uuden elämäni tarhassa;
Vuokko ja ruusu jo aueta ehti, —
Nurmi on nuorta ja puhdasta.

29/1

KUN JÄLLEEN NÄIN.

Siit' asti kuin sun jälleen näin,
Voin kiitää korkeuksiin päin:
Voin unta nähdä puhdasta,
Kuink' uudistuu tää maailma
Niin että taivaan vertainen
On sydän täällä ihmisen,
Kuin järven rinta tyynellä
Maan kuvastaa ja tähtiä. —

Sun kuvas kirkkain tähdist' on
Ja sill' on tenho auringon:
Jään vaihettaa se kukkaseen,
Yön päivään, syksyn keväimeen.
Ja mik' on vielä suurempaa:
Se puhdistaa ja kirkastaa
Niin että sydämeni suo
On kirkas lähde, helmivuo,
Jok' yltä vuoren juostessaan
Voi rannat soittaa kukkimaan.
Sen jokaisessa helmessä
Sun kuvas päilyy tähtenä.
Oi, sinuss' uskon maailmaan
Ja aurinkohon nousevaan!

$^{25}/_{1}$

MAANPAOSTA PALAAVILLE.

Tuskaa tuntomme kerran soi katkeraan,
Kun tyly ilkeys kaahasi ruoskallaan
Veljemme syyttömät synnyinmaastansa pois.

Kyynelhelmistä kuumista seppeleen
Jäisen talvi loi heidän kulmilleen.
Maansa jättivät — routa mieltämme söi.

Kurjan maanpaon tuskia kärsien,
Näkivät koittoa taas kevätpäivyen:
Kotimaa viittasi: tulkaa töillenne taas!

Tulkaa, sorretut, maan oman rannoillen,
Roudan alta on nouseva kukkanen.
Vapautta järvemme vaativat — ihminen myös.

Suomeen saapuivat veljemme rakkaineen:
Rannat raikuvat riemuja sydämeen.
Maast' ilokyynelin jäät sulatamme pois, pois.

Nurmen kukkaset vastaanne tuoksuaa.
Kansan rinnasta lauluja laikahtaa:
Kaunis on kärsiä uhrina syntymämaan.

Kaunis on taistella puolesta oikean.
Kaunis on kantaa seppeltä voittajan,
Voiton kukka kun ihmis-arvoinen on.

Yöllekö kostaisi päivä, yön voittaja?
Pimeyden tappio elämän on kunnia.
Hedelmä maallemme seppel on uhraustyön.

Yön on voittaja aamun purppura,
Vapaus on orjuuden voittajan rinnassa,
Auringon ilmassa hän kevätleivona soi.

Pois nyt katkera mieli, se usva yön,
Vapauden aamun alta ja tieltä työn!
Kunnian töillä me voitamme arvon ja maan.

Pain. 17/4

KOTILAMPPU.

—„Miksi kynttilöitä, lamppuja,
Miksi vielä sähkövaloja?"
Kysyi poika. Äiti vastasi:
„Mitä hourit? Missä silmäsi?
Etkö iltavirttäs laulellut?

Onhan aurinko jo sammunut,
Kuu levolla, tähdet peitossaan,
Jo tulossa — etkö ymmärrä,
Ettei riitä yksin kynttilä? —
Lamput, sähkölyhdyt tarvitaan."

—„Äiti, äiti! Heikot silmäs on,
Lamppuja kun vaadit kattohon,
Uuden lampun, vanhan varreltaan,
Olen toimittanut loistamaan,
Sähkölampun — maatkoon kuutamo! —
Sydämeni kotiaurinko
Tyttöni on — eikö valaise? —
Hänessä on kyllin minulle."

Pain. $^{31}/_{5}$

LUONNONMAASSA.

Kevät on Luonnonmaassa,
Käki jo kukkuaa,
Rastas laulaa haassa,
Ruusuja puhkeaa.
Vahva tuoksu metsän täyttää,
Lupaavalta luonto näyttää. —
Minä vaan Anniani kaipaan.

Saalista aalto antaa,
Kultia laine luo;
Peltokin viljaa kantaa,
Satoa työmme tuo.
Pesiänsä linnut täyttää,
Lupaavalta luonto näyttää. —
Minä vaan Anniani kaipaan.

Suojakin honkapuinen
Kangasta kaunistaa,
Lattia elfenluinen
Askelta kaihoaa.
Täyttynee kun kerran kaiho,
Kaksin kasvaa työstä laiho. —
Minä vaan Anniani kaipaan.

Pain. $^{9}/_{9}$

VALTALAULU.

Turun laulujuhlassa 17 p. kesäkuuta.

I.

SOTAVALTA.

Rautamies merestä nousi,
Ristirinta, pääkypärä,
Vaskivarsi, miekkavöinen,
Muoto murskea, kopea;
Tuhat moistansa mukana
Kilpirintaista urosta,
Sotamieltä, rauhakieltä —
Turun rannalle tulivat.

Saartivat kyliä Suomen,
Tallasivat Suomen touon,
Talot polttivat poroksi,
Vuodattivat kansan vertä:
Maa valitti vainolaista.
Muukalainen rautarinta
Vihan lietsotti vihalla:

Maasta kirposi uroita,
Hurmemiehiä tuhansin
Vainomiehien varalle:
Siinä Lallin keihäslauma,
Kauko kalpamiehinensä
Huimassa verikisassa.
Siinä sankka loitsuparvi,
Väinön taikojen tekijät,
Tuimilla tulisanoilla,
Vasamilla vahvan mielen.
Suomen vartiat vakavat
Ukon pilvien pitäjän
Kutsuivat alas avuksi:
Ukko tähtäsi tulensa,
Kaatoi korskia uroita,
Mielivaltaiset masensi,
Kuin susien suuren lauman,
Lammasnahkoihin puetun.

Ukon poika uljas Lalli,
Suomen sankari väkevä,
Iski säilänsä salamin
Itse kirkon kiihkomiestä,
Itse Henrikki urosta,
Jotta kaatui kirkon paasi,
Suomen kirkkovallan vanhin —
Hurme maatamme hyvitti.

II.

SYDÄNVALTA.

Kului aika, vieri toinen.
Suomen rannalle merestä
Nousi neitsyt lapsirinta,

Ihmismieli, äitirinta —
Tuhat neitsyttä mukana.

Hän ei miekkoja mitellyt:
Kantoi ristin rinnoillansa,
Poven peitossa sydämen,
Joka ihmistä rakasti
Kuin emo omaansa pientä,
Sitä vaali ja varusti
Maailman meren varalta,
Sille suuntasi elämän.

Neitsyt paimenen tapasi
Neuvoi: kutsu kaikki kansa
Tänne luonnon temppelihin,
Heitä lapsen luo opasta!

Paimen nousi kukkulalle,
Siellä torvehen puhalsi.
Siitä raikui vuoren rinta
Auringon kevät-ilossa:
Kansa arkana likeni
Kupittaalle, kuulostellen
Ajan suuria sanoja.
Siellä taivasholvin alla
Luonto lehtiään avasi,
Luki kirjojaan elämä.
Linnut lauloi, metsä soitti,
Taivas tulta leimahteli,
Myrsky mainitsi lakia,
Rakkautta päivä paistoi,
Maata siunasi pisarat.

Neitsyt istui lähtehellä,
Sylissä suloinen lapsi
Kastekauhanen kädessä:
Kastoi nuoret, kastoi vanhat,
Puhtaudelle pyhitti,
Käski lapsiksi ruveta
Vertaisiksi toisillensa:
Jäädä pieniksi pahassa,
Suuriksi hyvässä nousta,
Tasalle ikuisen taaton.

Veri säästyi vuotamasta
Touvot maassamme tohisi.

III.

KIRKKOVALTA.

Lapsi neitsyen polvelta kasvoi
Kansan kaiken suojasankariksi:
Veljiksi ja siskoiksi opasti
Kansan kaiken pienimmät kuin suuret —
Niinkuin metsän puista pienimmätkin
Jumalan on puita, pyrkiviä
Saman taivahan lakea kohti:
Sama pyrkimys tuo saman arvon,
Eri voima eri saavutuksen —
Ihminenkin kohti taivastansa,
Elämänsä latvaa kohti kulkee,
Vartta vahvaa etsii oppahakseen.
Neitsyt poikansa tuo: tässä meille
Opastaja oikeuden teille.

Jumalaansa luonnost' etsi joukko,
Taivaasen päin kirkontorni näytti,

Lapsi lausui: etsi kaikkialta,
Kaikkialla liikkuu kaikkivalta —
Kellot kansaa katon alle kutsui.

Siellä aurinkona autereisna
Kirkkoholvin alla hohti kruunu,
Kuu ja tähdet kynttilöiksi vaihtui,
Humu metsän, virran vilke väistyi,
Urkusoitto hartautta huokui.
Metsä kirkkoon kukkinensa muutti,
Lintuina kumisi kuorolaulu.
Korkealta pöntöstänsä pappi
Pauhinalla kansan kuulla kukkui.

Pyhät miehet, sotaurhot mustat,
Kaunistivat lehterien laidat,
Neitsyt lapsirinta alttaria
Armastutti, vaikka herranvoima
Salamoita säihkyi neitseen yltä,
Syvyydestä kostonpätsi suitsi,
Kummitellen, kansaa kammotellen.

Kirkon sauhu-akkunoista sentään
Totuus pilkisti kuin säde heikko,
Valon seitsenkaari taide nousi
Taimehensa kirkon holvin alla —
Nekin kaipasivat kirkast' ilmaa.

Parvi musta loitsupilvistänsä
Kansaa kalpeaa sumulla syötti,
Siltä innon itseluoton riisti.
Murtui heikot, mut ei tarmo murru,
Uhkeasti päänsä nostaa uhma.
Holvi kaikui: „Tääll' on liian ahdas:
Auki akkunoita tuulten tulla!“

Sydäntänsä kuumaa kuulostellen
Kansan parhaat päivän alle pyrki.
„Kääntykää jo kadotuksen tieltä!“
Huusi kirkko — kansa päivään kulki.

Neitsyt lapsirinta, ihmisrinta
Alttarilta nousi, lausui: „amen“.

IV.

ELÄMÄN VALTA.

Elämän virtaa kirkko vartioitsee
Joen ruoppaisen tuon rannalla;
Maailman mertä uhmii uljas linna,
Niemelle kun nosti muurinsa.
Sydän virta on ja kansa meri.

Elämän virrat kiehuttavat mertä,
Kansa kuohuu, nousee kapinaan:
Sato oli kehno, pelto kylvön petti,
Työmies tuskin kestää kuormiaan.
Esivaltaa ohjaa väkivalta.

Väkevä voittaa, heikko maahan sortuu,
Miekan valtaa kirkko kannattaa:
Etuja etsii, riistää rikkautta, —
Sydämiä painuu, uppoaa:
Kirkon harjaan korppikotka lentää.

Kirkosta neitsyt ihmisrinta poistuu,
Poikansa hän löytää ulkoa:
„Opettakaat“, hän huutaa, „kaikki kansa!
Kirkas mieli vain voi valaista,
Elämän tiet ja luonnonvoimat johtaa.

Kirkkohon tiede, taide templiin tuokaa
Kansan kuultaviin ja nähtäviin!
Aavistus uskon oppahana siintää
Toivon tiellä kansan sydämiin:
Sydän aavistuksiansa uskoo.

Vapaus suokaa! Ihmistä ei muuten, —
Karjaa kasvatatte karsinaan.
Vapaana luonto muovaa muotojansa,
Etsii onneansa, taivastaan.
Itsessään on kullakin lain aita.

Papeiksi kansa käyköön temppeliinsä,
Elämään ja suureen luontohon!
Aurinko siellä kirjat aukaisee ja
Totuuksia täynnä lehdet on,
Tuhatmuodoin kauneuskin kukkii."

Riemuitsi kansa, huusi: „amen amen!"
Kirkon luota läksi juhlien:
Valoa kohti, kerrottiin, se kulki,
Suomen toivon virttä veisaten.
Taivas kirkas kansan päällä päilyi.

„Valoa kohti!" väki valpas huusi.
Laski päivä, saapui tähtiyö:
Totuuden helmet korkealla hohti,
Maassa jatkui tutkimuksen työ: —
Taiteen taivas, tieteen päivä koitti.

Satoa Suomi siitä päivin kantaa,
Yön ja hallan vallat vapisee;
Samea vaippa tiedon tieltä halkee,
Valkeuden virta laajenee:
Kansa valtaa itsensä ja maansa.

V.

TYÖKELLO.

Päivä paistaa, tuulet entää,
Laivat soutaa suuntiaan;
Omin tarkoituksin lentää
Kukin lintu matkoillaan.

Mut on toivon yhteisranta,
Yhteisparvihin se vie,
Synnyinmaa on yhteiskanta,
Sinne johtaa työmme tie.

Lämpö ilmaa, lämpö vettä
Liikuttaa ja läikyttää;
Lämpö elämänkin mettä
Suonissamme lennättää.

Siitä rientojemme venho
Vauhtihinsa voiman saa;
Työn ja innostuksen tenho
Lämpövuosta pursuaa.

Elämä on suurta työtä
Laivan laajan matkalla;
Kaikki häärii työssä myötä,
Suunta heill' on sielussa.

Elämä on suurta työtä,
Vainio on synnyinmaa;
Kaikki häärii työssä myötä,
Oikean ken oivaltaa?

Yönkin sydämessä valvoo
Valo, vaikka peitossaan;

Oikeuksiaan se palvoo,
Niitä neuvoo puoltamaan.

Valvo! Kestä riita, kiista,
Mutta muista tiellä myös:
Parhain kasvaa onnen riista,
Kun teet kunnialla työs!

Työhön, työhön! kello soipi,
Elämää työ ilmaisee.
Työssä tarmo nousta voipi,
Suonten vuokset virtailee.

Vuosituhansien töistä
Onnemme on tähkäpää;
Pitkäin öiden tähtivöistä
Meille päivä pilkistää.

KULTARANNASSA.

Tuttavan muistikirjaan.

Kultarannassa
Illan ruskoa
Ihaellen ihmettelen:
Näin päivän painuvan
Alle kullan, purppuran —
Tuota itselleni tavottelen:

Työni päättyen
Suomen rannallen
Soisin jättäväni kultaa:
Kultaa hengen kirkkahan

Sydämiä valtavan,
Vaikka itse vaivun
Mustaan multaan.

Kultaranta 15/7

JUHANNUSNUORISO.

Toukomme kukkii: nuoriso uhkee
Juhannustähkinä loistaa.
Kerran ne kukkaset viljaksi puhkee,
Maan hätävuosia poistaa.

Kypsy, oi kylvömme, heilivä työmme
Hedelmän korjaus-aikaan!
Haipuos halla ja surmaiset yömme
Valkeusvaltojen taikaan!

Laulava työ kevätkukkia vaalii:
Sydämesi kieliä soita!
Laulava työ pesän linnulle haalii,
Työn ilot, ottelut koita!

Valu sydän keskelle aaltojen vuota,
Itsesi ohjaten siellä.
Oman elinvoimasi lähteihin luota,
Pysy pyhän tuntosi tiellä!

Kevät on sulla, siis leivona lennä,
Joutsenna soutele selkää!
Ylhäälle anna sun laulusi mennä,
Elon ulapoit' älä pelkää!

Toimi kuin aalto, niin voimasi kestää,
Toimeton hyytyy ja raukee.
Sittekin jäähdytkö? — Uus kevät estää;
Järvet ja kukkaset aukee.

KESÄKUUMASSA.

Onhan täällä kukkia,
Tuoksu vallan huumaa;
Ilma hohtaa hehkua,
Kauheast' on kuumaa.
Niitä sentään sietää vois,
Jollei sydäntuskaa ois.

Kukkisihan rauhassa
Sydämeni vilja,
Jollei kukkaparvesta
Uupuis itse lilja.
Lilja! — eikö kanna vaan
Sitä toinen rinnallaan?

Lintusia laulatan,
Istun täällä yksin.
Kukat, linnut liikkuvan
Näen vieretyksin. —
Tyttöni on loitolla,
Leikkii toisen polvella.

Ruusut, liljat tuoksukaa!
Päätäni jo huumaa;
Sydäntäni ahdistaa,

Tääll' on liian kuumaa.
Ilmaan haihtua kun vois,
Taikka talvi unta tois!

Pain. 9/9

TOIVEITA.

Kasvaisinpa puuna siellä,
Missä liikut, armas, tiellä:
Sinut helteessä varjoaisin.
Liikkuisinko lintu minä,
Missä päilyt kukka sinä:
Sulle lauluni soinnuttaisin.
Oisin vaikka kotiseinä,
Missä sinä muuriheinä:
Sulle turvani tarjoaisin.
Tai kun kattoholvi oisin,
Sinut lampukseni soisin:
Korkealle sun kohottaisin.
Oisinp' oiva honkatupa,
Siell' ois sulla valtalupa:
Rakkauden ois valtakunta.
Valtaistuin uupuis sulta,
Siihen saisit polven multa:
Nähdä voisimme onnen unta.

Pain. 14/10

ALBERT EDELFELTIÄ MUISTELLEN.

Kun taattokansamme asui korvessa
Ja perkasi peltomaitaan,
Niin naapuriinsa se kammoi kuulua
Ja näkyä pellon laitaan.

Kun versoi viljansa, kasvoi karjansa,
Ei silmätä vieraan suonut. —
Niin Suomi kättensä taidon kultia
Myös muille on myöhään tuonut.

Kun pirtin lautsalla syntyi lauluja,
Ne kantele siellä soitti.
Vaan vasta uudemman päivän noustua
Ne maailman rantaa voitti.

Ja mitä maalasi kodin Kullervo,
Ei maailma niistä tiennyt.
Vaan vasta uudemman ajan taistelo
On vuorille meitä vienyt.

Ja aika lausui: On tuossa tannerta,
Se töilläsi viljavoita!
Mies raaka sorti sen miekan mahdilla,
Se hengelläs nostaa koita!

Ja parvi nuori nyt tarjoo töitänsä
Suurkansojen kilpamaille.
Se valtaa mieliä, leikkaa lehviä,
Maa arvoa ei jää vaille.

Niin taiteen tenholla urho valloittaa,
Kuin miekalla — mut ei maita:
Vaan ihmisrientojen tieltä raukeaa
Tuo kaihtava, karsas aita.

Me sukulaistumme: kansa toistansa,
Kuin veljeä, uskoo, luottaa,
Ja kansain veljeys kukkamaistansa
Suurvaltaisen sadon tuottaa.

Niin henkitenholla, taidon töillä me
Suurvaltamme rakennamme.
Ja kansat liittohon aatevöillämme,
Kuin verkoilla, vahvistamme.

Ei valtaa muuta kuin ihmisoikeus
Ja oikeus työn ja valon,
Niin luomisvoimamme nostaa vapaus,
Kuin kevät auringon palon.

On meissä intona ihmisrientoja
Ja kuohuja korkealle:
On mielenkiihkoina luoda muotoja
Elämään kaikkialle.

Niin ihmiskunta, kuin luonto valtava,
On muotojen luomispaja,
Ja maa, kun sankari pois on muuttanna,
On muistojen pyhä maja.

Sen majan täyttävät teot taiturin,
Ne elämää täällä jatkaa:
Ne tunteen työntävät uusiin aaltoihin,
Tääll' uusivat innon matkaa.

Tuusulassa $^{16}/_{10}$

VAIHTELUA.

EILEN.

Päivä paistoi, aalto välkkyi,
Kevätlinnun laulu helkkyi,
Tuuli haastoi hongistossa.

Kuvittelin, toivottelin:
Mun on Anni kainalossa.

TÄNÄÄN.

Mikä maailmass' on varmaa?
Aalto on kuin taivas harmaa,
Mets' on musta, myrsky hurja,
Annia en nää, en kuule,
Luontokin on mulle nurja.

HUOMENNA.

Huomenna — niin toivon, luulen —
Linnun laulavan taas kuulen.
Astun onnellisten laivaan,
Jota tuutii purjetuuli —
Näen Annin silmäin taivaan.

Pain. 11/11

ONNEN-OPPI.

Suomennos.

Vanha pöytälaulu vuodelta 1793. Alkuaan A. G. Silverstolpen tekemä. Muodostellut 20:nnen vuosisadan ihanteitten mukaan Valfrid Vasenius.

Näkeväsi luulet autuaan,
Kun joku kansojen johtaa kohtaloita.
Tunteeko hän rauhaa silloinkaan? —
Öin pelkää kuolemaa ja kapinoita.
Ei voi valtiaiden
Arvo, mahti maiden
Muuttaa uskoani,
Onnen-oppiani:

Autuas, ken muita rakastaa
Ja — huomaa! — itsensä unhottaa ken voipi,
Sorroksistakin hän sointuaa,
Ja rauhan, riemun kannel häness' soipi.

Kysy sotakentän urhoa,
Hän autuaastiko hurmetöihin suostuu?
Onko onni hällä teltassa,
Kun sotamiehen ihmis-arvo ruostuu?
Ken on Hannibali,
Hän on kannibali.
Kurjaa kunniata!
Uskon oivempata:
Autuas ken muita rakastaa j. n. e.

Luulet kultaa onnen seuraavan?
Oi, muista Lyydian Kroisokuningasta:
Hänpä nousi päälle valkean
Ja luopui aarteinensa maailmasta.
Rikas murheen tuttu,
Se on vanha juttu.
Muut voi kulta voittaa,
Mulle laulu soittaa:
Autuas, ken muita rakastaa j. n. e.

Ken tuo onnen luota laumojen,
Kun politiikasta käypi huutamassa?
Hermonsa hän myöpi maineesen —
On sitten sanatooriin sortumassa.
Onniraukan moisen
Sallin voittaa toisen.
Mulle työ tuo rauhaa,
Mielentyyntä lauhaa.
Autuas, ken muita rakastaa j. n. e.

Vallankiiltoako kaipaisin,
Kun mulle rakkaus onnen kasvaa jaksaa?
Kun mun tieni puhkee ruusuihin,
Ne kuihtukuivat laakeritkin maksaa.
Lievitystä antaa,
Ystävyyttä kantaa,
Siin' on onnentaika
Tuo se, armas aika!
Sillä autuas, ken rakastaa
Ja jot' ei karsaus eikä kiukku paina:
Sorroksistakin hän sointuaa,
Käy häness' onnen auvovirrat aina.

Pain. $^{18}/_{11}$

TUTTU TÄHTI.

On tuttu tähti: se valaisee
Ja lämmittää joka hetki;
Se pientä, suurtakin palvelee
Ja kauan kestää sen retki.

Sen väsy siivet ei lennostaan,
Ei uuvu sydämen juuret,
Vaan sill' on voimia matkassaan
Ja tarkoituksetkin suuret.

S'ei pyydä lämmintä, antaa vaan,
Vaikk' itse jäätä se kohtaa;
S'ei vaadi, valkeutt' antaissaan,
Vaan hornankuiluunkin hohtaa.

Jos sille aukean selkäs suot,
Se sulle lämmintä kantaa;

Jos mustan muotosi siihen luot,
Se kirkkauttansa antaa.

Jos missä kalmakin kammottaa,
Yö valtakelloja soittaa,
Niin tähden silmä siell' aukeaa,
Ja hallan vallat se voittaa:

On metsä vihreä, virta soi
Ja lintu ilmoja liitää. —
Oi, ihmismielikin, mikset voi,
Kuin tähti, lämpöisnä kiitää!

Kun lämpötähtenä loistaisin,
Niin onnistuttaisin muita,
Ja veisin ilmoihin kirkkaihin
Maan kylmäkarmeita kuita.

Pain. $^{9}/_{12}$

PAIMENLAULUJA.

Argentiinalaisiin säveliin.

1.

Viihdy täällä, impi kukka,
Helmisilmä, tummatukka!
Pelkään, tuolla vie sun hukka,
Jos mun seurastani jäät.

Etsineekö mieles muita?
Tääll' on ylhäisiä puita,
Lintujakin laulusuita —
Niiden seurassa mun näät.

Sulle, laululintu suurin,
Suojan täällä valmistan;
Lemmestäni laitan muurin,
Kukkavallin valtavan.

Niin me, pieni perhekunta,
Teemme toivontaikoja,
Näämme onnenpäivist' unta,
Luomme onnenaikoja.

2.

Tupa kylmä; honkametsä ympärillä tohisee.
Tuvan jättää hento tyttö, korvessa hän harhailee.
Kesken loppui mökin leivät,
Vilu, nälkä äidin veivät,
Mihin taatto eksyi, eivät
Tunne — tuuli arvannee.

Pieni lintu tuulten teitä lenneskellä oivaltaa,
Mut ei siivet nosta meitä, jalkoja ei päästä maa.
Kylä kaukanako lienet,
Mihin, metsä, orvon vienet,
Mihin eksyy maassa pienet?
Puissa tuuli touhuaa.

3 a.

Taimi pieni nosti päänsä
Sydämeni mullasta,
Jätti talven, jätti jäänsä,
Tahtoi kerran kukkia:
Siksi etsi aurinkoa —
Silloin löysi tyttösen.

Päivä kirkastutti mielen,
Nosti tunnon kukkimaan;
Poisti hallan karsaskielen,
Antoi onnenlaihojaan: —
Pirtissä nyt aurinkona
Loistaa äiti lapsien.

3 b.

Elämää ja kuolemaa se armas aika aaltoaa.
Riemu kuihtuu, murhe haihtuu, kaikki on maassa vaihtuvaa.
Rakkauden kultakuplat rauhan onnen heijastaa.

Joskus pilvi meitä peittää, joskus päivä hohtelee,
Hellettänsä taivas heittää — jäilläkin se leikitsee!
Niinkuin lasta, leikitellen luoja meitä kohtelee.

4.

Riennä, riemu, täällä vuotellaan,
Sulle sydämeni säästän.
Laita lintus laulamaan
Mulle kevätkultiaan —
Ylioksalle sen päästän.
Riemun rastas rakkautta juo!
Vapautta sulle sallin.
Luonnon kaihokannel tuo,
Sydämeni soida suo,
Elämälle annat mallin.

Pain. 16/12

OLVILAULU.

Vanhaan tapaan.

Monesti vanha polvi
Se on kuin vanha olvi,
Niin katkera ja haikea
Ja vaikea.

Monesti nuori polvi
Se on kuin uusi olvi,
Niin kuohuva ja kiehuva
Ja riehuva.

Täys kypsynyt miespolvi
On täysin käynyt olvi,
Niin tenhokas ja tarmokas,
Täys arvokas.

VIIPYESSÄNI.

Miksi täällä viivyttelen,
Miks' en riennä kauas pois?
Hänet, jota etsiskelen,
Muualt' ehkä löytää vois.

Yksi tyttö tänne kiintää, —
Eikö muita neitoja? —
Niityt vihreöinä siintää,
Kaikkiall' on kukkia.

Povi puhdas, huuli hellä,
Teillekö näin laulelen?

Eikö joka tyttösellä
Syki sydän lämpöinen?

Tääll' on tyttö toimijalo,
Käsi töillään tenhoaa;
Tääll' on lämmin, puhdas talo, —
Minutkin se puhdistaa.

Pain. joulukuussa.

AIK'IHMINEN.

Kun lapsi kasvaa suureksi,
Ken sitä silloin holhoisi?
Hän lähtee suureen maailmaan
Ja itse ohjaa kulkuaan,
Tiet itsellensä raivaa.
Hän itse hoitaa kontuaan
Ja käypi töistään vastaamaan,
Hän aarteet itse kaivaa.

Hän valmis tiellään, toimissaan
On oikeutta valvomaan,
Ja vaikk' ois rosvoparvessa,
Hän muistaa ihmisarvonsa,
Kuin vaatii valpas tunto.
Ken kunniata tunteva
Voi ahdistaa sen arvoista,
Jot' aateloipi kunto?

Mut itsekäs kun naapuri
Hänt' ahnein mielin maanitti:
„Myö mulle tahtos ohjakset
Ja sydämesi toivehet,

Niin kullat, arvot annan!"
Hän vastaa: „Kullan arvoinen
Vaan vapaana on ihminen,
Siis vapauteni kannan!"

Ja työtä, työtä huutaa hän,
Kun oman tuntee tehtävän:
Hän hyörii, pyörii päällä maan;
Vaikk' aatos kiitää korkeaan,
Työ tähtää synnyinmaata,
Ja koti vaikk' ois korvessa,
Ei ihmiskunta, maailma
Silt' unhottua saata.

Hän maailmass' on maailma,
Kuin tähti tähtein parvessa:
On oma kansa parvi se,
Jok' antaa ryhdin riennoille,
Työpohjan ihmistöille.
Hän maansa tahtoo toimimaan
Vapaana miehen suunnassaan,
Sen johtaa ihmisteille.

Hän mielet täynnä tulta lois,
Aik'ihmisiksi kaikki sois.
Ja horjumatta, vankkana
Hän nähdä tahtois joukkonsa,
Ei nuottaan juoksijoina.
Vaan omin käsin, omin päin,
Niin parvittain kuin yksittäin
Tään maansa vartioina.

Aik'ihmisiä milloin maa,
Tää Suomi, kyllin kasvattaa?

Ja milloin meit' ei eksytä
Yövallat valon reitiltä,
Kuin lasta alkavata?
Oi, silloin aamu selkiää,
Uus aika maata yllättää
Ja ohjaa maailmata!

Kun kansa kasvaa kunnossa,
Ken voi sen silloin holhota?
Se itse kääntyy maailmaan
Ja itse ohjaa kulkuaan,
Tiet itsellensä raivaa.
Se hoitaa maansa, mantunsa
Ja tahtoo töistään vastata
Ja aarteet itse kaivaa.

Pain. joulukuussa.

VUOSI 1906.

VALLANHIMONI.

Vapautta kaipaelin kauan,
Kuin yön synkän jälkeen aamunkoita,
Kuin keväistä kastevihmaa routa.
Niinkuin nurmi kukkiansa kaipaa
Tai sulia aaltosia järvi,
Tähkä-aaltojansa toukopelto.
Niinkuin kansa kaiken kaunihinsa,
Kaiken kunniansa kantaa tahtoo
Synnyinmaansa arvon seppeleeksi.
Vapautta kauan kaipaelin,
Niinkuin nuorta kevätkauneutta
Janosilmä kaipaa siematakseen,
Nuortuakseen nuoren metsän kanssa.
Kevätvapautta kaihoelin,
Nähdäkseni Suomen suoristuvan
Pystypäin, vapaina, vieretysten
Kansan kaiken nousemista kohti,
Itse käyvän muita polkematta,
Itse nousevan ja muita nostain.
Tuota kaipaelin, tuota toivoin. —

Koitti vapaus, se Suomen suvi,
Maan elämä, parhain onnenpantti.
Mutta tullessaan sen tulva päästi
Talvivankiloista kaiken karstan,
Kansan luontehesta kaiken kuonan,
Päästi valloilleen se ilkivallat,
Suvun syöjät, heimon hävittäjät,
Kaiken ihmis-arvon maahan lyöjät,
Kuin kevätkin myrkkypistiäiset,
Kyyt kähyiset maasta irti päästää,
Niin vapaus ihmismyrkyt päästi
Piiloistansa päivän paistatella,
Ajan heltehessä hekkumoimaan,
Päästi himot, kateuden, koston,
Vallanhimon muita valtavammin
Veriseksi veljen vainojaksi.
Kunnes päänsä päivänkukka nostaa
Vapauden leivon laulaessa,
Käen kukkuessa kullan kultaa
Yli Suomen nuorten viljelysten,
Sinnes ihmiskiihko verta, valtaa
Itse ahnehtii ja muita sortaa,
Oikeuden kytkee mielivalta,
Kunnes valistuksella on valta,
Että kukin arvioi tilansa,
Mutta toisellekin arvon antaa,
Valliten lakia noutavasti
Oman valtionsa: itsensäkin.

En kadehdi onneanne, enkä
Kiellä vapaudelt' askeleita.
Hallitkaa ja nouskaa korkealle,

Mutta minun tässä ainoassa
Valtiossa, itsessäni, suokaa
Hallita ja johtaa ihmistäni
Ihmiseni lakikirjan mukaan. —
Muuta vallanhimoa ei mulla.

MARJAPUUNI.

Iloisesti syksyn puussa
Tilhit pihlajan marjoja syövät,
Iloitsevat, leikkiä lyövät.
Miksen minä voi iloita,
Elämäni marjoja poimia?

Miksi mun täytyy vaipua, surra,
Kivisiä, mustia marjoja purra?
Oliko laho mun marjapuuni?
Näinkö nyt saapuu syksykuuni?

$^{22}/_{9}$

LUMITÄHTIÄ.

Mistä laitan joulukuusen kukkasia, mistä? —
Punonko ne pilvilinnan lumitähtösistä?
Pilvilinnan lumitähdet kylmiä on kyllä,
Mutta niill' on puku puhdas, valkopaita yllä:
Paleltaako pilvilinnan puhdas valkopaita?
Sydämesi sykkehistä veri lämmin laita.
Veri lämmin lainehtii ja lämpiääpi talo,

Lumilinnan tähtösistä loistaa kirkas valo.
Valo mielet valloittaa ja kukkasia luopi,
Laulunkielet kirvoittaa ja riemun soida suopi.

HYMNI.

Marraskuun 4 päivänä.

Oikeutta kansa palvoi,
Vapautta kauan valvoi:
Särkyi sorto, väistyi vaino,
Kahleet rikki paukahti.
Sydämien suistui paino,
Mielten toivo leimusi.
Kiitos kasvaa korkealle
Niinkuin aamutähtönen,
Kiitos kaikuu kaikkialle,
Niinkuin sointu keväinen.
Nähdään Suomen suurta unta,
Mielet voittaa valkeus.
Sydämien valtakunta
Kasvaa, suuri ruskotus.
Totuus maassa aurinkona
Ajat kaikki kirkastaa.
Koko Suomi vainiona,
Laihot suuret lahjoittaa.
Kansa laula: kiitos, kiitos,
Vapauden viisaus!
Kiitos, kunnia ja kiitos,
Vapaus, oikeus, valkeus!

MAAMIES.

Tämän runon kirjoitti runoilija viikkoa ennen kuolemaansa erään ystävänsä luona, jolle hän sen jätti.

Maamies paljon ponnistaa,
Koska hän maata raivaa.
Toivossa että se onnistaa
Hän ei karta vaivaa.
Avuksensa ottaa hevon,
Kaataa hukan, pyytää revon.
Peltoja kyntää,
Metsihin ryntää,
Korpia kääntää,
Kantoja vääntää,
Viemärit maansa halki kaivaa.
Keskelle salon
Nostaa hän talon.
Eikä hän pelkää työtä, ei vaivaa.
Sitte kunnian kukkoa
Illalla voipi kuunnella.
Lapset ympäri hyörii,
Leikkii ja pyörii...

ELÄMÄ ON LOPUTON.

Kukan sielu tuoksussa,
Linnun sielu laulussa
Siirtyy taivaasen.
Mutta itse kukkanen,
Itse laululintunen
Painuu turpeesen.

Kenties kerran uusina
Nousevat taas turpeesta
Uuteen keväimeen.
Sielun suopi kukallen,
Laulun luopi linnullen
Säde auringon.

Kevät jälleen on.
Kevät jälleen hellänä
Tuopi riemupäivänsä,
Alkaa jälleen taistelon.
Elämä on loputon.

$^{11}/_{11}$

SISÄLLYSLUETTELO.